

ČASŤ 3: DOPLNKOVOSŤ A IMPLEMENTÁCIA PLÁNU

1. Žiadosť o predbežné financovanie

Na základe čl. 13 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady z dňa 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti 2021/241 (ďalej len „nariadenie (EÚ) 2021/241“), Slovenská republika vyjadruje záujem a žiada o predbežné financovanie vo výške 13% finančného príspevku vo forme nenávratnej podpory. Slovenská republika zároveň v tejto fáze nemá záujem o využitie finančného príspevku vo forme úveru ako je uvedené v čl. 14 nariadenia (EÚ) 2021/241.

2. Súlad s inými iniciatívami

2.1. Národný energetický a klimatický plán

Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021-2030 (ďalej len „INEKP“) bol pripravený rešpektujúc záväzky vyplývajúce z členstva v EÚ a participáciu Slovenskej republiky na medzinárodných dohodách, napr. *Parížska dohoda o zmene klímy*. Plán obnovy a odolnosti SR (ďalej len „plán obnovy“) počíta v časti zelená ekonomika s komponentmi zameranými na: 1) zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“) v energetickom mixe a investície do zvyšovania flexibility elektrizačnej sústavy; 2) hĺbkové renovácie budov s cieľom zvýšenia ich energetickej efektívnosti; 3) podporu alternatívnych palív a modernizáciu železníc s cieľom vybudovať funkčný systém intermodálnej dopravy spájajúci verejnú dopravu s mestskou mikromobilitou; 4) dekarbonizáciu priemyslu; a 5) adaptáciu na zmenu klímy. Všetky komponenty a navrhované iniciatívy sú v súlade s cieľmi stanovenými v INEKP a prispievajú k jeho naplneniu. Pri príprave plánu obnovy slúži INEKP ako analytický podklad a zároveň referenčný rámec k pripravovaným reformám a investíciám.

2.1.1. Priority energetickej politiky SR

- a) optimálny energetický mix; rozvoj energetickej infraštruktúry; fungujúci energetický trh s konkurenčným prostredím; zvyšovanie bezpečnosti dodávok energie; podpora využívania OZE na výrobu elektriny, tepla a chladu

Priority dosiahnutia optimálneho energetického mixu a podpory využívania OZE sú nevyhnutnými predpokladmi pre postup v zelenej a digitálnej transformácii, a to nákladovo efektívnym spôsobom. Cieľom navrhovaných reforiem a investícií je preto podpora výstavby nových kapacít OZE ako aj modernizácia a predĺženie technologickej životnosti existujúcich kapacít OZE. V neposlednom rade komponent *Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra* adresuje potrebu vybudovania fungujúceho energetického trhu, a preto si za cieľ kladie nastavenie nového regulačného rámca v elektroenergetike (tzv. market dizajn), ktorý prinesie okrem nových subjektov na trhu s elektrinou aj nové obchodné modely, ktoré tak nepriamo podporia masívnejšiu integráciu OZE v elektroenergetike. V tejto súvislosti je plánovaná aj investícia, ktorá umožní zvýšenie kapacít skladovania energie ako aj zvýšenie regulačného rozsahu rekonštruovaných zariadení.

Cieľom týchto opatrení je rozšíriť existujúce formy poskytovania podporných služieb alebo služieb umožňujúcich nahradiť štandardné regulačné nástroje v oblasti podporných služieb umožňujúcich pripojenie väčšieho množstva OZE a následne tak optimalizovať energetický mix a minimalizovať dopady výroby elektrickej energie a tepla na životné prostredie. Prioritu zvyšovania bezpečnosti dodávok energie komponent priamo adresuje pomocou zvyšovania podielu obnoviteľných zdrojov energie pri rešpektovaní zásady „výrazne nenarušiť“, nakoľko SR v súčasnosti dováža viac ako 98% ropy a zemného plynu, ktoré tvoria značnú časť jej energetickej spotreby, z tretích krajín. Rozvoj OZE v sektore elektroenergetiky a teplárstva prispieje k zníženiu podielu týchto fosílnych palív na energetickom mixe a zvýši tak odolnosť SR v oblasti energetickej bezpečnosti. Tento komponent tak podporuje udržateľný rast odvetvia elektroenergetiky na báze OZE a udržanie existujúcich ako aj tvorbu nových pracovných miest v rámci odvetvia.

- b) primeraná proexportná bilancia v elektroenergetike; maximálne využitie prenosových sietí a tranzitných sústav prechádzajúcich cez územie SR; diverzifikácia energetických zdrojov a prepravných trás; rozvoj energetickej infraštruktúry

Dosiahnutie primeranej proexportnej bilancie v elektroenergetike je komplexný cieľ presahujúci rámec definovaný plánom obnovy a splnenie tohto cieľa počíta okrem OZE aj s využívaním jadrovej energetiky (priority energetickej politiky SR: využívanie jadrovej energie ako nízkouhlíkového zdroja elektriny; zvyšovanie bezpečnosti a spoľahlivosti jadrových elektrární). Utilizácia benefitov spojených s dosiahnutím cieľa proexportnej bilancie si vyžaduje diverzifikované možnosti využitia prenosových sietí a tranzitných sústav prechádzajúcich cez územie SR. Navyše bola technická kapacita prepojení na úrovni prenosovej sústavy SR v posledných rokoch jednou z hlavných prekážok pri integrácii zvýšeného podielu OZE v sektore elektroenergetiky, v dôsledku čoho bolo nutné pristúpiť k obmedzeniu pripájania nových zdrojov do sústavy. V nadväznosti na tieto skutočnosti sa v rámci reformy regulačného rámca v oblasti elektroenergetiky počíta s míľnikom uvoľnenia technických kapacít pre prenos elektriny v rámci elektrizačnej sústavy SR, ku ktorému došlo 5. apríla 2021 v dôsledku posilnenia cezhraničných prepojení s Maďarskou republikou (HU). Ide konkrétne o vedenia Gabčíkovo (SK) – Gönyű (HU) – Veľký Ďur (SK) a vedenie Sajóivánka (HU) – Rimavská Sobota (SK). Cieľom prepojení je odstrániť existujúce úzke miesta prepojených prenosových sústav v regióne stredovýchodnej Európy, poskytnúť dostatočné prenosové kapacity na prenos narastajúcich obchodných tokov elektriny. Prepojeniami sa zvýšila cezhraničná kapacita medzi SR a HU z 1300 MW na 2100 MW.

- c) kvalita dodávok energie za prijateľné ceny a ochrana zraniteľných odberateľov; prispievanie k riešeniu energetickej chudoby

Súčasný systém podpory OZE neprimerane zvyšuje ceny elektrickej energie. Z tohto dôvodu je potrebné pre nové obnoviteľné zdroje nastaviť nediskriminačné a transparentné kritériá aukcií. Hlavným cieľom investícií do modernizácie existujúcich zdrojov elektriny z OZE (tzv. repowering) je predĺžiť životnosť existujúcich zariadení na výrobu elektrickej energie, ktoré pre svoju ďalšiu prevádzku vyžadujú dodatočné investície na princípe nákladovej udržateľnosti z hľadiska dopadov na ceny elektriny. Týka sa to najmä zariadení na výrobu elektriny z bioplynu, ktorým končí prevádzková podpora v rokoch 2025 - 2028, ako aj zariadení na výrobu elektriny z vodnej energie. Pri oboch typoch zariadení sa bude dodržiavať zásada „výrazne nepoškodzovať“. Pozitívny efekt udržania existujúcich OZE a zavádzania nových OZE na vývoj cien energií pomôže krízou zasiahnutým domácnostiam. Ušetrené zdroje budú navyše ďalej použité v národnom hospodárstve. To prispeje k obnove a rastu výkonnosti slovenskej ekonomiky. Adresovaním problému dopadu súčasného systému podpory OZE na ceny elektrickej energie prispieva komponent *Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra* k riešeniu energetickej chudoby. V neposlednom rade sa z hľadiska sociálnej odolnosti energetickej chudoby predpokladá zníženie výdavkov domácností na energie, resp. spomalenie trendu ich zvyšovania z dôvodu lepšieho prístupu obyvateľstva k obnoviteľným zdrojom energie prostredníctvom komunit vyrábajúcich energiu z OZE. Plán obnovy ďalej zapadá do koncepcie INEKP aj komponentom súvisiacim s podporou výskumných a vývojových kapacít slovenského vysokého školstva.

- d) uplatňovanie zásady prvoradosti energetickej efektívnosti; znižovanie energetickej náročnosti

Cieľom reformy je transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2018/2002, ktorou sa mení smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti, ktorá vytvorí podmienky na znižovanie primárnej a koncovej spotreby energie, čím obmedzí potrebu investícií do nových zdrojov výroby elektriny a tepla, zavedie a bude uplatňovať princíp prvoradosti energetickej efektívnosti pri plánovaní, modernizácii a realizácii projektov zvyšujúcich podiel obnoviteľných zdrojov energie vo výrobe elektriny a tepla.

2.1.2. Ostatné rozmary Integrovaného národného energetického a klimatického plánu 2021 – 2030

- a) Dekarbonizácia priemyslu

Priemyselná výroba a využívanie fosílnych palív v rámci priemyslu je zdrojom 41% všetkých emisií vyprodukovaných na Slovensku, čo je najvyšší podiel spomedzi krajín EÚ. Tento vysoký podiel súvisí so štruktúrou národnej ekonomickej produkcie, ale je aj výsledkom zastaraných technológií. Opatrenia v pláne obnovy reagujú na ambiciózne ciele k dosiahnutiu uhlíkovej neutrality v Európskej únii do roku 2050 a redukciu skleníkových plynov do roku 2030 znížením emisií o 55% v porovnaní s rokom 1990. Snaha o zníženie emisií

skleníkových plynov v priemysle by mala byť dosiahnutá najmä zavádzaním inovácií, zvýšeným využívaním najlepšie dostupných techník (BAT - Best Available Technologies) alebo slovenských technických noriem a technických normalizačných informácií, modernizáciou energeticky a materiálovo náročných prevádzok či prechodom na čistejšie spôsoby výroby energie a produktov aj prostredníctvom využívania bezemisných zdrojov energie. Z hľadiska financovania dekarbonizácie nastavuje plán obnovy také finančné podporné mechanizmy, aby sa zabezpečilo efektívne čerpanie verejných zdrojov.

b) Doprava

INEKP uvádza, že doprava je sektor, ktorý je spomedzi všetkých oblastí národného hospodárstva sektorom s najrýchlejšie rastúcimi emisiami skleníkových plynov. Okrem energeticko-klimatických cieľov musia navrhnuté opatrenia prispievať predovšetkým k plneniu cieľov v *Strategickom pláne rozvoja dopravy do roku 2030*. Plán obnovy preto investíciami do železničnej infraštruktúry v komponente *Udržateľná doprava* adresuje ciele zvýšenia podielu verejnej osobnej dopravy, najmä osobnej železničnej dopravy, presunom výkonov z individuálnej osobnej dopravy a zlepšenie efektívnosti prevádzky železničnej dopravy. Z pohľadu energetickej efektívnosti plán obnovy rieši problematiku osobnej dopravy prostredníctvom podpory individuálnej cyklo dopravy a investíciami do obnovy a modernizácie vozového parku na železničniciach. Komponent *Udržateľná doprava* si ďalej kladie za cieľ vybudovať funkčný systém intermodálnej dopravy spájajúci verejnú dopravu s mestskou mikromobilitou (cyklo dopravou), čím adresuje podporu verejnej osobnej dopravy, ktorá je taktiež definovaná v *Strategickom pláne rozvoja dopravy do roku 2030* ako jedna z priorit. V neposlednom rade plán obnovy prispieva k podpore energetickej efektívnej individuálnej dopravy prostredníctvom investícií do infraštruktúry (výstavba nabíjajúcich bodov) pre elektrické vozidlá.

c) Budovy

INEKP kladie v oblasti dosahovania cieľov energetickej efektívnosti okrem iného dôraz aj na potrebu obnovy vnútroštátneho fondu bytových a nebytových budov tak verejných, ako aj súkromných. V tomto kontexte bol do plánu obnovy zaradený komponent *Obnova budov* s celkovou alokáciou 700 mil. eur. Z celkovej alokácie je 200 mil. eur určených na obnovu verejných historických a pamiatkovo chránených budov, ktorej hlavným cieľom je v rokoch 2020 – 2026 podporiť v priemere aspoň stredne hlbokú obnovu, celkovo 130 000 m² celkovej podlahovej plochy historických a pamiatkovo-chránených verejných budov, v rámci ktorej budú popri opatreniach na zvyšovanie energetickej efektívnosti (v priemere minimálne 30% úspora primárnej energie) pri zachovaní ich historickej a pamiatkovej hodnoty, realizované aj relevantné opatrenia na stavebnotechnickú obnovu budov, obnovu technického systému budovy, vrátane aplikácie systémov automatizácie a riadenia budov, prvkov elektromobility a cyklo dopravy (ak je to vhodné), bezbariérovosť a implementáciu zelených opatrení. Na zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov je alokovaných 500 mil. eur. s cieľom medzi rokmi 2022-2026 podporiť celkovo aspoň 30-tisíc domácností. Implementáciou opatrení na podporu obnovy rodinných domov bude dosiahnutá úspora primárnej energie na úrovni minimálne 30%. Úspora bude dosiahnutá najmä implementáciou opatrení akými sú obnova strechy, zateplenie fasády, výmena otvorových konštrukcií (okná, dvere) a výmena zdroja tepla za nízkoemisné zariadenia vrátane nízkoemisných kondenzačných plynových zariadení. Okrem vyššie spomenutých investícií je súčasťou slovenského plánu obnovy taktiež alokácia 947 mil. eur na výstavbu, rekonštrukciu a vybavenie nemocníc, 126 mil. eur určených na dobudovanie školskej infraštruktúry a vyše 92 mil. eur určených na obnovu a dobudovanie súdov a hasičských staníc.

Plán obnovy reflektuje na jednu z hlavných európskych iniciatív „renovujeme“ (renovate) horizontálnou obnovou verejných budov a zároveň tým významne prispieva k plneniu klimatického cieľa, aspoň 37% z celkovej alokácie. Princíp energetickej efektívnosti bude fundamentálnym ťažiskom pri všetkých investíciách do výstavby a rekonštrukcie budov. Možná úspora emisií skleníkových plynov pri energetickej úspornom mechanizme a inštalovaní certifikovanej technológie sa bude okrem komponentu 2: *Obnova budov* realizovať aj v iných komponentoch: 6 *Inkluzívne vzdelávanie*, 7 *Vzdelávanie pre 21. storočie*, 8 *Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl*, 11 *Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť*, 12 *Moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie*, 13 *Dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť*, 15 *Reforma justície*, 16: *Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva*. Národná implementačná a koordinačná autorita (NIKA) pripraví metodickú príručku, ktorá zdefiniuje postup pri obnove budov v rámci jednotlivých komponentov. Cieľom obnovy budov bude dosiahnutie minimálne strednej úrovne obnovy, pričom časť dosiahne úsporu primárnej energie minimálne na úrovni 30%. Metodická príručka stanoví rámce pre realizovanie obnovy a s tým súvisiace

opatrenia, ktoré musí každý prijímateľ garantovať. NIKA zabezpečí komplexný postup monitorovania a zastreší správnosť vyhodnocovania jednotlivých projektov.

2.2. Mechanizmus spravodlivej transformácie

Mechanizmus spravodlivej transformácie (ďalej len MST) vznikol ako politická reakcia na *Európsku zelenú dohodu* (European Green Deal)¹ s cieľom podporiť plnenie ambiciózných klimatických cieľov EÚ - zníženie čistých domácich emisií skleníkových plynov do roku 2030 v porovnaní s rokom 1990 aspoň o 55%, a zároveň účinného a spravodlivého dosiahnutia klimatickej neutrality EÚ do roku 2050. Zameriava sa na tie regióny a odvetvia, ktoré sú transformáciou najviac postihnuté vzhľadom na ich závislosť od fosílnych palív vrátane uhlia, rašeliny a roponosnej bridlice alebo od priemyselných postupov spojených s vysokými emisiami skleníkových plynov.

Mechanizmus spravodlivej transformácie pozostáva z troch pilierov: Fond na spravodlivú transformáciu implementovaný v rámci zdieľaného riadenia; osobitná schéma v rámci Programu InvestEU; úverový nástroj Európskej investičnej banky (EIB) pre verejný sektor. V rámci programového obdobia 2021-2027 budú opatrenia podporované Fondom spravodlivej transformácie (ďalej len „FST“) realizované prostredníctvom Operačného programu Slovensko. Tieto opatrenia sa budú týkať štyroch vybraných slovenských regiónov, ktoré sú najviac zasiahnuté procesom dekarbonizácie a musia čeliť mnohým štrukturálnym a ekonomickým problémom. Ide o štyri regióny na úrovni NUTS 3 - Trenčiansky, Košický, Banskobystrický a Bratislavský samosprávny kraj.

FST bude v nasledujúcom programovom období 2021 – 2027 kľúčovým nástrojom na zmiernenie negatívnych dopadov transformácie (dekarbonizácie) vybraných najviac zasiahnutých regiónov, a to najmä financovaním diverzifikácie a modernizácie miestneho hospodárstva a zmiernenia negatívnych následkov na zamestnanosť. Implementácia týchto opatrení si bude vyžadovať úzku spoluprácu medzi národnými, regionálnymi a miestnymi orgánmi a bude realizovaná na základe vypracovaných plánov spravodlivej transformácie územia, v ktorých budú uvedené konkrétne oblasti intervencie. Z pohľadu vybraných regiónov, dotknutých transformačným procesom, bude podpora zohľadňovať priority zadefinované v Integrovaných územných stratégiách (ďalej len „IÚS“). Súčasne bude podpora zameraná aj na plnenie INEKP a na prechod na neutrálne hospodárstvo z hľadiska klímy. Plánované transformačné opatrenia vo vybraných regiónoch budú zamerané na preorientovanie sa regionálnej ekonomiky na nové sektory alebo na ďalší rozvoj už etablovaných sektorov. Existujúci veľkí zamestnávateľia v daných regiónoch môžu v budúcnosti nahradiť zaniknuté pracovné miesta v ťažobnom priemysle novými pracovnými miestami a zároveň by sa mal podporovať rozvoj malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“) a rozvoj inovácií a sektorov s vyššou pridanou hodnotou.

Opatrenia realizované v rámci FST by mali podporovať najmä nasledovné činnosti :

- investície v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov (dekarbonizácia), energetickej efektívnosti a energie z OZE;
- produktívne investície v MSP vrátane start-upov, ktoré vedú k hospodárskej diverzifikácii ako aj investície do vytvárania nových firiem;
- investície do výskumných a inovačných činností a podpora transferu pokročilých technológií;
- investície na podporu obehového hospodárstva vrátane podpory prostredníctvom predchádzania vzniku odpadu, znižovania objemu odpadu, efektívneho využívania zdrojov, opätovného použitia, opráv a recyklácie;
- investície do digitalizácie a digitálnej pripojiteľnosti;
- zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia pracovníkov.

Opatrenia realizované v rámci FST budú synergické a komplementárne nielen vo vzťahu k ostatným intervenciám financovaným v rámci Fondov EÚ, ale aj vo vzťahu k reformám a investíciám plánu obnovy, implementovaných na úrovni jednotlivých komponentov. Hlavné oblasti podpory FST budú synergické a komplementárne najmä s nasledovnými komponentmi:

Oblasť: Hospodárska transformácia

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>

- Komponent 4: *Dekarbonizácia priemyslu*
- Komponent 14: *Zlepšenie podnikateľského prostredia*
- Komponent 7: *Vzdelávanie pre 21. storočie*
- Komponent 9: *Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania vedy, výskumu a inovácií*
- Komponent 17: *Digitálne Slovensko*

Plán obnovy odráža podporu zdravej hospodárskej súťaže a zároveň odporúčania Európskej komisie (ďalej len „CSRs“) pre zefektívnenie podnikateľského prostredia a konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky. Okrem reforiem týkajúcich sa zníženia byrokratickej záťaže, zavedenia princípu „one-in-two-out“ a transparentného verejného obstarávania, budú súvisiace investície podporovať inovatívne prostredie a centrá pre kvalitný výskum. Digitalizácia prinesie okrem širokopásmového internetového pripojenia aj efektívnu a jednoduchú komunikáciu občana so štátom, prostredníctvom systému „štát v mobile“. Reforma vzdelávacieho kurikula pripraví pôdu pre budovanie znalostí a zručností potrebných pre 21. storočie a vytvorí digitálny štandard vedomostí. Nadstavbou investičnej pomoci pre vysoké školstvo a výskumné pracoviská sa spôsobom „kvalita nad kvantitou“ ustabilizuje niekoľko profesionálnych inštitúcií, ktoré budú úzko spolupracovať s podnikateľskou sférou. Cieľom opatrení je zvýšiť technologickú silu a priamo úmerný prechod z ekonomiky orientovanej na výrobu smerom na služby.

Oblasť: Udržateľné životné prostredie

- Komponent 1: *Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra*
- Komponent 2: *Obnova budov*
- Komponent 3: *Udržateľná doprava*
- Komponent 4: *Dekarbonizácia priemyslu*
- Komponent 5: *Adaptácia na zmenu klímy*

Reformy a investície plánu obnovy odrážajú kľúčové environmentálne a klimatické ciele Slovenskej republiky a EÚ s cieľom presunúť používanie fosílnych palív na bezemisné alternatívy v priemysle, energetike a doprave. Plán obnovy zvýši podiel OZE tak, aby sa zlepšila ekologická energetická dostupnosť a zároveň, aby sa znížila koncová cena energie. Rekonštrukcie a výstavba budov sú nosnou témou pre oblasť zelenej transformácie. Prísne štandardy na úsporu energie poskytujú rámec, v ktorom sa prostredníctvom výmeny technológie bude zvyšovať kvalita bývania v rodinných domoch a pôsobenia vo verejných budovách. Obnovovať sa tak budú budovy spadajúce do rôznych sfér ako sú nemocnice, školy, súdy a iné.

Udržateľná intermodálna doprava podporí nielen železničnú sieť, ale prispeje k prepojeniu medzi rôznymi typmi dopravy. Niekoľko vlakových súprav bude používať vodíkový pohon a elektrifikácia tratí značne prispeje k postupnému odstráneniu emisií z dopravy. Investície do cyklo dopravy a budovanie infraštruktúry elektrickej osobnej dopravy prispievajú k dosiahnutiu správneho mixu foriem dopravy tak, aby sa občan dokázal ekologicky presúvať a zároveň sa budovala moderná diverzifikovaná sieť mobility.

Transformácia regiónu Hornej Nitry a ukončenie banskej ťažby a výroby elektriny a tepla z uhlia, ktoré definuje plán obnovy, zvýši konkurencieschopnosť regiónu a zabezpečí prechod na progresívne smerovanie tejto oblasti. Nástroj spravodlivej transformácie zabezpečí svojimi iniciatívami komplementaritu rozvoja ďalších troch regiónov na Slovensku: košického, banskobystrického a bratislavského.

Dekarbonizáciou priemyslu bude podporované zníženie CO₂ v ovzduší od priemyselných emitentov spolu s Modernizačným fondom tak, aby sa dokázala podporovať strednodobá a dlhodobá návratnosť výmeny technológie. K podpore biodiverzity sa venuje aj samostatný komponent *Adaptácia na zmenu klímy*.

2.3. Partnerská dohoda

Plán obnovy a odolnosti SR je komplementárnym nástrojom tak k existujúcim európskym štrukturálnym a investičným fondom (EŠIF) v SR pre programové obdobie na roky 2014–2020 ako aj k Fondom EÚ nadväzujúceho programového obdobia na roky 2021–2027. Reformy a investičné projekty sú do plánu obnovy zaradované podľa nasledovných kritérií:

- relevantnosť pre splnenie požiadaviek Európskej komisie (zelené a digitálne kritérium a CSRs);

- vysoké štádium pripravenosti opatrenia (predovšetkým reformy alebo investičného projektu) na financovanie a realizáciu, ktorá komplementárne dopĺňa investície EŠIF alebo strategické investičné zámery Slovenskej republiky;
- opatrenie je nevyhnutné z pohľadu vytvorenia predpokladov pre naplnenie investičnej stratégie EŠIF, a to najmä vo vzťahu k programovému obdobiu 2021–2027 (napr. prípravné fázy reforiem a investičných projektov a úvodné etapy komplexných/združených investícií realizovaných z viacerých zdrojov)²;
- projekty v regiónoch, kde je menšia dostupnosť zdrojov EŠIF na doplnkové financovanie investičných stratégií (napríklad Bratislavský kraj).

Návrh investičných priorít politiky súdržnosti na roky 2021 - 2027 zahŕňa:

1. *Inteligentnejšia Európa* – vecné a obsahové námety pre špecifické určenie podporovaných oblastí budú zabezpečované prostredníctvom národnej aktualizovanej Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (ďalej len „RIS3 stratégia“), jej akčných plánov a s ňou spojených procesov v nasledovných oblastiach podpory:
 - 1.1 Rozvoj a zlepšovanie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií
 - 1.2 Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády
 - 1.3 Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä MSP, vrátane produktívnych investícií
 - 1.4 Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ

Podpora EŠIF v rámci prioritnej oblasti *Inteligentnejšia Európa* bude vzájomne synergicky a komplementárne prepojená s podporou plánu obnovy, realizovanou v rámci nasledovných komponentov:

- Komponent 8: *Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl*
- Komponent 9: *Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania vedy, výskumu a inovácií*
- Komponent 10: *Lákavosť a udržanie talentov*
- Komponent 14: *Zlepšenie podnikateľského prostredia*
- Komponent 17: *Digitálne Slovensko*

2. *Nízkouhlíková a ekologickejšia Európa* – dotknuté oblasti podpory:

- 2.1 Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženie emisií skleníkových plynov
- 2.2 Podpora energie z obnoviteľných zdrojov udržateľným spôsobom
- 2.3 Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-E
- 2.4 Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám
- 2.5 Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd
- 2.6 Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo
- 2.7 Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb
- 2.8 Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží
- 2.9 Zlepšenie kvality ovzdušia
- 2.10 Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility
- 2.11 Európsky námorný a rybársky fond (ďalej len „ENRAF“)

V rámci prioritnej oblasti *Nízkouhlíková a ekologickejšia Európa* s podporou súvisia reformy a investície plánu obnovy v rámci nasledovných komponentov:

- Komponent 1: *Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra*
- Komponent 2: *Obnova budov*
- Komponent 3: *Udržateľná doprava*
- Komponent 4: *Dekarbonizácia priemyslu*

² Viacfázové projekty alebo komplexné investície sa predpokladajú realizovať iba ako strategické investície, resp. investície na národnej alebo nadregionálnej úrovni, kde je financovanie z jednotlivých nástrojov a programov EÚ jednoznačne členené na projektovej úrovni tak, že sa vylučuje prekrývanie výdavkov.

- Komponent 5: *Adaptácia na zmenu klímy*

3. *Prepojenejšia Európa* – dotknuté oblasti podpory:

- 3.1 Cestná doprava
- 3.2 Železničná doprava
- 3.3 Vodná doprava

Prioritná oblasť *Prepojenejšia Európa* je synergicky a komplementárne prepojená najmä s komponentom 3 *Udržateľná doprava*.

4. *Sociálnejšia Európa* – dotknuté oblasti podpory:

- 4.1 Adaptabilný a prístupný trh práce
- 4.2 Kvalitné inkluzívne vzdelávanie
- 4.3 Záruka pre mladých
- 4.4 Aktívne začlenenie a dostupné služby
- 4.5 Potravinová a materiálna deprivácia
- 4.6 Sociálne inovácie a experimenty

Intervencie plánované v rámci prioritnej oblasti *Sociálnejšia Európa* súvisia s reformami a investíciami obsiahnutými v nasledovných komponentoch plánu obnovy:

- Komponent 6: *Inkluzívne vzdelávanie*
- Komponent 7: *Vzdelávanie pre 21. storočie*
- Komponent 11: *Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť*
- Komponent 12: *Moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie*
- Komponent 13: *Dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť*

5. *Európa bližšie k občanom* – dotknuté oblasti podpory:

- 5.1 Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
- 5.2 Kvalitnejšie verejné politiky a otvorené vládnutie
- 5.3 Prevencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
- 5.4 Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas
- 5.5 Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

S oblasťami podpory v rámci prioritnej oblasti 5 *Európa bližšie k občanom* súvisia reformy a investície realizované v rámci nasledovných komponentov plánu obnovy :

- Komponent 16: *Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva*
- Komponent 2: *Obnova budov*

2.4. Záruka pre mladých ľudí

Iniciatívy predstavené v pláne obnovy posilňujú vzdelávanie a odbornú prípravu, ktorá podporuje zamestnanosť mladých ľudí, čím prispievajú k udržateľnej a konkurencieschopnej ekonomike a sociálnej spravodlivosti. Jednotlivé komponenty sa venujú podpore mladých, a to najmä prostredníctvom:

- a) posilnenia záruky pre mladých ľudí

Navrhované reformy a investície v komponente *Dostupnosť, rozvoj a kvality inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch* pomôže zlepšiť výsledky znevýhodnených študentov a zlepšuje tak rovnosť šancí pri vstupe absolventov na trh práce. Komponent podporí opatrenia zamerané na inklúziu s cieľom zabrániť akýmkoľvek formám diskriminácie so širším dosahom na zraniteľnejšie skupiny, ako sú mládež z rasových a etnických menšín, mladí ľudia so zdravotným postihnutím alebo mladí ľudia žijúci v niektorých vidieckych, odľahlých alebo

znevýhodnených mestských oblastiach. Dostupnosť inkluzívneho vzdelávacieho systému schopného účinnejšie kompenzovať nerovnosti v štartovacích pozíciách detí vyplývajúce zo zdravotného a sociálneho znevýhodnenia prispeje k zmierňovaniu ekonomických, sociálnych a regionálnych rozdielov v rámci Slovenska.

Posilnenie inklúzie sociálne a zdravotne znevýhodnených detí vo vzdelávaní výrazne prispeje k ich úspešnému začleneniu na trh práce a umožní im účinnejšie čeliť očakávanému zníženiu dopytu po nízkokvalifikovaných zamestnancoch. Začleňovanie mladých ľudí vyrastajúcich v marginalizovaných rómskych komunitách je dôležitým impulzom pre rast aj v súvislosti s nepriaznivým demografickým vývojom, keďže tieto komunity zaznamenávajú silnejší populačný rast. Rozšírením kapacít materských škôl a zavedením právneho nároku na predprimárne vzdelávanie od troch rokov sa tiež umožní zvýšiť participácia matiek na trhu práce.

- b) Odborné vzdelávanie a príprava pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť

Komponent *Vzdelávanie pre 21. storočie* reflektuje odporúčania EK a zameriava sa na to, aby boli systémy modernejšie, atraktívnejšie, flexibilnejšie a vhodnejšie pre digitálne a zelené hospodárstvo. Základným cieľom komponentu je zvýšiť gramotnosť žiakov a zručnosti potrebné pre život v globálnej a digitálnej ekonomike. Cieľom kurikulárnej reformy je posilnenie kritického myslenia, schopnosť riešiť komplexné problémy, pracovať v tíme, ako aj kriticky vyhodnocovať súčasné globálne a interkultúrne otázky. Digitalizácia základných a stredných škôl a podpora digitálnych zručností významne rozšíri okruh ľudí do budúcnosti, ktorí sú schopní v práci plnohodnotne využívať moderné digitálne technológie. Vyššia kvalita vysokých škôl prispeje k ekonomickému rastu dvojakým spôsobom. Kvalitnejšie a inkluzívnejšie vzdelávanie reflektujúce súčasné a budúce potreby trhu práce prispeje k vyššej tvorbe pracovných miest, k udržaniu a prilákaniu talentov, a tak aj k vyššiemu a udržateľnejšiemu ekonomickému rastu. Dané výzvy sú zahrnuté v komponente *Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl*, ktorý poskytuje inovačné riešenia v oblasti odbornej prípravy, umožňuje prístup k modernejším technológiám a plní funkciu podnikateľských inkubátorov prostredníctvom spolupráce univerzít s podnikmi. Komponent *Lákavosť a udržanie talentov* podporí získavanie talentov a vysoko kvalifikovanej pracovnej sily z iných krajín, berúc do úvahy strategické dokumenty v oblasti migrácie, integrácie a pracovnej mobility cudzincov.

Nevyhnutnou súčasťou stratégie posilnenia kompetencií je celoživotné vzdelávanie (ďalej len „CŽV“). Problematika CŽV bude komplexne riešená prostredníctvom *Stratégie CŽV a poradenstva do roku 2030* a nasledovné opatrenia budú financované v rámci nového programového obdobia Fondov EÚ na roky 2021-2027. Druhým podporným mechanizmom v rámci podpory CŽV je tvorba nového zákona o CŽV, ktorý nadväzuje na špecifické odporúčania pre krajinu (CSRs, Programové vyhlásenie vlády na roky 2020 - 2024). Zároveň bude zákon vychádzať z výstupov NP *Systém overovania kvalifikácií*, ktorý aktuálne realizuje Štátny inštitút odborného vzdelávania a prípravy.

Návrh Stratégie CŽV, ktorý bude financovaný v rámci nového programového obdobia Fondov EÚ na roky 2021-2027, sa zameriava na nasledovné oblasti:

- druhošancové vzdelávanie
- Národná iniciatíva pre zlepšovanie základných zručností a pilotné intervenčné programy;
- vytvorenie komplexného systému trasovania absolventov škôl;
- zmena tvorby a koncepcie práce sektorových rád na podporu zefektívnenia, poskytovania odborného vzdelávania a prípravy;
- podpora občianskeho vzdelávania dospelých;
- vytvorenie uceleného systému celoživotného poradenstva;
- posilnenie motivácií pre účasť jednotlivcov na celoživotnom vzdelávaní - Individuálne vzdelávacie účty.

Ďalším vstupom na rozvoj CŽV je Národný projekt *Systém overovania kvalifikácií*, ktorého cieľom je komplexné nastavenie systému overovania kvalifikácií a vytvorenie možností na získavanie kvalifikácií a výsledkov aj z učenia mimo systému formálneho (školského) vzdelávania pre všetkých občanov SR. Dôležitými krokmi k dosiahnutiu tohto cieľa sú:

- vytvorenie štruktúry a záväzných postupov pre procesy CŽV s dôrazom na overovanie kvalifikácií platné na národnej úrovni;

- prostredníctvom podpory CŽV v SR pilotne testovať (preveriť v praxi) systém overovania kvalifikácií a ich častí (jednotiek vzdelávacích výstupov).

S uvedenými krokmi súvisí potreba inštitucionálneho oddelenia vzdelávania od overovania kvalifikácií a nastavenie kritérií pre vytvorenie a monitorovanie činnosti inštitúcií autorizovaných k overovaniu kvalifikácií. Aktivity budú podporené mediálnou kampaňou špecificky zameranou na nábor účastníkov pilotného overovania a propagáciu skúšok smerujúcich k získaniu kvalifikácie a možnosti zapojenia do aktivít CŽV. Nový zákon o CŽV, bude v súlade s Legislatívnymi pravidlami vlády SR potrebné predložiť na rokovanie vlády SR v prvom štvrtroku 2022.

2.5. Súlad s európskym semestrom

Napojenie na európsky semester je podrobnejšie rozpracované v kapitole 1 (*Všeobecné ciele a súdržnosť plánu*) a detailnejšia odpočtovanie plnenia špecifických odporúčaní poskytuje kapitola 4 (*Celkový vplyv*).

3. Doplnkovosť financovania

Slovenská republika v zmysle nariadenia (EÚ) 2021/241 zabezpečí, aby podpora v rámci mechanizmu dopĺňala podporu poskytovanú v rámci iných programov EÚ, ako aj vnútroštátnych programov a ostatných nástrojov EÚ.

Za uvedeným účelom prijme Slovenská republika opatrenia, ktorými zabezpečí, aby reformy a investičné projekty z iných programov a nástrojov EÚ, ako aj z vnútroštátnych programov, mohli získať podporu len za predpokladu, že takáto podpora nezahŕňa rovnaké výdavky pri tom istom investičnom projekte. Rovnako sa opatreniami zabezpečí, aby intervencie plánu obnovy nenahrádzali štrukturálne výdavky Slovenskej republiky, čím sa zabezpečí dodržanie podmienok doplnkovosti zdrojov EÚ (princíp doplnkovosti).

Dosiahnutie synergii na všetkých úrovniach a vo všetkých fázach plánovania a realizácie vo vzťahu k tvorbe a implementácii plánu obnovy bude zabezpečené:

- A. na strategickej úrovni, v prípravnej fáze plánu obnovy a ďalších kľúčových strategických dokumentov (predovšetkým Partnerská dohoda SR na roky 2021 - 2027 a Operačný program Slovensko) je nevyhnutné ex-ante zabezpečiť identifikáciu vopred známych potenciálnych duplicit vyplývajúcich z uvedených strategických dokumentov a korigovať ich na základe koordinácie na najvyššej politickej úrovni a to ešte pred predložením strategických dokumentov na schválenie vláde SR.

Úrad vlády SR (ďalej len „ÚV SR“) a Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (ďalej len „MIRRI“) vykonajú na základnej štruktúre strategických dokumentov komparáciu, v ktorej budú zadané synergie, komplementarity ako aj potenciálne duplicity medzi opatreniami v rámci plánu obnovy a plánovanými opatreniami v rámci Partnerskej dohody/OP Slovensko. Keďže obidva strategické dokumenty nie sú z časového hľadiska schvaľované súbežne a každý dokument je v rôznej fáze rozpracovanosti, výstup komparácie bude v rámci spolupráce medzi MIRRI a ÚV SR priebežne dopĺňaný o relevantné informácie a do budúcnosti bude primerane aktualizovaný. Výstup komparácie na strategickej úrovni bude predstavovať základnú úroveň pre identifikovanie synergii, komplementarit a potenciálnych duplicit, kde vo vzťahu k týmto duplicitám bude ako výsledok komparácie určená základná deliaca línia. Celý systém hodnotenia bude priebežne počas celého obdobia implementácie kľúčových nástrojov podpory priebežne aktualizovaný.

Komparácia bude vykonaná v prehľadnej tabuľkovej forme za štyri tematické oblasti verejných politík: zelená ekonomika; vzdelávanie, veda, výskum a inovácie; zdravie; efektívna verejná správa a digitalizácia. Komparácia v tabuľke identifikuje na úrovni komponentov a prioritných oblastí v rámci jednotlivých nástrojov základné synergie a komplementarity a zároveň definuje rámcové zameranie opatrení tak, aby sa aj na strategickej úrovni predchádzalo možným duplicitám vo financovaní. Počas celého obdobia implementácie kľúčových nástrojov podpory bude výstup komparácie priebežne aktualizovaný (vzor je priložený ako samostatná analytická príloha 3.1 *Štruktúra komparácie opatrení k synergiám pre Plán obnovy a odolnosti SR a Fondy EÚ*).

- B. na programovej úrovni, aby zodpovedné inštitúcie na národnej úrovni, ktorými sú ÚV SR a MIRRI zabezpečujúce implementáciu programov a nástrojov zo zdrojov EÚ (najmä plán obnovy/fondy EÚ/EŠIF), ale aj z národných zdrojov, museli v rámci svojho plánovania zohľadniť uplatnenie synergických účinkov s intervenciami zadefinovanými v pláne obnovy a to tak, aby nedochádzalo k duplicitnej podpore vo vzťahu k zdrojom EÚ.

Inštitúcie zodpovedné za prípravu plánu obnovy ako aj Partnerskej dohody a OP Slovensko už vo fáze programovania vykonali zásadné kroky, aby ešte pred spustením samotnej implementácie identifikovali synergie na úrovni priorit, a tým aj predišli duplicitnej podpore v rámci obidvoch nástrojov. Preto bolo zorganizovaných niekoľko kôl koordinačných rokovaní, ktoré boli tematicky zamerané na konkrétne oblasti podpory za účasti zástupcov odborných útvarov zodpovedných inštitúcií, aby spoločne prediskutovali konkrétne opatrenia v rámci jednotlivých oblastí s cieľom predbežne stanoviť návrh deliacich línií medzi obidvoma nástrojmi. Takto nastavená spolupráca sa ukázala byť efektívnym nástrojom, a preto sa v nej bude priebežne pokračovať až do vytvorenia platformy na zabezpečenie synergických účinkov a komplementarít medzi jednotlivými nástrojmi EÚ.

Na programovej úrovni MIRRI v súčinnosti s ÚV SR zabezpečí vytvorenie mechanizmu (platformy) na základe skúseností Pracovnej komisie pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi EŠIF a ostatnými nástrojmi podpory Únie a SR. ÚV SR ako Národná implementačná a koordinačná autorita³ (NIKA) bude spolu s odbornými útvarmi MIRRI integrálnou súčasťou mechanizmu. Jedným z podstatných posudzovaných atribútov plánovaných intervencií bude práve posudzovanie synergických účinkov a odstraňovanie duplicit vo financovaní operácií medzi reformami a investičnými projektmi plánu obnovy a ostatnými intervenčnými rámcami, a to najmä z EÚ fondov. Účasť NIKA v mechanizme zabezpečí strategickú úroveň koordinácie synergických účinkov plánu obnovy nielen pri jeho tvorbe a aktualizácii, ale aj pri implementácii, a to najmä s ohľadom na zadefinované míľniky a ciele na úrovni jednotlivých komponentov.

Synergické účinky konkrétnych opatrení budú posudzované predovšetkým na úrovni výziev týkajúcich sa jednotlivých investičných opatrení na úrovni typov aktivít a skupín oprávnených výdavkov. Návrhy výziev v rámci jednotlivých nástrojov podpory EÚ (plán obnovy, Fondy EÚ, Podpora rozvoja vidieka) budú zasielané na posúdenie prostredníctvom platformy pred ich vyhlásením vybraným odborným útvarom subjektov zodpovedných za riadenie, koordináciu a implementáciu dotknutých nástrojov, ako aj za uplatňovanie horizontálnych princípov. Predmetom skúmania v prípade komplementárnych opatrení bude hľadanie základných alebo špecifických deliacich línií, a to najmä ak bola identifikovaná potenciálna hrozba duplicitného financovania, či už ex-ante vyplývajúca z komparácie investičných opatrení na strategickej úrovni alebo priebežne na báze pripravovaných výziev. V prípade existujúceho (pretrvávajúceho) rozporu na úrovni zodpovedných subjektov budú dotknuté návrhy výziev predmetom rozhodovania na úrovni vytvorenej platformy programovej úrovne zloženej zo štatutárnych zástupcov orgánov zodpovedných za implementáciu nástrojov EÚ (fond obnovy a odolnosti, fondy EÚ, Podpora rozvoja vidieka) a za uplatňovanie horizontálnych princípov.

- C. na úrovni konkrétnych intervencií, a to zo strany NIKA, zriadenej v súlade s pripravovaným osobitným zákonom o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti“ alebo „zákon o POO“). Táto je zároveň jednotným kontaktným bodom smerom k Európskej komisii pre vykonávanie nástroja ako aj pre reformy a investície zahrnuté v pláne obnovy. NIKA koordinuje a usmerňuje subjekty zapojené do vykonávania nástroja a zabezpečuje v spolupráci s MIRRI koordináciu a komplementaritu medzi plánom obnovy a prostriedkami poskytovanými z fondov EÚ programového obdobia 2021 – 2027, resp. európskych štrukturálnych a investičných fondov programového obdobia 2014 - 2020. NIKA v spolupráci s jednotlivými vykonávateľmi v rámci svojich štruktúr zabezpečí kontrolu synergických účinkov tak, aby jednotlivé

³ sekcia plánu obnovy, ktorá vykonáva úlohu Národnej implementačnej a koordinačnej autority (NIKA) pre mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, vznikla na Ministerstve financií SR, no v implementačnej fáze bude presunutá na Úrad vlády SR.

reformy a investičné projekty v rámci plánu obnovy ako aj jeho aktualizácie vo vzťahu k iným projektom realizovaným z iných nástrojov a programov EÚ a SR vzájomne spĺňali podmienky doplnkovosti, čím sa zamedzí prípadnému duplicitnému financovaniu operácií (a to na úrovni samotného projektu).

Keďže SR je významným prijímateľom pomoci najmä v rámci politiky súdržnosti, špecifická pozornosť v rámci programovania a implementácie plánu obnovy bude venovaná najmä zabezpečeniu synergických účinkov a komplementarít s intervenciami financovanými z Fondov EÚ v rámci politiky súdržnosti. Rovnaký mechanizmus uplatňovania synergií a komplementarít však bude využívaný aj v prípade projektov, ktoré SR bude realizovať v rámci iných programov EÚ, a to najmä Horizont Európa („Horizon Europe“), Nástroj na prepájanie Európy („Connecting Europe Facility – CEF“), program LIFE či InvestEU, rovnako podporujúcich významné investície v rôznych oblastiach, ktoré budú komplementárne vo vzťahu k intervenciám plánu obnovy. Uplatňovanie rovnakého mechanizmu zabezpečovania synergií a komplementarít v rámci programov spadajúcich pod Fondy EÚ ako aj v rámci ostatných nástrojov podpory EÚ je prirodzený aj vzhľadom na fakt, že ich implementácia a koordinácia bude v kompetencii jedného národného orgánu (MIRRI).

3.1 Úlohy NIKA pri doplnkovosti financovania

Vo vzťahu k financovaniu reforiem a investícií zahŕňajúcich aj podporu z nástroja v rámci plánu obnovy bude príslušná reforma, investičný projekt alebo výzva na podanie žiadosti o poskytnutie prostriedkov nástroja zo strany vykonávateľa posúdená vo vzťahu k synergickým účinkom a zamedzeniu duplicitného financovania zo strany NIKA vo fáze zahrnutia danej reformy do plánu obnovy alebo po podaní žiadosti o poskytnutie prostriedkov z nástroja. Rovnako budú zo strany NIKA posudzované aj synergie a doplnkovosť medzi jednotlivými komponentmi plánu obnovy. Pri príprave plánu obnovy a jeho aktualizácii NIKA zabezpečí kontrolu synergií na úrovni jednotlivých komponentov prostredníctvom viacstranných konzultácií zodpovedných autorít s jednotlivými vykonávateľmi.

3.2 Úlohy vykonávateľa pri doplnkovosti financovania

NIKA zabezpečí overenie a koordináciu synergických efektov, ako aj koordináciu opatrení na zabránenie duplicitného financovania na základe informácií poskytovaných platformou, vykonávateľom alebo vykonávateľmi ako aj na základe informácií od jednotlivých žiadateľov/prijímateľov o poskytnutí prostriedkov nástroja. Vykonávateľ alebo žiadateľ o poskytnutie prostriedkov bude musieť pred prijatím podpory vyhlásiť, že výdavky na plánovanú reformu alebo investičný projekt nie sú financované z iných zdrojov, nástrojov a programov EÚ alebo zdrojov SR. NIKA, vykonávateľ a sprostredkovateľ zabezpečia v rámci kontrolných mechanizmov overenie, či pri realizácii jednotlivých investícií nedochádza k duplicitnému financovaniu výdavkov v rámci plánu obnovy. Pre potrebu overenia možných duplicit financovania výdavkov budú využité predovšetkým dostupné informácie v rámci informačných systémov plánu obnovy a Fondov EÚ, ako aj príslušné kontrolné mechanizmy. Overenie duplicitného financovania v rámci implementácie je upravené v časti 6.1.3.

3.3. Predchádzanie dvojitému financovaniu

Problém dvojitého financovania nevyvoláva na Slovensku väčšie obavy, a to najmä z dôvodu racionálneho a štruktúrovaného prerozdelenia kompetencií a zodpovednosti v oblasti financovania investícií medzi jednotlivými rezortami. Napriek tomu, ak by k dvojitému financovaniu došlo, jedná sa o trestný čin vo vzťahu k financovaniu zo zdrojov EÚ, či už spáchaný úmyselne alebo z nedbanlivosti.

Z tohto dôvodu je preto nevyhnutné prijať špecifické opatrenia na zabránenie vzniku akéhokoľvek duplicitného financovania. V návrhu zákona o pláne obnovy sú preventívne opatrenia v oblasti duplicitného financovania zadané ako spoločná zodpovednosť NIKA (UV SR) a riadiaceho orgánu pre implementáciu Fondov EÚ/EŠIF. Okrem opatrení, akými sú napríklad definované podmienky výzvy na poskytnutie prostriedkov, zmluvné záväzky, audit či kontrola, hlavné ťažisko zavádzania preventívnych opatrení bude najmä vo fáze programovania. NIKA a MIRRI nadviazali veľmi úzku spoluprácu v rámci procesu prípravy plánu obnovy s cieľom, aby boli jasne zadané deliace línie medzi podporovanými aktivitami v rámci oboch zdrojov financovania.

Synergické účinky a deliace línie investičných opatrení plánu obnovy a Fondov EÚ budú kontinuálne posudzované podľa základného členenia deliacich línií:

- systemová línia: napr. podpora tvorby legislatívneho alebo strategicko-koncepčného rámca verejných politík v rámci jedného nástroja a následná podpora realizácie praktických opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej legislatívy alebo intervenčných rámcov z iného nástroja;
- územná línia: realizácia opatrenia/-í je viazaná na jednoznačne vymedzené územie (napr. konkrétne územie samosprávneho kraja, územie miest a obcí, katastrálne územie, resp. jeho jasne definovaná časť, napr. intravilán/extravilán);
- projektová línia: v rámci jednotlivých nástrojov môžu byť podporené konkrétne, vopred zadané projekty strategického významu, majúce zásadný infraštruktúrny alebo investičný význam pre hospodárstvo SR, napr. výstavba dopravnej infraštruktúry na konkrétnom úseku;
- typologická línia: komplementárne investície a reformy budú rozčlenené na úrovni typu opatrení - napr. rozdelenie podpory obnovy verejných, historických a pamiatkovo-chránených budov alebo obnovy rodinných domov;
- subjektivita prijímateľa/užívateľa: členenie operácií na báze právnej subjektivity prijímateľa (subjekty verejnej správy, subjekty súkromného sektora);
- inak definované deliace línie, ktoré majú všeobecne uplatniteľný charakter.

Deliace línie by mali mať dve základné formy: horizontálnu a vertikálnu. Horizontálne deliace línie majú formu dohody na typoch aktivít, financovaných z jedného zo spomínaných nástrojov. Vertikálne deliace línie predstavujú rôzne fázy podpory, napr. pilotné programy budú financované z plánu obnovy a ich plná implementácia bude následne financovaná z Fondov EÚ. Po predložení finálnej verzie plánu obnovy Európskej komisii budú zo strany zodpovedných orgánov (NIKA a MIRRI) zadané deliace línie aj na úrovni jednotlivých komponentov.

4. Implementácia

4.1. Efektívna implementácia

Základným predpokladom efektívnej implementácie plánu obnovy je inštitucionálna štruktúra s presne stanovenými kompetenciami jednotlivých orgánov, ktorá je bližšie definovaná v časti 4.3. Na implementáciu plánu obnovy bude dozerať vláda SR v pozícii riadiacej autority („steering committee“), ktorá bude mať úlohy aj v rámci krízového riadenia.

Implementačnú štruktúru tvoria tieto subjekty, ktoré sú hlavnými aktérmi plánu obnovy:

- vláda SR;
- Národná implementačná a koordinačná autorita⁴ („NIKA“);
- vykonávatelia (jednotlivé ministerstvá a ústredné orgány štátnej správy) (ďalej len „vykonávateľ“);
- sprostredkovatelia (napr. podriadené organizácie vykonávateľov) (ďalej len „sprostredkovateľ“);
- prijímatelia.

Zákon o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti

Na zabezpečenie presne určených úloh, kompetencií a právomocí pripravuje Slovenská republika osobitný zákon o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov („zákon o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti“ alebo „zákon o POO“). Návrh zákona o POO a platné znenie po schválení budú zaslané Európskej komisii. Slovenská republika má úmysel, aby zákon o POO bol schválený v riadnom legislatívnom procese, tak, aby zákon o POO mohol vstúpiť do platnosti čo najskôr po schválení samotného plánu obnovy zo strany EK.

NIKA a konkrétne určení vykonávatelia získajú mandáty na plnenie svojich úloh už v apríli 2021, a to na základe schváleného uznesenia vlády, ktorým vláda SR zároveň schváli plán obnovy. Zároveň sú kompetencie jednotlivých ministerstiev a ústredných orgánov štátnej správy určené zákonom č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy. Takto budú vopred zabezpečené mandáty pre NIKA

⁴ Sekcia plánu obnovy, ktorá vykonáva úlohu NIKA pre mechanizmus, vznikla na Ministerstve financií SR, no v implementačnej fáze bude presunutá na Úrad vlády SR. O presune NIKA z Ministerstva financií SR na Úrad vlády SR rozhodla vláda uznesením.

a vykonávateľov ešte pred nadobudnutím účinnosti zákona o POO. Týmto postupom bude môcť byť čo najrýchlejšie pripravená a následne, po nadobudnutí účinnosti Vykonávacieho rozhodnutia Rady (EÚ) v zmysle čl. 20 nariadenia (EÚ) 2021/241, aj zahájená implementácia plánu obnovy.

Zákon o POO upravuje postavenie a úlohy:

- vlády SR;
- Úradu vlády SR ako NIKA;
- jednotlivých zapojených ministerstiev a ústredných orgánov štátnej správy ako vykonávateľov investícií a reforiem (vykonávatelia);
- subjektov, ktoré budú vystupovať v pozícii sprostredkovateľov (pokiaľ na nich vykonávatelia delegujú určité právomoci a úlohy).

Zákon o POO upravuje okrem iného aj výber prijímateľov a ich povinnosti, spôsob vykonávania finančných opráv a riešenie nezrovnalostí, konflikt záujmov a spracovávanie osobných údajov. Určené úlohy a kompetencie jednotlivých aktérov zapojených do implementácie tak, ako sú určené zákonom o POO, sú bližšie popísané v bode 4.3. nižšie.

Zákon o POO zároveň zavádza aj opatrenia na ochranu finančných záujmov Európskej únie. Tieto opatrenia budú aplikované v celom systéme implementácie mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Zákon o POO upravuje národný režim zisťovania, odhaľovania, riešenia a nahlasovania nezrovnalostí na úrovni každého subjektu zapojeného do implementácie.

Zákon o POO zároveň definuje konflikt záujmov v súlade s nariadením EP a Rady (EÚ) 2018/1046 o rozpočtových pravidlách, stanovuje povinnosti pre orgány zapojené do implementácie, pravidlá postupu pri identifikovaní konfliktu záujmov až po povinnosť postúpiť vec orgánom činným v trestnom konaní alebo postup v konaní o priestupkoch a priamo vylučuje niektoré osoby z prípravy výziev a hodnotenia žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu.

Zákon o POO upravuje povinnosti NIKA a vykonávateľov pri monitorovaní plnenia úloh mechanizmu a zabezpečuje systém zberu údajov o konečných užívateľoch výhod (v prípade právnických osôb prijímateľov). Zákon o POO tiež zabezpečuje oprávnenia na spracúvanie a sprístupňovanie osobných údajov všetkých fyzických osôb zapojených do implementácie tak, aby bolo možné plniť požiadavky nariadenia (EÚ) 2021/241, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti.

Zároveň nebude možné prostriedky poskytnúť osobe, ktorá sa dopustila trestných činov spojených s prijímaním prostriedkov z rozpočtu EÚ a s prijímaním dotácií a subvencií. Vykonávateľ bude mať možnosť tieto podmienky rozšíriť vo výzve aj o iné zákazy a tresty. Splnenie tejto podmienky bude overované prostredníctvom aktuálneho výpisu z registra trestov.

Podmienkou poskytnutia prostriedkov je v relevantných prípadoch aj zápis do registra partnerov verejného sektora. Ide o register, v ktorom sú povinne zapísané všetky fyzické osoby, právnické osoby a podnikatelia, ktoré prijímajú od štátu, samosprávy alebo iných subjektov verejného sektora peňažné plnenie alebo majetok nad zákonom určený limit, ako aj osoby, ktoré uzatvárajú zmluvu vo verejnom obstarávaní pri zohľadnení finančného limitu. V tomto registri sú v zmysle zákona č. 315/2016 Z.z. o registri partnerov verejného sektora vedené údaje o konečných užívateľoch výhod a údaje o verejných funkcionároch vykonávajúcich funkciu v SR, ktorí sú súčasťou vlastníckej štruktúry alebo riadiacej štruktúry daného podnikateľa.

4.1.1 Administratívne kapacity

Všetky orgány zapojené do implementácie budú disponovať dostatočnými administratívnymi kapacitami.

Sekcia plánu obnovy, ktorá vykonáva úlohu NIKA pre mechanizmus, vznikla na Ministerstve financií SR, no v implementačnej fáze bude presunutá na Úrad vlády SR. NIKA bude organizačne plne začlenená do organizačnej štruktúry Úradu vlády SR a pri implementácii bude spolupracovať s ostatnými útvarmi a sekciami iných ministerstiev, ktoré majú dostatočné skúsenosti a know-how s implementáciou fondov EÚ. Sekcia plánu obnovy

spolupracuje s inými sekciami Ministerstva financií SR, ktoré sú vecne príslušné pre súvisiacu agendu (sekciami európskych fondov, sekciami rozpočtovej politiky, sekciami štátneho výkazníctva). Pôsobnosť NIKA vymedzuje organizačný poriadok Úradu vlády SR a je organizačne podriadená priamo vedúcemu úradu vlády SR, pričom je organizačne nezávislá od iných sekcií (najmä sekcie kontroly a odboru Národného úradu pre OLAF, viď schéma 4.1. *Organizačný poriadok Úradu vlády SR*). Sekcia plánu obnovy má v súčasnosti k dispozícii 34 štátnozamestnaneckých miest a bude využívať personálne kapacity s potrebnými odbornými znalosťami a skúsenosťami s implementovaním finančnej pomoci zo zdrojov EÚ. Sekcia plánu obnovy ďalej spolupracuje s externými expertmi a dodávateľmi. Pre účely pokrytia všetkých úloh NIKA zverené zákonom o POO, bude potrebné výrazné navýšenie administratívnych kapacít pre NIKA. Na zabezpečenie adekvátnych personálnych kapacít NIKA sa ráta s využitím podpory v rámci OP Efektívna verejná správa ako aj samotného POO. Počet štátnozamestnaneckých miest bude postupne narastať na 115. NIKA bude k 15.5.2021 disponovať 22 zamestnancami; ukončilo sa 5 výberových konaní na pozície riaditeľov odborov, z ktorých sa aj napriek náročným kritériám minimálne 3 podarilo obsadiť na prvý pokus. S nástupom ďalších zamestnancov sa počíta v najbližších mesiacoch. Výhodou je mix skúseností z verejného a súkromného sektora.

Na úrovni jednotlivých vykonávateľov (ministerstiev, ktoré sú zodpovedné za konkrétne investície alebo reformy) budú primárne využívané existujúce ľudské zdroje, ktoré majú skúsenosti s implementovaním podobných nástrojov ako aj iných fondov Európskej únie. Vzhľadom na to, že ide o nový mechanizmus s vlastnými špecifikami zameraný tak na reformy ako aj investície, bude potrebné celkové administratívne kapacity aj u týchto orgánov navýšiť. Tieto potreby sú v niektorých komponentoch explicitne vyjadrené, pri iných budú rámcovo predstavovať 2% až 4% celkového súčtu alokácie (ich detailné členenie bude rozpracované v ďalšej fáze). V prípade jednotlivých vykonávateľov bude vynaložená snaha využiť dostupné nástroje na podporu tak personálnych kapacít, ako aj iných potrieb v súvislosti s implementáciou plánu, ako napr. programu Nástroja technickej podpory (tzv. Technical Support Instrument).

Rozpätie 2% až 4% bolo určené na základe analýzy kapacít využívaných dnes na zabezpečenie EŠIF. V podmienkach Slovenskej republiky bolo pri EŠIF podľa jednotlivých operačných programov odhadnuté 3-7% použitia prostriedkov na technickú asistenciu v aktuálnom programovacom období (napríklad Európsky sociálny fond 3,6%, OP Životné prostredie 6,8%). Percento potrebné pre Plán obnovy a odolnosti SR bude nižšie ako pri EŠIF vzhľadom na viacero faktorov. Predpokladáme nižšiu administratívnu záťaž oproti EŠIF pri procesoch regulovaných v EŠIF primárne európskou legislatívou, ktoré sú pri Pláne obnovy a odolnosti SR oveľa významnejšie pod vnútroštátnou kontrolou (zazmluvňovanie, riadenie projektov, žiadosti o platbu, finančná kontrola a audit). Zároveň plánuje SR využiť integráciu s kapacitami na EŠIF alebo s kapacitami na riadenie domácich dotačných programov. Predpokladá sa aj využitie vnútroštátnych prostriedkov na financovanie administratívnych kapacít, osobitne ak sa počas realizácie plánu ukážu byť existujúce prostriedky na administratívne kapacity nedostatočné. Pri analýze boli osobitne zohľadnené komponenty, kde sa predpokladá neštandardne vysoká administratívna náročnosť na úrovni stropu 4%. V týchto komponentoch má daná investícia pravdepodobne viac ako 1000 prijímateľov (so zohľadnením celkového rozsahu komponentu). Ide o komponenty 2 *Obnova budov* a 9 *Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania vedy, výskumu, inovácií a digitálnej ekonomiky*.

K nárastu administratívnych kapacít dôjde postupne v druhej polovici roka 2021 súběžne so začatím implementačnej fázy, a to vytvorením nových štruktúr, ako aj posilnením existujúcich štruktúr. Nové štruktúry predstavujú nové organizácie (Hospital.sk v rámci rezortu ministerstva zdravotníctva), nové organizačné útvary na ústredných orgánoch štátnej správy (Ministerstvo životného prostredia SR, Úrad vlády SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo hospodárstva SR), nové organizačné útvary v rámci priamo riadených organizácií (Slovenská agentúra pre životné prostredie, Agentúra na podporu výskumu a vývoja, Štátny pedagogický ústav (ŠPÚ), Prezídium Policajného zboru, prezídium Hasičského a záchranného zboru, Železnice Slovenskej republiky). Okrem toho sa posilnia aj existujúce štruktúry v rámci EŠIF navýšením počtu pracovných miest a prijatím nových štátnych zamestnancov tam, kde je efektívnejšie integrované riadenie (Ministerstvo dopravy a výstavby SR; Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny; Ministerstvo pre informatizáciu, regionálny rozvoj a investície SR). Nové administratívne kapacity, ktorými sa posilnia jednotlivé pracovné tímy, budú disponovať dostatočnou expertízou a skúsenosťami a zo strany NIKA a iných subjektov (ÚV SR, MF SR) budú zabezpečené školenia a vzdelávacie aktivity ohľadom implementačných pravidiel. V druhej polovici roka 2021 sa posilnia administratívne kapacity nielen u vykonávateľov a sprostredkovateľov, ale aj

kľúčových prijímateľov a podporných organizácií (napríklad ŽSR, ŠPÚ, Hospital.sk), ktorých kapacity nie sú súčasťou 2-4% stropu uvedeného vyššie.

NIKA bude oprávnená overovať a hodnotiť predpoklady vykonávateľa na plnenie jeho úloh pri implementácii mechanizmu. V rámci toho bude NIKA overovať a hodnotiť aj dostatočnosť personálnych kapacít, pokiaľ ide o vhodný počet zamestnancov s požadovanou kvalifikáciou a zabezpečovanie ich vzdelávania. Pokiaľ NIKA zistí nedostatky v tejto oblasti, bude iniciovať nápravu.

4.1.2. Zvýšenie spoločenského prínosu realizovaných investícií

Jednou z kľúčových iniciatív Ministerstva financií SR, ktorá je plne aplikovaná naprieč verejnou správou, je „hodnota za peniaze“. Ide o postupy a kľúčové minimálne požiadavky na kvalitu pri príprave a v schvaľovacom procese investičných projektov, s cieľom maximalizovať hodnotu za verejné financie. Plán obnovy je integrálnou súčasťou tohto rámca a projekty v ňom budú takisto posudzované z hľadiska hodnoty za peniaze. Výkonnosť plánu obnovy bude sledovaná a monitorovaná prostredníctvom dosahovania míľnikov a cieľov, pričom do procesu sledovania, hodnotenia a reportovania budú zapojení jednotliví vykonávatelia a NIKA.

Účinnosť princípu „hodnota za peniaze“ je možné rozšíriť na zvýšenie úspešnosti sociálnej integrácie najviac znevýhodnených skupín, ktoré čelia výrazne vyššiemu riziku chudoby a sociálneho vylúčenia. Niektoré z plánovaných investícií môžu mať prirodzený potenciál vytvárania pracovných príležitostí pre ľudí s nízkou kvalifikáciou, ktorých nezamestnanosť u nás patrí medzi najvyššie v EÚ. Výrazne sa tento jav prejavuje v marginalizovaných rómskych komunitách.

Ambíciou nastavenia vhodných implementačných pravidiel v súlade s uplatniteľnou legislatívou je vytvoriť podľa princípov tzv. sociálneho verejného obstarávania podmienky pre zapojenie subjektov sociálnej ekonomiky (podľa zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch) do realizácie vybraných investícií. Tam, kde je to možné a adekvátne, môže byť realizácia investície prostredníctvom subjektu sociálnej ekonomiky zvýhodňujúcim kritériom.

Pravidlá navrhnuté NIKA môžu odrážať reálnu produkčnú kapacitu subjektov sociálnej ekonomiky a skutočný potenciál príslušných investícií. Namiesto jednorazových či krátkodobých verejnoprospešných prác je možné podporiť dlhodobu udržateľnú pracovnú miesta spojené so systematickou integráciou znevýhodnených ľudí na trh práce a do spoločnosti. Môže sa tak posilniť prínos plánu obnovy v oblasti sociálnej a teritoriálnej kohézie.

4.2. Neistoty

S cieľom zabezpečiť riadnu implementáciu sú súčasťou plánu obnovy reformy a opatrenia smerujúce k vyššej efektívnosti administratívnych procesov, najmä z hľadiska verejného obstarávania či efektívnosti procesov verejnej správy a vymožitelnosti práva. Tieto opatrenia majú napomôcť úspešnej implementácii plánu obnovy. Dôležitým predpokladom bezproblémového schválenia a realizácie plánu obnovy je zhoda a stabilita pri kľúčových politických rozhodnutiach, ako aj efektívna implementácia. Plánovaná reforma verejného obstarávania predstavuje určité neistoty vzhľadom na neurčitnosť jej finálnej podoby. Výsledky reformy verejného obstarávania budú následne zohľadnené v nastavení implementačných procesov. SR zabezpečí plný súlad postupov verejného obstarávania s pravidlami danými Zmluvou o fungovaní EÚ.

4.3. Inštitucionálna štruktúra implementácie, administratívne a rozhodovacie procesy

Na zabezpečenie efektívnej implementácie plánu obnovy budú jasne a presne určené mandáty jednotlivých aktérov, funkcie, pôsobnosť a zodpovednosť jednotlivých orgánov zapojených do implementácie. Tieto budú stanovené osobitným zákonom o POO. Zákon o POO stanovuje úlohy pre subjekty zapojené do implementácie a právomoc pre výkon týchto úloh.

4.3.1. Vláda Slovenskej republiky

Najvyšším rozhodovacím a schvaľovacím orgánom pre plán obnovy je vláda SR, ktorá vystupuje ako riadiaca autorita („steering committee“) pre celý mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti. Vláda SR v tejto pozícii určí oblasti zaradené do plánu obnovy rozvrhnuté do jednotlivých komponentov, schvaľuje plán obnovy pred jeho predložením Európskej komisii, ako aj akékoľvek jeho zmeny počas obdobia implementácie plánu obnovy a určuje vykonávateľov pre jednotlivé investície a reformy.

Vláda SR zároveň schvaľuje vnútroštátnu legislatívu potrebnú pre implementáciu mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, a to zákon o POO pred jeho predložením Národnej rade Slovenskej republiky. Vláda SR schvaľuje uznesením aj všeobecný metodický dokument *Systém implementácie mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti*, ktorý obsahuje pravidlá implementácie a metodické usmernenia pre vykonávateľov, sprostredkovateľov a prijímateľov prostriedkov. Oprávnením rokovať s EK o Operačnej dohode medzi členským štátom a Európskou komisiou podľa článku 23 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 a uzatvoriť ju v mene Slovenskej republiky poverila vláda SR predsedu vlády. V prípade, ak by sa Slovenská republika rozhodla požiadať o úver z mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, vláda SR splnomocní Ministerstvo financií SR na prebratie takéhoto úveru.

V oblasti koordinácie a zabezpečovania komplementarity vláda SR určuje oblasti financovania z mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti tým, že rozhoduje na návrh NIKA a MIRRI o tom, ktoré sektory budú financované z mechanizmu, a ktoré z EŠIF alebo z iných programov Európskej únie.

V prípade, ak by pri vykonávaní mechanizmu prišlo k významnej krízovej situácii, vláda SR na návrh NIKA schvaľuje zavedenie krízových opatrení ako nápravného mechanizmu v prípade, ak je ohrozená implementácia investície alebo reformy alebo splnenie míľnikov a cieľov, prípadne je ohrozené ich splnenie v schválenom harmonograme.

4.3.2. Národná implementačná a koordinačná autorita (NIKA)

NIKA v zmysle zákona o POO okrem iného v súvislosti s implementáciou plánu obnovy:

- zodpovedá za vykonávanie plánu obnovy voči vláde SR a Európskej komisii;
- je jednotným kontaktným bodom pre komunikáciu s Európskou komisiou;
- koordinuje a usmerňuje subjekty pri vykonávaní mechanizmu;
- vykonáva kontroly u vykonávateľa, sprostredkovateľa a prijímateľa;
- monitoruje a hodnotí stav a výsledky vykonávania mechanizmu, ako aj stav a výsledky reforiem zahnutých do plánu obnovy, a poskytuje tieto údaje Európskej komisii;
- overuje a hodnotí predpoklady vykonávateľa na plnenie jeho úloh;
- koordinuje, zabezpečuje a riadi finančné toky medzi SR a EÚ, a koordinuje finančné toky medzi subjektmi zapojenými do plánu obnovy;
- predkladá Európskej komisii žiadosť o vyplatenie finančného príspevku;
- prijíma prostriedky mechanizmu poskytnuté Európskou komisiou na osobitný účet vedený v Štátnej pokladnici;
- vypracováva a zasiela Európskej komisii vyjadrenie k pozastaveným platbám, a vyjadrenie k zníženiu prostriedkov mechanizmu poskytnutým Slovenskej republike;
- vyjadruje sa k finančným opravám vykonaným Európskou komisiou.

NIKA bude usmerňovať implementáciu a za týmto účelom vydá metodický dokument *Systém implementácie mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti* a v rámci toho aj vzor zmluvy o poskytnutí prostriedkov z mechanizmu medzi vykonávateľom a prijímateľom. *Systém implementácie mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti* bude záväzný pre vykonávateľa. Jednotlivé subjekty zapojené do implementácie budú mať jasne zadané a detailne popísané pravidlá a procesy, čo povedie k jednotnému postupu pri implementácii mechanizmu naprieč rezortami. Systémom implementácie budú okrem iného zavedené povinnosti týkajúce monitorovania napĺňania míľnikov a cieľov, ako aj evidencie a uchovávanie všetkých potrebných údajov a informácií, ktoré sú potrebné pre účely implementácie mechanizmu. Vzor zmluvy o poskytnutí prostriedkov z

mechanizmu bude zohľadňovať všetky relevantné uplatniteľné pravidlá vyplývajúce z právnych predpisov SR aj EÚ (napr. pre verejné obstarávanie, štátnu pomoc a pod.) tak, aby bolo zabezpečené, že tieto pravidlá sa budú zohľadňovať naprieč všetkými komponentami.

NIKA bude aktívne spolupracovať s analytickými útvarmi jednotlivých vykonávateľov, a to s Inštitútom finančnej politiky, Útvorom hodnoty za peniaze, Centrom pre hospodárske otázky, Inštitútom dopravnej politiky, Inštitútom environmentálnej politiky, Inštitútom pre stratégie a analýzy, Inštitútom vzdelávacej politiky, Inštitútom zdravotných analýz, Inštitútom sociálnej politiky, Inštitútom digitálnych a rozvojových politik, Inštitútom správnych a bezpečnostných analýz a Analytickým centrom Ministerstva spravodlivosti SR.

Sekcia plánu obnovy, ktorá vykonáva úlohu NIKA pre mechanizmus, vznikla na Ministerstve financií SR, no v implementačnej fáze bude presunutá na Úrad vlády SR. Úlohy NIKA bude plniť Úrad vlády SR (sekcia plánu obnovy, ktorá je organizačným útvarom na čele s generálnym riaditeľom, začleneným pod vedúceho Úradu vlády SR), ktoré je koordinačným orgánom, finančným orgánom a orgánom usmerňujúcim implementáciu pre mechanizmus.

V rámci NIKA budú funkcie koordinácie, monitorovania, hodnotenia a reportovania oddelené a začlenené do rozličných odborov, pričom na týchto úlohách budú pracovať separátne tímy zamestnancov NIKA. Úlohy súvisiace s dohľadom nad implementáciou plánu obnovy, t. j. najmä projektový manažment, výkon kontroly a monitorovanie (najmä vo vzťahu k vykonávateľom), budú plniť zamestnanci sekcie plánu obnovy, projektoví manažéri na jednotlivých odboroch projektového manažmentu (odbor zelená ekonomika; odbor zdravotníctvo; efektívna verejná správa a digitalizácia; odbor vzdelávanie; veda, výskum a inovácie). Monitorovacie a kontrolné funkcie NIKA sa budú primárne vykonávať na úrovni vykonávateľov, avšak NIKA bude oprávnená uskutočňovať tieto funkcie aj na úrovni sprostredkovateľov a prijímateľov. Úlohy koordinácie budú plniť zamestnanci sekcie plánu obnovy, začlenení v odbore koordinácie a komunikácie. Úlohy súvisiace so zabezpečovaním a vykonávaním platieb a finančného riadenia, ktorý bude zahŕňať aj prípravu žiadostí o platbu a vyhlásenia riadiaceho subjektu, budú zverené zamestnancom sekcie plánu obnovy, v metodicko-právnom odbore, resp. neskôr budú vyčlenené do samostatného odboru platieb a finančného riadenia. Metodické usmerňovania jednotlivých subjektov budú zabezpečovať zamestnanci sekcie plánu obnovy v metodicko-právnom odbore. Organizačný poriadok Úradu vlády SR je uvedený v schéme 4.1. Je zabezpečené, že úlohy a postupy NIKA schvaľuje generálny riaditeľ sekcie. Bližšie rozčlenenie a oddelenie funkcií NIKA bude zabezpečené interným manuálom procedúr NIKA na ÚV SR, pričom ostatné zapojené sekcie ÚV SR v prípade potreby adekvátne upravia svoje vlastné manuály procedúr.

Zamestnanci NIKA sú povinní dodržiavať zákaz konfliktu záujmov. V zmysle pripravovaného manuálu procedúr NIKA sa konfliktu záujmov na NIKA bude predchádzať viacúrovňovým riadením, kde všetky výstupy vrátane metodických dokumentov budú vypracované zamestnancami, schvaľované a podpisované buď riaditeľom odboru metodicko-právneho alebo generálnym riaditeľom sekcie plánu obnovy. Bude zabezpečená tzv. „kontrola štyroch očí“, pri ktorej je každý výstup, vrátane metodických dokumentov, kontrolovaný minimálne dvoma zamestnancami. Zároveň vďaka oddeleniu funkcií zamestnancov jednotlivých odborov projektového manažmentu a odboru koordinácie a komunikácie a odboru metodicko-právneho a rozhodovaní na viacerých úrovniach nemôže dôjsť k situácii, keď jeden zamestnanec pripraví konkrétny výstup a zároveň si ho aj sám schváli, a to ani v prípade zastupovania.

Konflikt záujmov

Navrhovaný zákon o POO zavádza špecifické ustanovenia pre manažment konfliktu záujmov špecificky pre plán obnovy. Konflikt záujmov je pre jednotlivcov zodpovedných za implementáciu plánu obnovy zakotvený vo viacerých právnych predpisoch a v navrhovanom zákone o POO.

Pre ministrov, štátnych tajomníkov a iné osoby na rovnakej riadiacej úrovni upravuje práva a povinnosti ohľadom konfliktu záujmov ústavný zákon č. 357/2004 Z.z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov, ktorý obsahuje prísnu úpravu na zamedzenie vzniku konfliktu záujmov. Porušenie zákazu je sankcionované peňažnou sankciou vo výške ročného platu a druhou sankciou je vylúčenie z funkcie. Na

uplatňovanie povinností vyplývajúcich z tohto zákona dohliada Výbor Národnej rady SR pre nezlučiteľnosť funkcií, pričom odvolacím orgánom je Ústavný súd SR.

Všeobecne pre zamestnancov NIKA, ako aj iných zamestnancov iných sekcií ministerstiev (ktorí sú štátnymi zamestnancami v zmysle zákona č. 55/2017 Z.z. o štátnej službe), platí povinnosť dodržiavať zákaz konfliktu záujmov v zmysle §111 zákona č. 55/2017 Z.z. o štátnej službe. V zmysle tohto ustanovenia sú zamestnanci Úradu vlády SR povinní zdržať sa konania, ktoré by mohli viesť ku konfliktu záujmu služobného úradu s osobnými záujmami, najmä nezneužívať informácie získané v súvislosti s vykonávaním štátnej služby na vlastný prospech alebo na prospech iného. Štátny zamestnanec je povinný oznámiť služobnému úradu bezodkladne akýkoľvek možný alebo skutočný konflikt záujmov. Zákon ustanovuje nestrannosť ako základný princíp štátnej služby, čo je jednou zo základných povinností štátneho zamestnanca. Ďalej Etický kódex štátnych zamestnancov z roku 2019 obsahuje podrobnú úpravu definície verejného záujmu a aké konanie musí štátny zamestnanec uskutočniť, aby sa vyhol konfliktu záujmov. Porušenie kódexu môže byť sankcionované disciplinárne alebo aj v trestnoprávnej úrovni (trestný čin zneužitia právomoci). Disciplinárne priestupky sú riešené v rámci daného ministerstva alebo úradu, kde daný zamestnanec pracuje.

Pre štátnych zamestnancov, ktorí nespádajú pod zákon o štátnej službe, platí zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme, ktorý upravuje právne postavenie ostatných zamestnancov vo verejnej správe. Tento zákon obsahuje podobnú právnu úpravu konfliktu záujmov, avšak v kratšej podobe. Disciplinárne priestupky sú riešené na danom ministerstve alebo úrade, kde daný zamestnanec pracuje.

Pokiaľ sa daní zamestnanci budú priamo podieľať na konaní v rámci verejného obstarávania, platia pre nich ustanovenia § 23 a nasledujúcich zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní, ktoré upravujú konflikt záujmov pri verejnom obstarávaní.

Nad rámec zákona o štátnej službe bude obsahovať definíciu a zákaz konfliktu záujmov zákon o POO. Zákon o POO definuje konflikt záujmov priamo odkazom na definíciu konfliktu záujmov v zmysle čl. 61 Finančného nariadenia (Nariadenie EP a Rady (EÚ) 2018/1046 z 18.7.2018). Zákaz konfliktu záujmov sa bude vzťahovať na zamestnancov NIKA, zamestnancov vykonávateľa a sprostredkovateľa, a na zainteresované osoby na strane žiadateľa a prijímateľa (dodávateľ, subdodávateľ a osoby s nimi majetkovo alebo osobne prepojené). Ak sa zamestnanec NIKA, vykonávateľa alebo sprostredkovateľa dozvie o skutočnostiach nasvedčujúcich konfliktu záujmov, oznámi túto skutočnosť bezodkladne svojmu najbližšiemu nadriadenému. Ak sa iná osoba dozvie o skutočnostiach nasvedčujúcich konfliktu záujmov, oznámi túto skutočnosť bezodkladne vykonávateľovi alebo NIKA. Vykonávateľ a sprostredkovateľ sú po zistení konfliktu záujmov povinní vylúčiť takúto osobu z vykonávania úloh alebo upraviť jej práva a povinnosti, odstúpiť od zmluvy alebo ju vypovedať, alebo postúpiť vec na konanie podľa osobitných predpisov.

Pre zamestnancov sekcie auditu a kontroly Ministerstva financií SR budú platiť ustanovenia zákona o POO ohľadom nezávislosti pri výkone auditu, pričom osoby vykonávajúce vládny audit sú pri jeho výkone nezávislé najmä od NIKA, vykonávateľa, sprostredkovateľa a prijímateľa. Taktiež sa na nich vzťahujú ustanovenia zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite o nezávislosti a povinnosti mlčanlivosti pri výkone vládneho auditu.

Schéma č. 4.1. Organizačný poriadok Úradu vlády SR

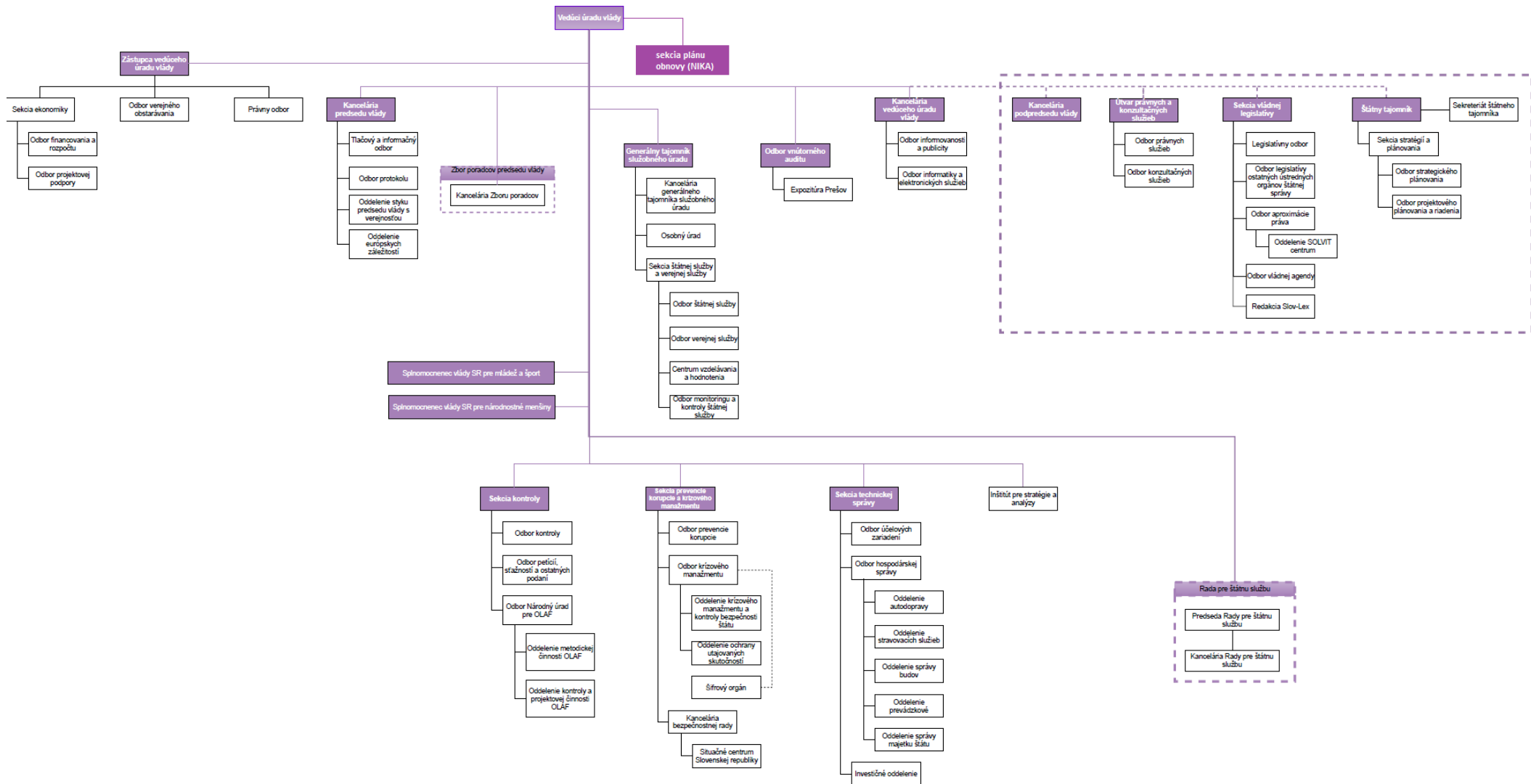
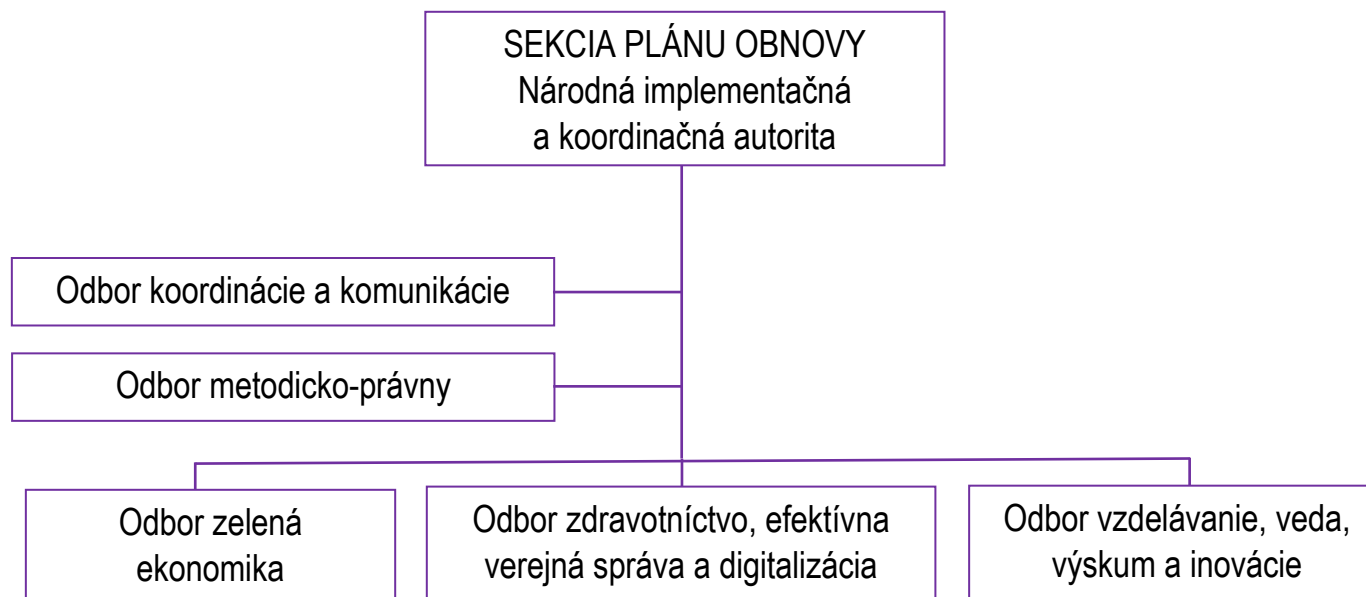

Schéma č. 4.2. Organizačný poriadok sekcie plánu obnovy (NIKA)

NIKA ako koordinačný orgán

NIKA je národným koordinátorom mechanizmu. Medzi jej úlohy patrí najmä koordinácia voči ostatným subjektom zapojeným do implementácie a voči Európskej komisii, čo zahŕňa všetky aspekty koordinácie implementačného procesu – koordinácia vykonávania investícií a reforiem a plnenia stanovených míľnikov a cieľov, koordinácia prípravy výziev, spolupráca pri zamedzovaní dvojitému financovaniu a pri zabezpečovaní komplementarity alebo koordinácia monitorovania a kontroly. Primárnou úlohou je koordinácia a usmerňovanie subjektov zapojených do implementácie a riadenie procesov plánu obnovy.

NIKA zároveň zabezpečuje prípravu stanovísk Slovenskej republiky k legislatívnym a strategickým dokumentom týkajúcim sa mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, koordinuje a zabezpečuje prípravu legislatívnych, strategických a koncepčných dokumentov týkajúcich sa mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, zabezpečuje v spolupráci s MIRRI koordináciu a komplementaritu medzi mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a inými fondmi Európskej únie.

NIKA nominuje osobu, ktorá bude vykonávať funkciu národného koordinátora pre kontrolu a audit.

NIKA ako implementačný a monitorovací orgán

NIKA ako implementačný orgán dohliada na vykonávanie plánu obnovy, avšak NIKA neuskutočňuje investície ani reformy. NIKA predkladá plán obnovy schválený vládou SR Európskej komisii, vypracúva všeobecný metodický dokument *Systém implementácie mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti* a jeho zmeny a vzor zmluvy s prijímateľom, uzatvára s Európskou komisiou dohodu (podľa čl. 23 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241) po jej schválení vládou SR, vypracováva a zasiela Európskej komisii vyjadrenie k zrušeniu dohody za Slovenskú republiku.

NIKA monitoruje a hodnotí stav a výsledky implementácie plánu obnovy, keďže zodpovedá za splnenie míľnikov a cieľov navonok voči Európskej komisii. Monitorovacia a hodnotiacia činnosť NIKA (ale aj vykonávateľa) je zameraná aj na sledovanie vopred stanovených ukazovateľov pre sledovanie priebežných implementačných krokov naviazaných na implementáciu reformy alebo investície. Systém ukazovateľov bude stanovený špecificky pre každú investíciu a reformu. Cieľom je zabezpečiť, že míľniky a ciele stanovené v *Operačnej dohode* a harmonogram ich splnenia, bude dodržaný. NIKA monitoruje implementáciu plánu obnovy predovšetkým na úrovni vykonávateľov. Na nižších úrovniach uskutočňujú monitorovacie činnosti samotní vykonávatelia, prípadne aj sprostredkovatelia, pokiaľ budú poverení. Informačný tok smerom od sprostredkovateľov plynie k vykonávateľom a následne vyššie až na úroveň NIKA. Okrem tohto informačného toku je NIKA pri monitorovaní implementácie plánu obnovy oprávnená požadovať od všetkých subjektov - vykonávateľov, sprostredkovateľov, či prijímateľov prostriedkov a iných dotknutých osôb - informácie a súčinnosť. Monitorovanie implementácie má byť cielené a primerané činnostiam vykonávaným v rámci plánu obnovy. V prípade, že NIKA v rámci monitorovania implementácie zistí neplnenie, alebo ohrozenie implementácie plánu obnovy, nastavených míľnikov a cieľov, má právo navrhnúť niektorý zo stupňov krízového riadenia.

NIKA je zodpovedným orgánom na národnej úrovni za potvrdenie dosiahnutia stanovených míľnikov a cieľov pre Európsku komisiu. Pre tieto účely vykonávateľ priebežne v monitorovacích správach deklaruje NIKA stav plnenia a splnenie stanovených míľnikov a cieľov v jemu zverenej časti plánu obnovy. Pri nastavení monitorovacích ukazovateľov bude NIKA vychádzať z *Operatívnej dohody* a zohľadní sa typ a druh investícií a reforiem, míľniky a ciele a časový harmonogram ich splnenia. Uvedené sa zohľadní aj pri nastavení kontroly. Spôsob reportovania priebežného dosahovania míľnikov a cieľov, ako aj ich monitorovanie, bude zohľadnené v časovom harmonograme na horizontálnej úrovni.

Monitorovanie počas implementácie mechanizmu bude naviazané na poskytovanie vstupných a priebežných informácií zo strany vykonávateľov. Vstupné informácie o pripravenosti pred začatím implementácie a informácie o stave vykonávania mechanizmu počas jeho implementácie, vrátane informácií o stave naplňovania míľnikov a cieľov, sú poskytované NIKA zo strany vykonávateľov. Priebežné informácie o stave implementácie plánu obnovy viazané na požadované poskytnutie prostriedkov budú zhrnuté v rámci podkladov k žiadosti o platbu z prostriedkov mechanizmu. Priebežné informácie o stave implementácie plánu obnovy sú súčasťou systematického zberu údajov, ktoré NIKA potrebuje aj vzhľadom na jej povinnosť dvakrát za rok podávať správy

o pokroku dosiahnutom pri plnení Plánu obnovy a odolnosti SR, vyplývajúcu z čl. 27 nariadenia (EÚ) 2021/241. NIKA bude podávať danú správu o pokroku a o plnení opatrení pre EK, pričom tieto správy za prvé roky implementácie (2021, 2022) budú taktiež súčasťou Národného programu reforiem Slovenskej republiky a iných realizovaných reformných opatrení nad rámec Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky.

NIKA je oprávnená informácie od vykonávateľov o dosahovaní míľnikov a cieľov overovať a kontrolovať s cieľom zabezpečiť korektnosť údajov. Vykonávatelia sú v zmysle zákona o POO povinní poskytnúť NIKA informácie o plnení plánu obnovy. Prostredníctvom tohto bude zabezpečené, že míľniky a ciele budú splnené v stanovenom harmonograme v zmysle *Operatívnej dohody* uzatvorenej medzi SR a Európskou komisiou. V prípade, že výsledky monitorovania poukážu na možné riziká spojené s dosahovaním míľnikov a cieľov, zabezpečí NIKA prijatie potrebných opatrení.

NIKA je oprávnená uskutočňovať kontroly vykonávania mechanizmu u vykonávateľa, sprostredkovateľa a prijímateľa, pričom pri výkone kontroly postupuje podľa zákona č. 357/2015 Z.z. o finančnej kontrole a audite (bližšie uvedené v časti 6.1.2.1.). Túto funkciu kontroly budú v NIKA plniť zamestnanci sekcie plánu obnovy, projektoví manažéri na jednotlivých odboroch projektového manažmentu (odbor zelená ekonomika; odbor zdravotníctvo; efektívna verejná správa a digitalizácia; odbor vzdelávanie veda, výskum a inovácie). Nastavenie časového harmonogramu kontrol bude prispôbené časovému harmonogramu prípravy žiadostí o platbu a vyhláseniu riadiaceho subjektu, ako aj systému finančných tokov na národnej úrovni.

NIKA ako finančný orgán

NIKA ako finančný orgán koordinuje, zabezpečuje a riadi finančné toky medzi Slovenskou republikou a Európskou úniou a koordinuje finančné toky medzi subjektmi zapojenými do plánu obnovy. Súčasne prijíma prostriedky mechanizmu poskytnuté Európskou komisiou na osobitný účet vedený v Štátnej pokladnici, vypracováva a zasiela Európskej komisii vyjadrenie k pozastaveným platbám a vyjadrenie k zníženiu prostriedkov mechanizmu poskytnutým Slovenskej republike.

V tejto súvislosti NIKA predkladá Európskej komisii žiadosti o platbu so všetkými prílohami, je zodpovedná za riešenie a vysporiadanie nezrovnalostí smerom do vnútra aj voči Európskej komisii a za riadenie rozpočtových tokov na národnej úrovni medzi rozpočtom, rozpočtovými kapitolami a prijímateľmi.

NIKA vykonáva kontroly v súvislosti s platbami prostriedkov mechanizmu, o ktoré žiada a ktoré prijíma od Európskej komisie. Zároveň vykonáva NIKA kontroly v súvislosti s prevodmi prostriedkov určených na implementáciu plánu obnovy vykonávateľom (bližšie uvedené v časti 6.1.2.1.).

4.3.3. Audit mechanizmu

Ministerstvo financií SR zabezpečuje v rámci mechanizmu výkon vládneho auditu. Túto úlohu plní sekcia auditu a kontroly, ktorá je organizačne aj funkčne oddelená od NIKA a iných sekcií ministerstva, tým pádom aj oddelená od úloh, ktoré Ministerstvo financií SR plnilo v rámci prípravy plánu obnovy. Nezávislosť sa ešte viac posilní presunom sekcie plánu obnovy na Úrad vlády SR. Systém auditu mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vrátane administratívneho zabezpečenia výkonu vládneho auditu je podrobne uvedený v časti 6.2. *Systém auditu*.

4.3.4. Vykonávateľ

V zmysle zákona o POO vykonávateľ:

- zodpovedá za realizáciu investície a reformy v zmysle plánu obnovy voči NIKA;
- zodpovedá za plnenie míľnikov a cieľov;
- môže investíciu zahrnúť do plánu obnovy sám realizovať;
- uzatvára zmluvu s prijímateľom;
- vykonáva kontrolu u prijímateľa a u sprostredkovateľa;
- je povinný predložiť NIKA všetky informácie a údaje potrebné na vypracovanie a predloženie vyhlásenia o použití prostriedkov;

- je povinný poskytnúť NIKA informácie o plnení plánu obnovy, o postupe pri realizácii investície a reformy a o plnení a dosahovaní cieľov a míľnikov.

Vykonávateľ môže byť priamo aj prijímateľom. Ak je vykonávateľom a prijímateľom ten istý subjekt, je vykonávateľ pri výkone kontroly povinný zabezpečiť nezávislosť a organizačné oddelenie osôb vykonávajúcich kontrolu od iných organizačných útvarov prijímateľa.

Vykonávateľmi sú jednotlivé ministerstvá, resp. iné ústredné orgány štátnej správy, na ktorých čele stojí člen vlády, a sú určené za vykonávateľov v uznesení vlády SR alebo spôsobom definovaným v zmysle zákona o POO. Vykonávatelia sú určení v súlade so zákonom č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy (kompetenčný zákon) tak, aby investície alebo reformy za ktoré budú zodpovední, spadali do ich vecnej kompetencie a pôsobnosti. Za každú investíciu alebo reformu bude zodpovedný vecne príslušný odborný ústredný orgán štátnej správy s dedikovanými administratívnymi kapacitami. Na zabezpečenie výkonu kontroly bude vykonávateľ disponovať dostatočnými personálnymi kapacitami s kvalifikáciou pre výkon finančnej kontroly (finanční manažéri, kvalifikovaný personál, útvary).

Na národnej úrovni budú vykonávatelia zodpovedať NIKA za realizáciu investícií a reforiem zahrnutých do plánu obnovy a sú povinní poskytnúť NIKA informácie o plnení plánu obnovy, o postupe pri realizácii investície alebo reformy a o dosiahnutých výsledkoch, t. j. jednotlivých cieľov a míľnikov, v pravidelných periodicitách reportovania, ako aj znieť dohľad, kontrolu a audit. V rámci monitorovania implementácie plánu obnovy sú vykonávatelia rovnako oprávnení požadovať od prijímateľa, dodávateľa, subdodávateľa, sprostredkovateľa a iných dotknutých osôb informácie a súčinnosť. Vykonávateľ zodpovedá za plnenie míľnikov a cieľov a v tej súvislosti vykonávateľ monitoruje implementáciu plánu obnovy na úrovni prijímateľa a vykonáva na úrovni prijímateľa kontrolu. Vykonávateľ zabezpečuje pravidelný zber údajov podľa čl. 22 ods. 2 písm. d) nariadenia (EÚ) 2021/241 prostredníctvom informačného a monitorovacieho systému.

Vykonávateľ zodpovedá za plnenie a dosahovanie cieľov a míľnikov naviazaných na investíciu, uzatvára zmluvu s prijímateľom, vykonáva kontrolu u sprostredkovateľa a prijímateľa, pričom pri výkone kontroly postupuje podľa zákona č. 357/2015 Z.z. o finančnej kontrole a audite (bližšie uvedené v časti 6.1.2.2. a 6.1.3.). Vykonávateľ je povinný predložiť údaje NIKA potrebné na vypracovanie a predloženie žiadosti o platbu na Európsku komisiu. Vykonávateľ potvrdzuje NIKA splnenie míľnikov a cieľov a predkladá čiastkové vyhlásenie riadiaceho subjektu.

4.3.5. Sprostredkovateľ

Vykonávatelia budú realizovať v rámci investícií rôzne typy podpory, pričom zákonom o POO je im umožnené delegovať časť svojich implementačných úloh na sprostredkovateľa s predchádzajúcim súhlasom zo strany NIKA. Sprostredkovateľmi budú napr. subjekty verejného sektora, rozpočtové a príspevkové organizácie alebo podriadené organizácie, agentúry, ktoré daný rezort využíva na implementáciu grantových schém, a ktoré budú realizovať časť úloh vykonávateľa pri implementácii plánu obnovy, najmä z dôvodu, že disponujú ľudskými zdrojmi, kapacitami, know-how a odbornými a materiálnymi predpokladmi. Tieto predpoklady sú aj podmienkou podľa zákona o POO na to, aby mohli byť poverení ako sprostredkovatelia. Sprostredkovateľ bude poverený zo strany vykonávateľa zmluvou, v ktorej sa mu určia úlohy aj rozsah poverenia.

4.3.6. Prijímatelia

Prijímatelia sú vybraní na základe výzvy alebo priameho vyzvania tak, aby bolo zabezpečené, že investície a reformy zahrnuté v pláne obnovy, budú zrealizované a stanovené ciele a míľniky budú splnené. Prijímatelia, ktorým budú poskytnuté prostriedky, budú vykonávať verejné obstarávania podľa pravidiel zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní. Dohľad nad verejným obstarávaním vykonáva Úrad pre verejné obstarávanie v súlade so zákonom č. 343/2015 Z. z. Právomoc vykonávať kontrolu dodržania pravidiel a postupov verejného obstarávania má v zmysle zákona č. 357/2015 Z. z. NIKA a vykonávatelia.

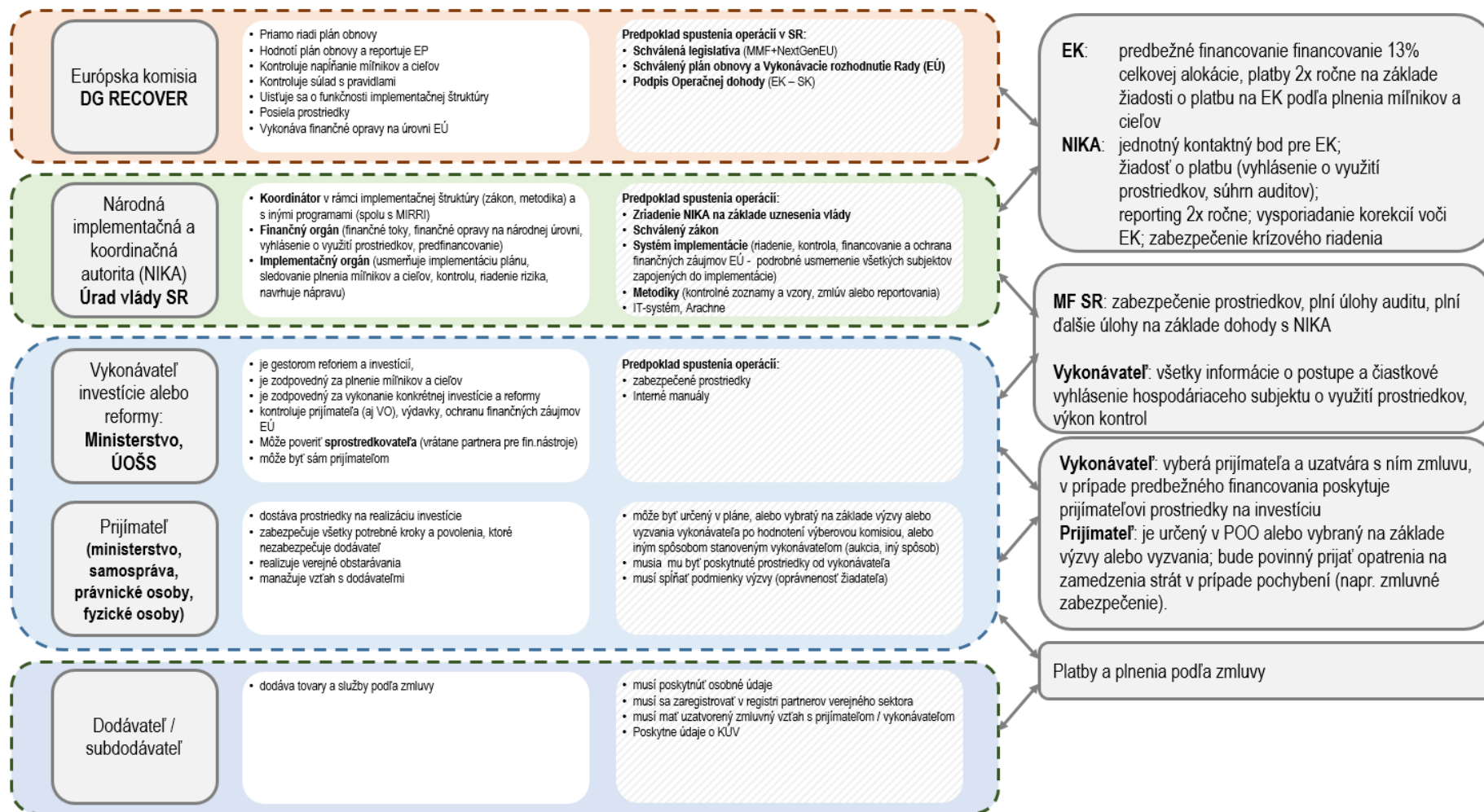
Výber prijímateľov prostriedkov z mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bude transparentný. Prostriedky mechanizmu bude možné poskytnúť prijímateľom za dodržania uplatniteľných pravidiel (napr. pravidiel štátnej pomoci).

4.4. Iné administratívne nastavenia

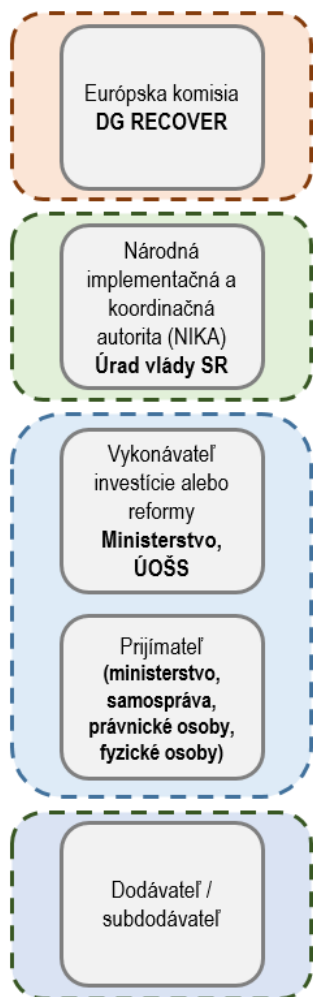
Okrem zákona o POO bude Slovenská republika pri implementácii v najväčšej možnej miere využívať zavedené administratívne a rozhodovacie procesy tak, aby sa nezavádzali nové postupy a pravidlá tam, kde sa dajú využiť existujúce, aby bola implementácia na národnej úrovni čo najefektívnejšia. Implementácia mechanizmu sa okrem zákona o POO riadi aj:

- zákonom č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite;
- zákonom č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní;
- zákonom č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy;
- zákonom č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci;
- zákonom č. 374/2014 Z. z. o pohľadávkach štátu.

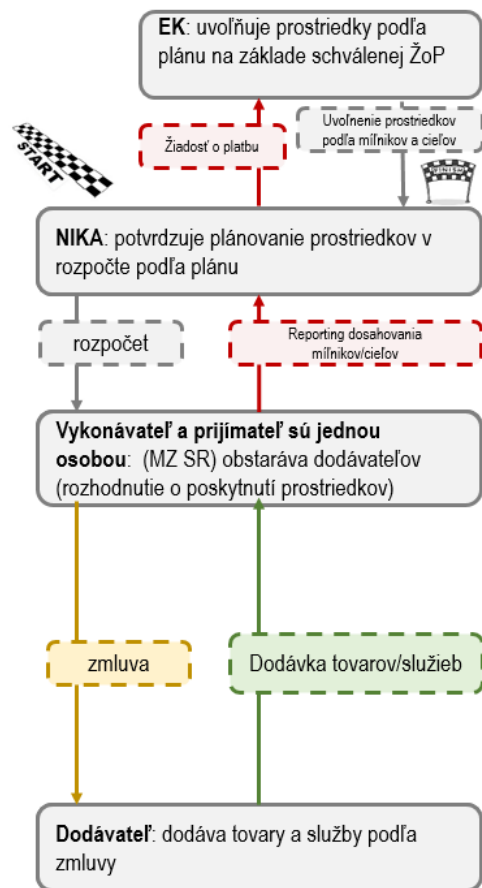
Schéma č. 4.3. Implementačná štruktúra Plánu obnovy a odolnosti SR a finančné toky

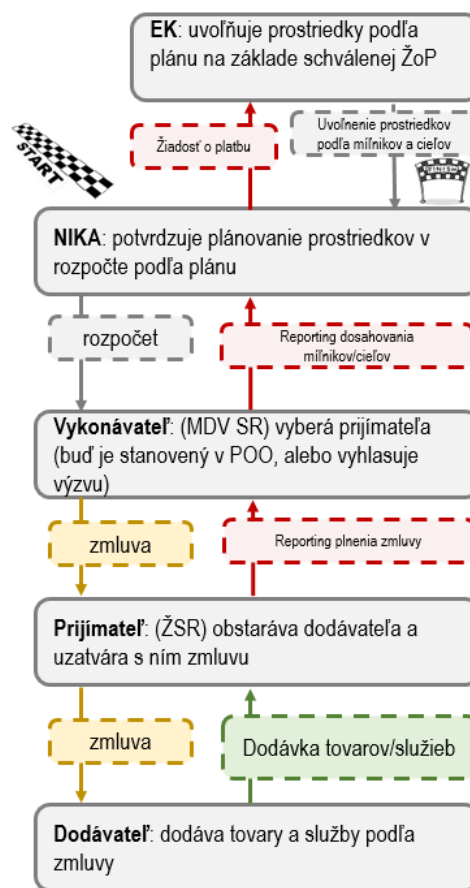
Finančné toky

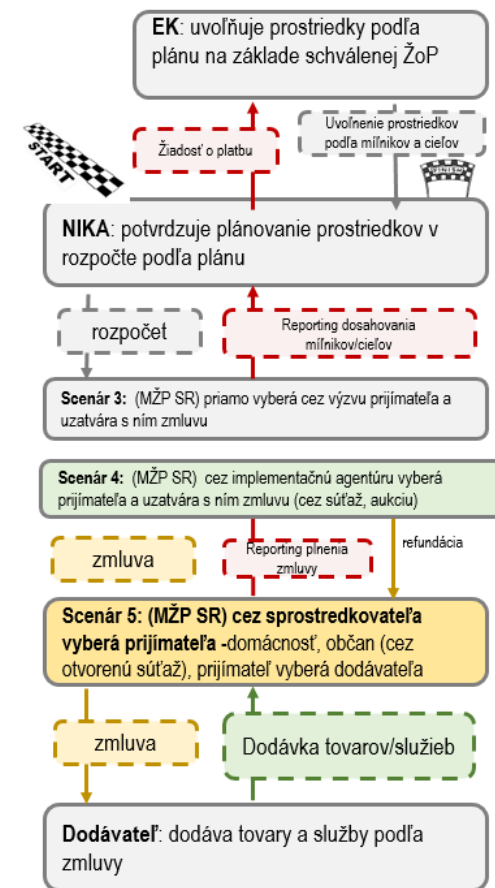
Scenár 1: implementácia na úrovni vykonávateľa
Priklad: Výstavba nemocnice

Scenár 2: implementácia na úrovni prijímateľa vo verejnom sektore
Priklad: ŽSR modernizuje železničnú trať

Scenár 3, 4 a 5: implementácia na úrovni prijímateľa zo súkromného sektora
Priklad: dotácie na renováciu rodinných domov

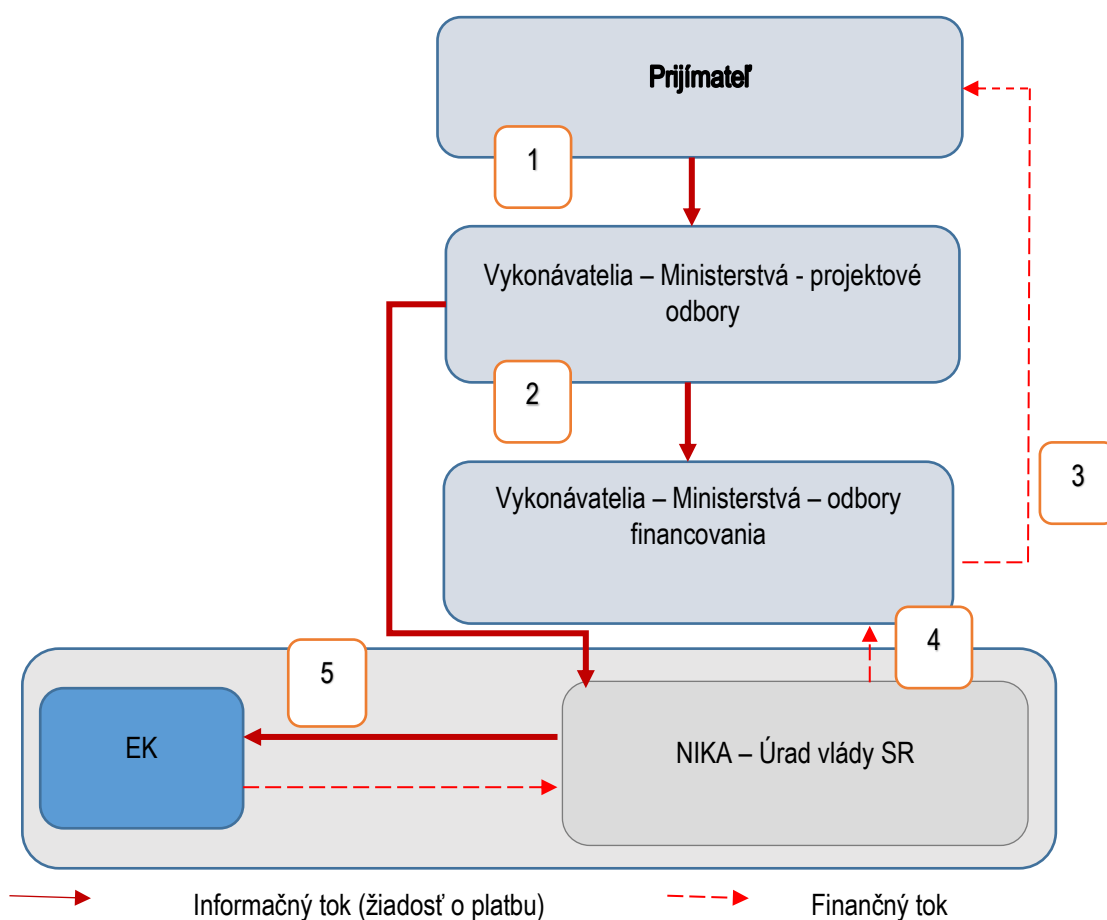
4.5. Finančné toky

Orgánom zodpovedným za nastavenie a realizáciu finančných tokov v SR (na národnej úrovni aj vo vzťahu k EK) bude NIKA. NIKA zabezpečuje prípravu a zasielanie žiadostí o platbu finančnej podpory, vrátane deklarácie riadiaceho subjektu a zasielanie súhrnu vykonaných auditov.

Slovenská republika bude na národnej úrovni využívať systém financovania, ktorý zabezpečí likviditu vykonávateľov na úhradu žiadostí o platbu prijímateľov, a to primárne z prostriedkov zálohovej platby. V prípade potreby sa využijú prostriedky zabezpečené v štátnom rozpočte. Následne budú prostriedky z mechanizmu uhrádzané vykonávateľom na základe dosiahnutých míľnikov a cieľov.

NIKA sa pri realizovaní finančných tokov riadi manuálom procedúr, ktorý obsahuje všetky postupy súvisiace s výkonom platieb na národnej úrovni, vypracovaním vyhlásenia riadiaceho subjektu, zostavovaním žiadosti o platbu EK, monitoringom a účtovníctvom v príslušnom informačnom systéme (viď časť 8 *Informačné systémy na národnej úrovni*) a vysporiadaním finančných vzťahov v prípade nezrovnalostí.

Schéma č. 4.4. Finančné toky na národnej úrovni

Popis schémy finančných tokov na národnej úrovni:

1. Po uzavretí zmluvy medzi prijímateľom a vykonávateľom, prijímateľ priebežne predkladá žiadosti o platbu vykonávateľovi.
2. Vykonávateľ – projektový odbor, vykoná finančnú kontrolu a postúpi žiadosť o platbu odboru financovania na úhradu.

Vykonávateľ poskytuje prostriedky mechanizmu prijímateľovi na účely dosiahnutia míľnikov a cieľov určených v pláne obnovy. Príspevok samotného prijímateľa k plneniu míľnikov a cieľov určených v pláne obnovy je s prijímateľom dohodnutý v zmluve.

V tejto fáze vykonávateľ pred vyplatením prostriedkov prijímateľovi na základe žiadosti o platbu povinne vykoná administratívnu finančnú kontrolu a základnú finančnú kontrolu. V prípade potreby sa vykoná aj finančná kontrola na mieste. Kontrolou sa overí splnenie podmienok pre poskytnutie prostriedkov mechanizmu, ktoré vyplývajú z právnych predpisov SR a EÚ a zo zmluvy medzi prijímateľom a vykonávateľom. Bližšie informácie o spôsobe vykonania kontrol a ich rozsahu sú uvedené v časti 6.1.2.2. a 6.1.3.

3. Vykonávateľ – odbor financovania, realizuje úhradu prijímateľovi.
4. NIKA uhrádza prostriedky vykonávateľovi po schválení žiadosti o platbu. V súvislosti s úhradou prostriedkov vykonávateľovi vykonáva NIKA základnú finančnú kontrolu. Bližšie informácie o kontrole vykonávanej NIKA v súvislosti s úhradou prostriedkov vykonávateľovi sú uvedené v časti 6.1.2.1.

NIKA disponuje rezervou v štátnom rozpočte, ktorou zabezpečí likviditu vykonávateľa na úhradu žiadostí o platbu prijímateľov.

Vykonávateľ v dohodnutých intervaloch predkladá NIKA pre účely monitorovania a hodnotenia informácie o implementácii investícií a reforiem, o plnení míľnikov a cieľov a o využití prostriedkov. Cieľom je okrem iného zabezpečiť, že pre účely implementácie mechanizmu bude na národnej úrovni dostatok finančných prostriedkov a implementácia mechanizmu bude prebiehať v súlade s časovým harmonogramom dohodnutým s EK.

Pre účely prípravy žiadosti o platbu finančného príspevku (viď bod 5) vykonávateľ predkladá NIKA čiastkové vyhlásenie riadiaceho subjektu k použitiu prostriedkov na určený účel a k úplnosti, presnosti a spoľahlivosti predložených informácií a že finančné prostriedky boli spravované v súlade so všetkými uplatniteľnými pravidlami. Zároveň deklaruje splnenie míľnikov a cieľov naviazaných na platbu prostriedkov mechanizmu.

5. NIKA vypracuje žiadosť o platbu finančnej podpory a vyhlásenie riadiaceho subjektu podľa čl. 22 nariadenia (EÚ) 2021/241, ktoré sa predkladajú EK, najmä na základe údajov predložených vykonávateľmi.

Žiadosť o platbu a vyhlásenie riadiaceho subjektu pripravuje NIKA, a podpisuje ich generálny riaditeľ sekcie plánu obnovy. Žiadosť o platbu sa predkladá EK v intervale dvakrát do roka. V žiadosti o platbu NIKA deklaruje splnenie míľnikov a cieľov naviazaných na platbu prostriedkov mechanizmu. K žiadosti o platbu a vyhláseniu riadiaceho subjektu priloží NIKA pred ich odoslaním EK aj súhrn vykonaných auditov predložený MF SR ako orgánom zabezpečujúcim audit (bližšie informácie uvedené v časti 6.2.2.).

V súvislosti s predložením žiadosti o platbu finančného príspevku vykonáva NIKA základnú finančnú kontrolu. Bližšie informácie o tejto kontrole sú uvedené v časti 6.1.2.1. Kontroly súvisiace s overovaním spoľahlivosti deklarovaných údajov sú popísané v časti 6.1.2.1. a 6.1.3.

4.6. Plánované využitie finančných nástrojov

Časť prostriedkov z mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti môže byť implementovaná prostredníctvom finančných nástrojov s návratným charakterom pomoci, a to na podporu existujúcich alebo novovytvorených návratných nástrojov na národnej úrovni v správe Slovak Investment Holding. Podpora prostredníctvom finančných nástrojov v Pláne obnovy a odolnosti SR bude zosúladená s prioritami prebiehajúceho ex-ante hodnotenia pre využitie finančných nástrojov v Slovenskej republike v programovom období 2021 – 2027. Pôjde najmä o úvery, záruky, ekvitu, kvázi-ekvitu alebo ich kombináciu, ako aj o kombináciu s nenávratnou grantovou podporou v jednej operácii (ak grantová časť nepresiahne polovicu skombinovanej sumy). Využitie finančných nástrojov v rámci plánu obnovy je dobrovoľné a je na rozhodnutí jednotlivých vykonávateľov. Finančné nástroje nemajú v rámci plánu obnovy žiadnu alokáciu. Z uvedených dôvodov nie je bližšie špecifikovaný postup implementácie, štruktúra finančného nástroja a samotný výpočet nákladov („costing“). Pokiaľ budú mať finančné nástroje v rámci plánu obnovy dedikovanú alokáciu, následne bude dopracovaná aj časť k výpočtu nákladov („costingu“) a implementácii.

Z pohľadu InvestEU sa jedná o návratné zdroje, z ktorých nie je možné vytvoriť kombinovaný produkt návratného a nenávratného financovania, preto plán obnovy zahŕňa možnosť využitia finančných nástrojov v rámci plánu obnovy a nie Invest EU. Jedná sa však len o možnosť financovania, ktorá nie je podmienená využitím.

Slovak Investment Holding, a.s. je akciová spoločnosť v 100% vlastníctve Slovenskej záručnej a rozvojovej banky (v gestorstve Ministerstva financií SR). Slovak Investment Holding má odborné, personálne a materiálne predpoklady na efektívny výkon tejto správy, ako aj rozsiahle know-how pri implementácii návratných foriem pomoci, ktoré získal v dvoch programových obdobiach EŠIF (2007-2013 a 2014-2020), ako aj vykonávaním národných finančných nástrojov financovaných zo štátneho rozpočtu.

Konkrétne sektory, pri ktorých sa zvažuje financovanie z finančných nástrojov, sú uvedené v jednotlivých komponentoch plánu obnovy. Použitie finančných nástrojov je však možné v budúcnosti aj v iných komponentoch, ak sa ukáže, že je to efektívnejšie. Pri investícii do obnovy verejných budov bolo navrhnuté využitie finančných nástrojov z dôvodu zjednodušenia možností financovania pre jednotlivé rezorty. Pri tejto investícii do obnovy verejných budov sa ráta s kombináciou návratného financovania a nenávratného financovania v jednej operácii, ktorú predstavuje pôžička s nenávratnou časťou do 50%.

5. Konzultačný proces

Ministerstvo financií SR zvolilo inkluzívny prístup v prípravách Plánu obnovy a obnovy SR, ktorý zabezpečí efektívne a cieľené využitie finančných prostriedkov tam, kde sú najviac potrebné, a to čo v najkratšom čase. Do prípravnej fázy procesu tvorby plánu obnovy bolo prizvané spektrum kľúčových partnerov, odbornej a širokej verejnosti, ktorých vstupy a pripomienky boli zohľadnené vo finálnom texte plánu obnovy podľa ich relevantnosti a súladu s pravidlami vyplývajúcimi z nariadenia (EÚ) 2021/241, strategickými usmerneniami Európskej komisie pre prípravu plánov obnovy a odolnosti SWD (2021)12 z dňa 21. januára 2021, či prioritami stanovenými vládou Slovenskej republiky.

Napriek snahe o maximálnu inkluzívnosť a zapojenie čo možno najširšieho spektra odbornej verejnosti do procesu prípravy plánu obnovy bola realizácia konzultačného procesu do značnej miery ovplyvnená druhou vlnou pandémie COVID-19, ktorá Slovenskú republiku zasiahla bezprecedentným spôsobom. Vzhľadom na epidemickú situáciu bola väčšina stretnutí organizovaná online, čo nie je ideálny spôsob v prípade takýchto strategických materiálov, no aj napriek tomu sa Ministerstvo financií SR snažilo aktívne komunikovať s odbornou, tak ako aj širokou verejnosťou online. Samotné administratívne kapacity, ktoré sa podieľali na prípravách plánu obnovy, boli často obmedzené z dôvodu karanténnych opatrení. Konzultačný proces sa musel vysporiadať s mimoriadne okliešteným časovým rámcom stanoveným na celkovú prípravu plánu obnovy, ako aj s meniacim sa legislatívnym rámcom, čo sa odzrkadlilo aj pri vyhodnocovaní pripomienok a nekonzistentných návrhov jednotlivých zainteresovaných strán s nariadením a strategickými usmerneniami a aj pri diskusiách s odbornou verejnosťou. Napriek týmto zložitým okolnostiam zohrali pripomienky a podnety externých partnerov, širokej ako aj odbornej verejnosti významnú úlohu v prípravách Plánu obnovy a odolnosti SR.

5.1. Inštitucionálny charakter a rozhodovací proces pri príprave plánu obnovy

Komplexné prípravy plánu obnovy sa začali už v lete roku 2020. Prvým krokom bolo vytvorenie základného rámca reformných a investičných priorít, ktoré sú pre Slovensko kľúčové v súvislosti s demografickými, technologickými, či klimatickými výzvami, ale najmä s obnovou hospodárstva zasiahnutého pandemiou COVID-19. Vyústením tohto procesu bolo vytvorenie Národného integrovaného reformného plánu (ďalej len „NIRP“) s názvom Moderné a úspešné Slovensko⁵, ktorý tvorí analytický základ pre plán obnovy ako i pre iné finančné zdroje či už z európskej alebo národnej úrovne a ktorý zadefinoval 8 najdôležitejších priorít, ktoré majú zásadný potenciál vymaniť krajinu z pasce stredného príjmu, zvýšiť ekonomickú výkonnosť, zlepšiť kvalitu života občanov a posunúť krajinu k vyspelým ekonomikám podľa metodiky OECD. Tento dokument vznikol zadaním od politických lídrov štátu a jeho autormi sú analytici a odborníci z verejného sektora. Na jeho pripomienkovaní sa podieľalo približne sto renomovaných expertov z mimovládneho a podnikateľského sektora. Dňa 4. októbra 2020,

⁵ <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/strategicke-materialy/ine-strategicke-materialy/>

podpredseda vlády a minister financií SR pri príležitosti zverejnenia NIRP oficiálne otvorili širokú verejnú diskusiu nevyhnutnú na podporu spoločenského dopytu po reformách a správne nasmerovaných investíciách.

Ministerstvo financií SR následne začalo intenzívne komunikovať s kľúčovými expertmi a zainteresovanými stranami na technickej či politickej úrovni a spustilo strategickú koordináciu relevantných ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy SR za účelom prípravy komponentov. Ťažiskovú rolu pri tvorbe jednotlivých komponentov a ich obsahovej príprave zohrávali ústredné orgány štátnej správy SR, pod ktoré jednotlivé priority tematicky spadajú. Na ministerstvách boli vytvorené expertné tímy zodpovedné za prípravu komponentov, ktoré na pravidelnej báze komunikovali s Ministerstvom financií SR a jednotlivito konzultovali obsah komponentov s odbornou verejnosťou. Zásadnú úlohu v rozhodovacom procese pri výbere hlavných priorít plánu obnovy a rozdelení finančných alokácií, zohrávala vláda Slovenskej republiky a koaličná rada. Lídri krajiny rokovali o pláne obnovy na pravidelných stretnutiach za účasti expertov, poradcov a zástupcov Ministerstva financií SR. Diskusie o prioritách a nastavení procesov plánu obnovy sa pravidelne odohrávali aj počas rokovania Ekonomického krízového štábu, rokovania vlády Slovenskej republiky, na bilaterálnych stretnutiach s ministrami vlády SR, či s predsedom vlády Slovenskej republiky.

Ministerstvo financií SR alokovalo podstatnú časť svojich administratívnych kapacít na prípravu plánu obnovy tak, aby zabezpečilo efektívnu koordináciu procesov a zadefinovalo jasný inštitucionálny rámec. Ministerstvo financií SR zároveň vo svojej štruktúre zriadilo sekciu plánu obnovy. Sekcia plánu obnovy, ktorá vykonáva úlohu Národnej implementačnej a koordinačnej autority (NIKA) pre mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, bude v implementačnej fáze presunutá na Úrad vlády SR (viac informácií v časti 4.3.2.). Ďalší dôležitý subjekt v inštitucionálnom rámci je Útvar hodnoty za peniaze (ÚHP) Ministerstva financií SR, ktorého expertiza v hodnotení efektivity verejných politík, výdavkov, investičných projektov a regulácií zohrávala kľúčovú úlohu v prípravách a nastavovaní konkrétnych parametrov plánu obnovy. Procesná príprava plánu obnovy ako aj komunikácia s Európskou komisiou prebiehala v úzkej spolupráci so sekciou medzinárodných vzťahov na Ministerstve financií SR a analytickým útvarom Ministerstva financií SR - Inštitútom finančnej politiky (IFP).

5.2. Zhrnutie zapojenia zainteresovaných strán

Aby sa zabezpečilo transparentné a efektívne zapojenie príslušných partnerov, Ministerstvo financií SR prizvalo na pracovné stretnutia najvýznamnejšie zainteresované strany, t.j. príslušné regionálne a miestne orgány verejnej správy, celoštátne uznané organizácie sociálnych partnerov, odvetvové organizácie, najvýznamnejšie celoštátne obchodné komory a podnikateľské združenia, ktoré zastupujú všeobecné záujmy priemyslu a jeho odvetví, subjekty zastupujúce občiansku spoločnosť, mládežnícke organizácie a iné relevantné subjekty na základe ich reprezentatívnosti pri zohľadnení geografického a tematického pokrytia, radiacich schopností a odborných znalostí. Prijímanie podnetov a pripomienok zainteresovaných strán, širokej a odbornej verejnosti bolo realizované v nasledovných rámcoch: a) séria pracovných stretnutí na technickej ako i na najvyššej politickej úrovni; b) zapojenie širokej verejnosti prostredníctvom prijímania podnetov z dedikovanej webovej stránky a špecifickej emailovej adresy; organizácia verejných online diskusií s dôrazom na otázky a pripomienky od širokej verejnosti; c) okrúhle tematické stoly za účasti širokého spektra odbornej verejnosti; d) zaradenie návrhu plánu obnovy do štandardného medzirezortného pripomienkového konania.

5.2.1. Séria pracovných stretnutí

Prvý rámec procesu predstavovala séria pracovných stretnutí na technickej ako i na najvyššej politickej úrovni za účasti podpredsedu vlády a ministra financií SR, kľúčových partnerov a renomovaných expertov. Na to, aby boli navrhnuté reformy a investície aj úspešne zrealizované a prispeli tak k skutočnej transformácii a odolnosti krajiny voči budúcim krízam, potrebujú mať významný územný presah. Ten je možné dosiahnuť iba prostredníctvom úzkej spolupráce s regiónmi, ktoré ponúkajú konkrétny pohľad z praxe. Najmä z tohto dôvodu boli na pracovné stretnutia prizvaní hlavní predstavitelia samospráv. Na pracovné stretnutia boli pozvaní aj zástupcovia zamestnávateľov a zamestnancov, ktoré sa uskutočnili niekoľkokrát počas rokovania Ekonomického krízového štábu na najvyššej politickej úrovni. Pracovné stretnutia pokračovali s najvýznamnejšími obchodnými komorami ako i ďalšími združeniami a expertmi, ktorí sa venujú rôznym sektorovým politikám. V záujme zabezpečenia inkluzívnosti procesu zapracovania pripomienok a zapájania odbornej verejnosti boli na pracovné stretnutia prizvaní aj zástupcovia mimovládnych organizácií a občianskych združení. Ministerstvo financií SR ďalej zorganizovalo sériu rokovaní so zborom poradcov Kancelárie prezidentky Slovenskej republiky, so slovenskými

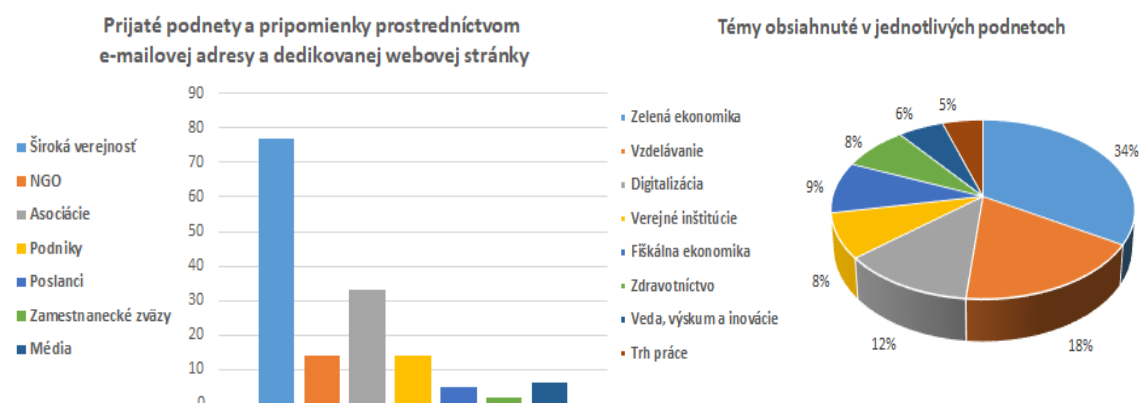
poslancami Európskeho parlamentu, či zástupcami veľvyslanectiev členských štátov EÚ na Slovensku, najmä v súvislosti s výmenou skúseností pri príprave plánu. Ministerstvo financií SR informovalo a diskutovalo o prioritách plánu obnovy aj s poslancami Národnej rady Slovenskej republiky formou online stretnutí s poslaneckými klubmi. Na žiadosť Ministerstva financií SR sa k návrhu Plánu obnovy a odolnosti SR vyjadrila aj Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ). Diskusia o Pláne obnovy a odolnosti SR prebehla aj na rokovaní Hospodárskej a sociálnej rady SR (tripartita), Rady vlády SR pre vedu, techniku a inovácie ako i počas rokovania Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti.

5.2.2. Zapojenie širokej verejnosti

V záujme podpory zrozumiteľnej komunikácie smerom k verejnosti, Ministerstvo financií SR usporiadalo veľkú online verejnú diskusiu k plánu obnovy so záštitou Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku. Na podujatí sa zúčastnili odborníci z kľúčových ministerstiev, ktoré sú zapojené do príprav jednotlivých komponentov, a to na úrovni štátnych tajomníkov či generálnych riaditeľov. Diskusia bola rozdelená do tematických panelov podľa reformných oblastí, ktoré obsahuje plán obnovy, t.j. a) zelená ekonomika, b) zdravotníctvo, c) školstvo, veda, výskum a inovácie, d) verejná správa, podnikateľské prostredie a digitalizácia. Podujatie vyvrcholilo veľkou politickou debatou za účasti predsedu vlády SR a podpredsedu vlády a ministra financií SR. Základným kameňom verejnej diskusie bola predovšetkým interakcia s verejnosťou. Z tohto dôvodu bola veľká časť diskusných panelov venovaná otázkam a odpovediam občanov prostredníctvom aplikácie Slido (celkovo 359 otázok a podnetov), na ktoré lídri a odborníci odpovedali. Dňa 18. februára 2021 sa uskutočnila aj verejná diskusia o pláne obnovy, ktorú zorganizovala Slovenská asociácia finančníkov v spolupráci s Ministerstvom financií SR za účasti podpredsedu vlády a ministra financií SR, generálnej riaditeľky sekcie plánu obnovy a ďalších zástupcov odbornej verejnosti.

S cieľom komplexne informovať širokú verejnosť o pláne obnovy, jeho prioritách, jednotlivých alokáciách, novinkách a dôležitých dokumentoch, Ministerstvo financií SR spustilo v decembri 2020 webovú stránku www.planobnovy.sk. Okrem informatívneho charakteru, webová stránka plnila aj funkciu zberu podnetov prostredníctvom sekcie „Vaše návrhy“, ktoré následne spracúvala a vyhodnocovala sekcia plánu obnovy. Touto formou obdržalo ministerstvo spolu 20 podnetov.

Ministerstvo financií SR zriadilo aj všeobecnú e-mailovú adresu (planobnovy@mfsr.sk) určenú na prijímanie podnetov a pripomienok, ktoré boli následne zapracovávané do návrhov komponentov podľa ich relevancie. Sekcia plánu obnovy takto spracovala 132 pripomienok a podnetov, z ktorých tvorili 45% pripomienky širokej verejnosti, 25% predstavovali návrhy rôznych združení a asociácií, 11% tvorili podnety súkromného sektora, 10% podnety neziskového sektora, 4% otázok položili médiá, 3% predstavovali pripomienky poslancov a 2% podnetov bolo predložených zo strany zamestnaneckých zväzov. Celkovo prostredníctvom e-mailovej adresy a dedikovanej webovej stránky sekcia plánu obnovy prijala a spracovala 151 podnetov a pripomienok. Sekcia plánu obnovy spracovala a vyhodnotila všetky zaslané pripomienky aj na základe tém obsiahnutých v jednotlivých podnetoch. Najväčšia časť podnetov verejnosti sa týkala zelenej ekonomiky (34%), vzdelávania (18%) a digitalizácie (12%). Menšie zastúpenie predstavovali témy týkajúce sa fiškálnej ekonomiky (9%), verejných inštitúcií (8%), zdravotníctva (8%), vedy, výskumu a inovácií (6%) a trhu práce (5%).

5.2.3. Tematické okrúhle stoly

S cieľom aktívne zapojiť odbornú verejnosť a kľúčových partnerov do pripomienkovania plánu obnovy, Ministerstvo financií SR zorganizovalo sériu šiestich okrúhlych tematických stolov na témy zelená ekonomika; vzdelávanie; veda, výskum a inovácie; zdravotníctvo; digitalizácia a efektívna verejná správa. Sériu šiestich okrúhlych tematických stolov predchádzal nultý okrúhly stôl spoluorganizovaný so Zastúpením Európskej komisie na Slovensku, na ktorý bola prizvaná široká paleta odbornej verejnosti za účelom informovania o základných technických kritériách a parametroch, ktoré vyplývajú z nariadenia (EÚ) 2021/241.

Na okrúhlych stoloch sa zúčastnilo vyše 200 účastníkov z viac ako 100 subjektov vrátane predstaviteľov samospráv, sociálnych partnerov, rôznych národných, ako aj regionálnych združení, podnikateľov, mimovládnych organizácií a iných. Okrúhle stoly moderovalo Ministerstvo financií SR za prítomnosti zástupcov relevantných ministerstiev, ktoré zodpovedali za prípravu jednotlivých komponentov. Všetky komponenty boli v rámci okrúhlych stolov tematicky priradené k hlavným okruhom diskusií nasledovne:

Zelená ekonomika (10.3.2021), zameranie na komponenty:

- 1 *Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra;*
- 2 *Obnova budov;*
- 3 *Udržateľná doprava;*
- 4 *Dekarbonizácia priemyslu;*
- 5 *Adaptácia na zmenu klímy;*

Vzdelávanie (12.3.2021), zameranie na komponenty:

- 6 *Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania;*
- 7 *Vzdelávanie pre 21. storočie;*

Vysoké školy; veda, výskum, inovácie; lákanie talentov (15.3.2021), zameranie na komponenty:

- 8 *Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl;*
- 9 *Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania vedy, výskumu, inovácií a digitálnej ekonomiky;*
- 10 *Lákание a udržanie talentov;*

Zdravotníctvo (17.3.2021), zameranie na komponenty:

- 11 *Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť;*
- 12 *Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie;*
- 13 *Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť;*

Digitalizácia (19.3.2021), zameranie na komponenty:

- 17 *Digitálne Slovensko;*

Efektívna verejná správa (22.3.2021), zameranie na komponenty:

- 14 *Zlepšenie podnikateľského prostredia;*
- 15 *Reforma justície;*
- 16 *Boj proti korupcii;*
- 18 *Zdravé verejné financie.*

Celkovo počas týchto stretnutí padlo 136 otázok a pripomienok. Podnety, ktoré konzultovaní partneri vyjadrili v rámci okrúhlych tematických stolov, boli následne vyhodnocované príslušnými ministerstvami. Na základe dohody s jednotlivými partnermi bol nad rámec naplánovaných okrúhlych stolov zaradený ďalší, špecificky sa venujúci komponentu 12 *Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie*. Celkový zoznam všetkých partnerov zúčastnených na pracovných stretnutiach a okrúhlych tematických stoloch je k dispozícii v prílohe 3.2. *Zoznam partnerov zúčastnených na pracovných stretnutiach a okrúhlych tematických stoloch*.

5.2.4. Medzirezortné pripomienkové konanie (MPK)

Súbežne s organizáciou okrúhlych tematických stolov postúpilo Ministerstvo financií SR návrh plánu obnovy do štandardného medzirezortného pripomienkového konania dňa 8. marca 2021, ktoré trvalo do 22. marca 2021. V nadväznosti na toto konanie boli pripomienky a podnety vyhodnocované a zapracované do jednotlivých komponentov plánu. V rámci MPK ministerstvo financií dostalo spolu 2444 pripomienok, z ktorých bolo 1375 zásadných. Pripomienok od povinne pripomienkujúcich subjektov bolo spolu 709, z toho 158 zásadných. Celkový počet hromadných pripomienok bol 139 od 12 subjektov. Na zapracovaní pripomienok spolupracovalo Ministerstvo financií SR s príslušnými ministerstvami, ktoré sú zodpovedné za obsah jednotlivých komponentov. V rámci vyhodnotenia jednotlivých pripomienok rezort financií zorganizoval spolu 8 rozporových konaní s rôznymi pripomienkujúcimi subjektmi, ktoré sa týkali niekoľkých komponentov: 1 *Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra*, 2 *Obnova budov*, 3 *Udržateľná doprava*, 4 *Dekarbonizácia priemyslu*, 5 *Adaptácia na zmenu klímy*, 6 *Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania*, 7 *Vzdelávanie pre 21. storočie*, 14 *Zlepšenie podnikateľského prostredia*, 17 *Štát v mobile, kybernetická bezpečnosť, rýchly internet pre každého*, ako aj kapitoly 1 *Všeobecné ciele a súdržnosť plánu* a kapitoly 3 *Doplnkovosť a implementácia plánu*. Obsahom boli tiež podnety k témam, ktoré sa v pláne nenachádzajú, ako napríklad kultúra alebo návrh samostatného komponentu k obehovému hospodárstvu. Okrem návrhu Plánu obnovy a odolnosti SR bol do MPK postúpený aj Zákon o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

5.3. Vyhodnocovanie pripomienok zainteresovaných strán

Návrhy, pripomienky a podnety širokej a odbornej verejnosti a iných zainteresovaných strán boli systematicky zaznamenávané a spracovávané prostredníctvom sekcie plánu obnovy. Sekcia plánu obnovy ich následne po vyhodnotení distribuovala jednotlivým zodpovedným ministerstvám a brala do úvahy pri ďalšej koordinácii príprav plánu obnovy. Jednotlivými podnetmi prispievali zainteresované strany či už písomnou formou prostredníctvom listov alebo e-mailov zaslaných priamo Ministerstvu financií SR alebo inému rezortu, alebo osobne počas bilaterálnych stretnutí, pracovných rokovaní, konferencií, okrúhlych tematických stolov alebo medzirezortného pripomienkového konania.

Medzi najčastejšími podnetmi, ktoré boli navrhované na zapracovanie do plánu obnovy zo strany odbornej verejnosti, boli témy súvisiace s ochranou životného prostredia, biodiverzitou, výzvou čeliť klimatickej kríze alebo cyklo dopravou. Vzhľadom na relevantnosť pripomienok, diskusií s odbornou verejnosťou a nové usmernenia Európskej komisie, boli do plánu obnovy zahrnuté a zapracované ďalšie oblasti a opatrenia, ako napr. nový samostatný komponent *Adaptácia na zmenu klímy*, ktorý adresuje aj opatrenia súvisiace s biodiverzitou a špecificky zahŕňa reformy a investície s cieľom znížiť dopad klimatických zmien, napr. renaturáciu vodných tokov či rozšírenie bezzásahových území, ktorými sa zabezpečí vyššia ochrana prírody. Medzi ďalšími častými podnetmi verejnosti bola požiadavka podpory ekologickej osobnej dopravy, ktorá je reflektovaná v rámci komponentu *Udržateľná doprava* podporou mestskej cyklo dopravy, vrátane podpory cyklistickej infraštruktúry. Na základe pripomienok požadujúcich rozvoj regiónov boli do plánu obnovy zahrnuté opatrenia na rozvoj mäkkého turizmu. Ďalšie podnety, ktoré sa týkali nakladania so stavebným odpadom, boli do plánu obnovy zaradené ako reforma so stavebným odpadom v rámci komponentu 2 *Obnova budov*.

V prípade komponentu 1 *Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra* bolo v rámci pripomienok akceptované vypustenie fotovoltiky z investície do modernizácie existujúcich inštalácií OZE (repoweringu). Podobná pripomienka bola predložená niekoľkými pripomienkujúcimi subjektmi a jej akceptácia sa pozitívne odrazí na konečnej kapacite podporených zdrojov, ktoré budú pokračovať vo výrobe „zelenej“ energie, akými sú veľké vodné elektrárne a bioplynové stanice.

Na základe konzultácií s predstaviteľmi samospráv, predovšetkým so Združením miest a obcí Slovenska (ZMOS), boli do komponentu 16 *Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva*, zaradené opatrenia v rámci priestorového a materiálneho vybavenia samospráv s cieľom vytvoriť centrá zdieľaného výkonu správy a služieb v zaostalých regiónoch, kde je potrebné urýchliť proces zefektívnenia výkonu správy ako aj kvality a nestrannosti pri poskytovaní verejných služieb.

Do plánu obnovy sa zaradilo aj využívanie subjektov sociálnej ekonomiky počas implementačnej fázy plánu. Do časti 4, venujúcej sa implementácii v rámci kapitoly 3 *Doplnkovosť a implementácia plánu*, bol na základe týchto pripomienok doplnená osobitná časť 4.1.2., ktorá stanovuje podmienky pre zapojenie subjektov sociálnej ekonomiky (podľa zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch) do realizácie vybraných investícií. Tam, kde je to možné a adekvátne, môže byť realizácia investície prostredníctvom subjektu sociálnej ekonomiky zvýhodňujúcim kritériom. Namiesto jednorazových či krátkodobých verejnoprospešných prác je tak možné podporiť dlhodobu udržateľnú pracovnú miesta spojené so systematickou integráciou znevýhodnených ľudí na trh práce a do spoločnosti. Môže sa tak posilniť prínos Plánu obnovy a odolnosti SR v oblasti sociálnej a teritoriálnej kohézie.

Medzi návrhmi, ktoré boli do plánu obnovy na základe pripomienok odbornej verejnosti taktiež zapracované, je aj podnet na aktívne zapojenie zainteresovaných strán do procesu implementácie plánu opísaný v časti 5.4.

Všetky zapracované (akceptované a čiastočne akceptované) pripomienky z MPK je možné nájsť online na portáli Slov-Lex⁶.

5.4. Zapojenie zainteresovaných strán v procese implementácie

V záujme dostatočného zapojenia odbornej verejnosti a zabezpečenia štruktúrovaného dialógu s kľúčovými partnermi vo fáze implementácie plánu obnovy, bude vytvorená Rada vlády pre Plán obnovy a odolnosti SR (ďalej iba ako „Rada“) ako poradný orgán vlády Slovenskej republiky pre otázky týkajúce sa implementácie Plánu obnovy a odolnosti SR. Kompetencie Rady, jej postavenie, úlohy, zásady organizácie a činností, zoznam jej členov (zástupcov zamestnávateľov, zamestnancov, sociálnych a ekonomických partnerov, samospráv, neziskového sektora, atď.), štatút Rady a rokovací poriadok budú vypracované v období po odovzdaní plánu obnovy Európskej komisii. Rada bude pôsobiť v súlade s ústavným postavením a činnosťou vlády. Vo svojej činnosti sa bude riadiť Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, právne záväznými aktmi Európskej únie, Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky a uzneseniami vlády Slovenskej republiky.

6. Kontrola a audit

V SR existuje komplexný národný systém zabezpečujúci implementáciu zásad riadneho finančného hospodárenia podľa vnútroštátnych právnych predpisov, vrátane:

- systému finančnej kontroly, prostredníctvom ktorého sa zabezpečuje zákonnosť, hospodárnosť, efektívnosť, účinnosť a účelnosť verejných výdavkov;
- systému auditu.

6.1. Systém kontroly

6.1.1. Všeobecné ustanovenia o kontrole

Pri overovaní vykonávania mechanizmu sa uplatní systém kontrol upravený zákonom č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov⁷. Zavedený systém kontroly je pomerne široký a robustný, čo prispeje k predchádzaniu závažným nezrovnalostiam a zároveň k ich odhaľovaniu a náprave.

Zákon o finančnej kontrole a audite je všeobecným predpisom pre výkon finančnej kontroly a auditu. Zákon upravuje základné pravidlá, ciele a spôsob vykonávania finančnej kontroly. Všetky orgány verejnej správy, teda aj subjekty zapojené do implementácie mechanizmu, a to:

⁶ <https://www.slov-lex.sk/domov>

⁷ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/357/20190101>

- NIKA;
- vykonávateľ;
- sprostredkovateľ (pokiaľ bude poverený vykonávateľom na vykonávanie tejto časti úloh na základe zmluvy uzavretej s vykonávateľom);

sú v prípadoch, ak realizujú finančnú operáciu (príjem, poskytnutie alebo použitie verejných financií, právny úkon alebo iný úkon majetkovej povahy)⁸, povinné vykonávať finančnú kontrolu a postupovať podľa zákona o finančnej kontrole a audite.

Dôvodom, že NIKA, vykonávateľ a sprostredkovateľ sú povinní postupovať podľa zákona o finančnej kontrole a audite je skutočnosť, že v zmysle národnej legislatívy sú tieto subjekty považované za orgány verejnej správy a prostriedky mechanizmu sú považované za verejné prostriedky. Povinnosť orgánu verejnej správy vykonávať finančnú kontrolu pri poskytovaní prostriedkov mechanizmu vyplýva priamo zo zákona o finančnej kontrole a audite. Ustanovenia zákona o POO týkajúce sa výkonu finančnej kontroly zo strany NIKA a vykonávateľov majú len deklaratórny charakter⁹ a pri relevantných úlohách týkajúcich sa kontroly odkazujú na zákon o finančnej kontrole a audite.

Zákon o finančnej kontrole a audite stanovuje povinnosť orgánu verejnej správy vytvoriť, zachovávať a rozvíjať finančné riadenie¹⁰, v rámci ktorého sa zabezpečuje okrem iného aj:

- riadenie rizika a finančná kontrola tak, aby sa pri plnení zámerov a cieľov orgánu verejnej správy predchádzalo porušovaniu právnych predpisov a medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná, a na základe ktorých sa SR poskytujú finančné prostriedky zo zahraničia;
- hospodárnu, efektívnu, účinnú a účelnú realizáciu finančnej operácie alebo jej časti;
- overovanie plnenia podmienok na poskytovanie a používanie verejných financií;
- predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam, ich odhaľovanie a zabezpečenie nápravy;
- zavedenie a dodržiavanie pravidiel a postupov na účely zamedzenia a predchádzania korupcii.

Tieto povinnosti vyplývajúce zo zákona o finančnej kontrole a audite, a teda aj povinnosti súvisiace s prevenciou, detekciou a zabezpečovaním nápravy v prípade nezrovnalostí, sa vzťahujú aj na NIKA, vykonávateľa, sprostredkovateľa a prijímateľa (ak je prijímateľ orgánom verejnej správy).

Finančné kontroly upravené zákonom o finančnej kontrole a audite sú súčasťou bežných každodenných kontrol vykonávaných v rámci orgánu verejnej správy s cieľom zabezpečiť riadne vykonávanie finančných operácií, za ktoré orgán verejnej správy zodpovedá. Finančná kontrola podľa zákona o finančnej kontrole a audite sa vykonáva ako¹¹:

- základná finančná kontrola;
- administratívna finančná kontrola;
- finančná kontrola na mieste.

Základná finančná kontrola sa vykonáva povinne v súvislosti s každou finančnou operáciou alebo jej časťou (a to aj v prípade, že finančná operácia bola overená administratívnou finančnou kontrolou alebo finančnou kontrolou na mieste). Základná finančná kontrola sa vykonáva do vnútra orgánu verejnej správy, ktorý túto kontrolu vykonáva. Jej cieľom je posúdiť, či vo finančnej operácii možno alebo nemožno pokračovať, či finančnú operáciu je možno vykonať alebo nemožno vykonať alebo či je alebo nie je potrebné vymáhať poskytnuté plnenie, ak sa finančná operácia už vykonala.

Administratívna finančná kontrola sa rovnako vykonáva povinne, avšak len v súvislosti s finančnou operáciou alebo jej časťou, ktorá predstavuje poskytnutie verejných financií. Vykonanie finančnej kontroly na mieste je fakultatívne. Finančnú kontrolu na mieste je možné, resp. potrebné vykonať v prípade, ak nie je možné tzv. „od stola“ preveriť a zistiť skutočnosti, ktoré sa považujú za potrebné na účely overenia finančnej operácie alebo jej

⁸ § 2 ods. 1 písm. d) zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

⁹ Zákon o POO obsahuje prehľad všetkých úloh jednotlivých subjektov, a to aj tých úloh, ktorých plnenie vyplýva z iných predpisov.

¹⁰ § 5 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

¹¹ § 6 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

časti. Administratívna finančná kontrola a finančná kontrola na mieste sa vykonávajú voči kontrolovanému subjektu (povinná osoba).

Podľa zákona o finančnej kontrole a audite¹² orgán verejnej správy finančnou kontrolou (základnou finančnou kontrolou, administratívnu finančnou kontrolou a finančnou kontrolou na mieste) overuje, v súlade s cieľmi a podľa povahy každej finančnej operácie alebo jej časti, jej súlad s

- rozpočtom orgánu verejnej správy na príslušný rozpočtový rok;
- rozpočtom orgánu verejnej správy na dva rozpočtové roky nasledujúce po rozpočtovom roku uvedenom v prvom bode, ak financovanie finančnej operácie alebo jej časti neskončí v príslušnom rozpočtovom roku a ide o realizáciu verejného obstarávania; to platí, ak je orgánom verejnej správy štátna rozpočtová organizácia;
- osobitnými predpismi alebo medzinárodnými zmluvami, ktorými je SR viazaná a na základe ktorých sa SR poskytujú finančné prostriedky zo zahraničia;
- zmluvami uzatvorenými orgánom verejnej správy;
- rozhodnutiami vydanými na základe osobitných predpisov;
- vnútornými predpismi;
- inými podmienkami poskytnutia verejných financií neuvedenými v bodoch vyššie.

Zákon o finančnej kontrole a audite bližšie upravuje postup výkonu jednotlivých druhov kontrol a pravidiel ich vykonávania, vrátane oprávnení a povinností orgánov a osôb, ktoré vykonávajú kontrolu ako aj kontrolovaných subjektov.

Zákon o finančnej kontrole a audite je právnym predpisom, ktorý predstavuje základ pre povinnosť overovať:

- súlad finančných operácií realizovaných pri implementácii mechanizmu s uplatniteľnými pravidlami;
- zákonnosť a správnosť postupu rôznych subjektov pri implementácii mechanizmu.

Finančná kontrola, ktorá je vykonávaná podľa tohto zákona, je jedným zo základných pilierov pre identifikovanie podozrení zo závažných nezrovnalostí, akými sú podvody, korupcia, konflikt záujmov alebo duplicitné financovanie.

Rozsah overenia upravený v zákone o finančnej kontrole a audite je uplatniteľný pre potreby kontrol pri implementácii mechanizmu. Pre účely zabezpečenia dostatočného rozsahu overenia, budú osoby vykonávajúce administratívnu finančnú kontrolu a finančnú kontrolu na mieste vypracovávať pracovnú dokumentáciu a v relevantných prípadoch na overenie používať kontrolné otázky. Minimálny rozsah overenia bude usmernený zo strany NIKA tak, aby bola zohľadnená potreba zabezpečiť identifikovanie prípadných nezrovnalostí. Vykonávateľ bude povinný prispôsobiť a doplniť kontrolné otázky podľa špecifik jemu zverenej časti plánu obnovy.

Pri výkone každej finančnej kontroly musí byť dodržané pravidlo kontroly „štyroch očí“, t. j. kontrolu vykonávajú vždy minimálne 2 osoby. Pri výkone kontroly musí byť dodržané, že osoby vykonávajúce kontrolu nemôžu byť predpojaté vo vzťahu k vykonávanej finančnej kontrole. Na vznik takejto situácie sa vzťahuje oznamovacia povinnosť a povinnosť uvedenú situáciu riešiť tak, aby nebol ohrozený nestranný výkon kontroly¹³.

6.1.2. Kontroly vykonávané vykonávateľmi a NIKA

NIKA, vykonávateľ (prípadne aj sprostredkovateľ, ak je určený) vykonávajú finančnú kontrolu v rozsahu im zverených úloh vyplývajúcich najmä zo zákona o POO. Finančná kontrola je vykonávaná v súvislosti s finančnými operáciami, ktoré sa pri implementácii mechanizmu realizujú, a to aj v súvislosti s poskytovaním prostriedkov, ktoré sú na národnej úrovni považované za verejné prostriedky. Vykonávanými kontrolami sa zabezpečí aj overenie, či investície a reformy boli zrealizované, či míľniky a ciele boli splnené, či všetky uplatniteľné pravidlá boli dodržané a prostriedky mechanizmu boli použité na stanovený účel. NIKA a vykonávateľ pritom aktívne overujú aj možný výskyt závažných nezrovnalostí, akými sú najmä podvod, korupcia, konflikt záujmov alebo dvojité financovanie.

¹² § 6 ods. 4 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

¹³ § 26 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

6.1.2.1. Kontrola vykonávaná NIKA

Kontroly vykonávané NIKA sú prispôbené postaveniu NIKA v systéme implementácie mechanizmu a jej úlohám. NIKA vykonáva finančné kontroly najmä z dôvodu, že:

- vo všeobecnosti zodpovedá voči EK za vykonávanie mechanizmu v SR, avšak na národnej úrovni za implementáciu jednotlivých komponentov a v nich zahrnutých investíciách a reformách zodpovedajú jednotliví vykonávatelia;¹⁴
- poskytuje vykonávateľom finančné prostriedky na implementáciu plánu obnovy;
- pripravuje žiadosť o platbu finančnej podpory na EK.

Rozsah a zameranie finančných kontrol na mieste¹⁵, ktoré vykonáva NIKA, sú prispôbené potrebe zabezpečiť dohľad nad implementáciou mechanizmu. Kontroly NIKA sú doplnkovými kontrolami ku kontrolám vykonávaným vykonávateľmi. Ich cieľom je uistiť sa o riadnej implementácii plánu obnovy v súlade so všetkými uplatniteľnými pravidlami, o spoľahlivosti údajov o plnení míľnikov a cieľov a o neexistencii nezrovnalostí. Kontrolu vykonáva NIKA prioritne na úrovni vykonávateľa a eliminuje tak administratívnu záťaž samotných prijímateľov. Tento prístup vychádza zo skutočnosti, že vykonávateľ:

- je zodpovedný za implementáciu jemu zverenej časti plánu obnovy;
- poskytuje finančné prostriedky prijímateľovi a v tej súvislosti vykonáva kontroly na úrovni prijímateľa;
- disponuje všetkými potrebnými informáciami a dokumentami z úrovne prijímateľa.

Takýto prístup umožňuje aj zákon o finančnej kontrole a audite, ktorý oprávňuje NIKA pri výkone finančnej kontroly na mieste vyžadovať od inej osoby (napr. sprostredkovateľ, prijímateľ, dodávateľ alebo subdodávateľ), ktorá má potrebné informácie, doklady alebo iné podklady, súčinnosť a táto osoba je povinná súčinnosť poskytnúť¹⁶. Vykonanie kontroly zo strany NIKA na úrovni prijímateľa však týmto nie je vylúčené, čiže v prípade potreby môže NIKA využiť toto oprávnenie.

Frekvenciu a rozsah finančných kontrol na mieste prispôbuje NIKA najmä stavu napĺňania stanovených míľnikov a cieľov, ako aj identifikovaným rizikám v implementácii plánu obnovy. NIKA posudzuje riziká pre účely výkonu vlastnej kontroly nezávisle od posudzovania rizík zo strany orgánov vykonávajúcich audit, ktoré je popísané v časti 6.2. *Systém auditu*. NIKA môže pri rizikovej analýze a rozhodovaní o potrebe vykonania finančnej kontroly na mieste na úrovni vykonávateľa vziať do úvahy rôzne faktory, napr. aj:

- úroveň implementácie časti plánu obnovy, najmä z pohľadu dodržiavania harmonogramu jeho fyzickej a finančnej implementácie a plnenia stanovených míľnikov a cieľov;
- zložitosť implementovaných investícií vo vzťahu ku skúsenostiam vykonávateľa a jeho sprostredkovateľov, vrátane ich administratívnych kapacít;
- sumu, ktorá má byť SR poskytnutá za splnenie míľnikov a cieľov, za ktoré vykonávateľ zodpovedá;
- frekvenciu kontrol a auditov na úrovni vykonávateľa;
- výskyt a závažnosť chýb zistených predchádzajúcimi kontrolami a auditmi a stav ich nápravy;
- výskyt podnetov a medializovaných káuz súvisiacich s implementáciou plánu obnovy a spôsob ich riešenia zo strany vykonávateľa;
- disponibilitu personálnych kapacít pre výkon kontroly a ďalšie.

NIKA vykonáva základnú finančnú kontrolu¹⁷ vo vzťahu k realizovaným finančným operáciám, a to najmä súvislosti s predložením žiadosti o platbu finančnej podpory na EK a v súvislosti s vykonaním prevodu prostriedkov vykonávateľovi.

V súvislosti s predložením žiadosti o platbu finančnej podpory EK je pre NIKA dôležité uistiť sa o:

¹⁴ Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy; <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/575/20090601.html>

¹⁵ § 9 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

¹⁶ § 20 ods. 2 písm. a) zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

¹⁷ § 7 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

- splnení deklarovaných mílníkov a cieľov;
- o ďalších skutočnostiach potrebných pre vypracovanie sprievodného vyhlásenia riadiaceho subjektu.

Pre tento účel NIKA zohľadňuje monitorovacie údaje a okrem záverov ňou vykonaného overenia a kontrol aj informácie o záveroch kontrol a auditov vykonaných v rámci implementácie plánu obnovy inými kontrolnými alebo auditnými orgánmi.

Všetky potrebné informácie sú vykonávateľia povinní reportovať NIKA v rámci monitorovacej správy a monitorovacích údajov predkladaných NIKA v pravidelných intervaloch. Monitorovaciú správu za účelom sledovania stavu implementácie investícií a reforiem, stavu plnenia mílníkov a cieľov a stavu fyzickej a finančnej implementácie plánu obnovy, vypracováva vykonávateľ za jemu zverenú časť plánu obnovy. Prílohami monitorovacej správy sú prehľady monitorovacích údajov, pričom vykonávateľ potvrdzuje ich úplnosť a správnosť. Vzor monitorovacej správy a rozsah požadovaných monitorovacích údajov budú špecifikované zo strany NIKA. NIKA môže vykonávateľa vyzvať na predloženie dodatočných podkladov potrebných pre plnenie jej úloh.

NIKA uhrádza finančné prostriedky vykonávateľom na účely plnenia mílníkov a cieľov jednotlivých investícií a reforiem tak, aby bolo zabezpečené, že vykonávateľia budú schopní poskytovať prostriedky prijímateľom v zmysle uzavretých zmlúv. NIKA pritom zohľadňuje okrem iného informácie o stave finančnej, ale aj fyzickej implementácie plánu obnovy (realizácia investícií a reforiem a plnenie mílníkov a cieľov), ktorá bola zverená jednotlivým vykonávateľom a informácie o očakávaných výdavkoch jednotlivých vykonávateľov.

Vykonávanie kontrol, ktoré zabezpečuje NIKA pri svojej činnosti, vrátane postupu a rozsahu overenia bude upravené v manuáli procedúr NIKA. Usmerňovanie kontrol zabezpečuje odbor metodicko-právny. Finančnú kontrolu na mieste vykonávajú projektív manažéri na jednotlivých odboroch projektového manažmentu (zelená ekonomika, zdravotníctvo, školstvo a efektívna verejná správa a digitalizácia). Projektív manažéri majú potrebné vedomosti o realizovaných investíciách a reformách a mílníkoch a cieľoch, ktoré majú byť splnené. Zároveň majú vedomosti o pravidlách a postupoch, ktoré majú byť pri implementácii investíciách a reformách dodržané. Základnú finančnú kontrolu súvisiacu so zabezpečovaním a vykonávaním platieb vykonávateľom a prípravou žiadostí o platbu a vyhlásenia riadiaceho subjektu na EK, budú vykonávať zamestnanci, ktorí budú zodpovední za vykonávanie platieb a za finančné riadenie. Bližšie informácie k administratívnym kapacitám sú uvedené v časti 4 Implementácia.

6.1.2.2. Kontrola vykonávaná vykonávateľom

Primárnu zodpovednosť za výkon finančnej kontroly podľa zákona o finančnej kontrole a audite v súvislosti s implementáciou mechanizmu má vykonávateľ, keďže vykonávateľ vykonáva úkony súvisiace s poskytovaním finančných prostriedkov prijímateľom¹⁸.

Vykonávateľ bude môcť úlohy súvisiace s implementáciou plánu obnovy (vrátane úloh spojených s vykonávaním kontroly) delegovať na sprostredkovateľa. Sprostredkovateľ za výkon delegovaných úloh zodpovedá vykonávateľovi. V tomto prípade sa vykonávateľ primerane uisťuje o riadnom vykonávaní úloh sprostredkovateľom, a to v rámci kontroly delegovaných právomocí, ktorá sa vykonáva ako finančná kontrola na mieste.

Do času uzavretia zmluvy s prijímateľom vykonávateľ vykonáva základnú finančnú kontrolu¹⁹. Kontrola je vykonávaná v súvislosti s nasledovnými finančnými operáciami:

- vyhlásenie výzvy na predloženie žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu alebo zaslanie priameho vyzvania;
- zaslanie oznámenia o splnení/nesplnení podmienok na poskytnutie prostriedkov mechanizmu;
- uzavretie zmluvy²⁰ s prijímateľmi.

¹⁸ § 7 ods. 1, 8 ods. 1 a § 9 ods. 1 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

¹⁹ § 7 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

²⁰ V prípade, ak je vykonávateľ zároveň prijímateľom, zmluvu nahrádza interný právny akt.

Kontrola sa v týchto prípadoch vykonáva ex-ante, t. j. pred realizovaním finančnej operácie. Cieľom je overiť splnenie podmienok viažucich sa k danej finančnej operácii a potvrdiť, či je možné vykonať danú finančnú operáciu.

Pred podpisom zmluvy, na základe ktorej sa prijímateľovi poskytujú finančné prostriedky z mechanizmu, vykonáva vykonávateľ základnú finančnú kontrolu, ktorou overuje, či možno uzavrieť zmluvu, a to na základe posúdenia, či sú splnené všetky podmienky na poskytnutie prostriedkov mechanizmu²¹.

Od momentu vzniku právneho nároku prijímateľa na poskytnutie prostriedkov mechanizmu (uzavretie zmluvy) vykonáva vykonávateľ v relevantných prípadoch okrem základnej finančnej kontroly aj administratívnu finančnú kontrolu²² alebo aj finančnú kontrolu na mieste²³.

Administratívna finančná kontrola sa vykonáva v súvislosti s každou žiadosťou o platbu prostriedkov mechanizmu, ktorú predloží prijímateľ vykonávateľovi. Administratívna finančná kontrola sa vykonáva najneskôr pred zrealizovaním platby prijímateľovi. Kontrolu voči prijímateľovi vykonáva vykonávateľ, ktorý poskytuje prostriedky. Kontrola spočíva v overení nároku na vyplatenie príspevku v zmysle uzatvorenej zmluvy, dodržania uplatniteľných pravidiel vyplývajúcich z právnych predpisov SR a EÚ a v overení príslušnej sprievodnej dokumentácie. Overenie vykonáva vykonávateľ spravidla pred vykázaním výdavkov NIKA.

Overenie dodržania postupov a pravidiel verejného obstarávania sa v relevantných prípadoch vykonáva v rámci administratívnej finančnej kontroly na úrovni prijímateľa. Overenie verejného obstarávania sa vykonáva aj s dôrazom na preverenie prípadných nezrovnalostí. Overenie je zamerané aj na možný výskyt závažných nezrovnalostí, akými sú podvody, korupcia alebo konflikt záujmov. Vykonávateľ pre tento účel využíva všetky dostupné údaje a informácie, vrátane informačného systému ARACHNE. Prijímateľ predloží dokumentáciu k zrealizovanému postupu verejného obstarávania ako podklad k žiadosti o platbu, v ktorej boli prvýkrát deklarované výdavky naviazané na toto verejné obstarávanie. Prijímateľ má zároveň povinnosť informovať vykonávateľa o uzavretí dodatku k zmluve, ktorá bola výsledkom verejného obstarávania. Overenie sa vykonáva na úrovni prijímateľa, keďže prijímateľ disponuje všetkými potrebnými dokladmi a informáciami z uskutočneného verejného obstarávania. Pri výkone finančnej kontroly je vykonávateľ oprávnený v zmysle zákona o finančnej kontrole a audite vyžadovať od iných osôb, ktoré majú informácie, doklady alebo iné podklady, ktoré sú potrebné na výkon finančnej kontroly (vrátane dodávateľa a subdodávateľa), súčinnosť a táto osoba je povinná súčinnosť poskytnúť.

Finančnú kontrolu na mieste vykonáva vykonávateľ v prípade, ak je potrebné overiť u prijímateľa ďalšie skutočnosti pre účely poskytnutia platby alebo kedykoľvek v priebehu realizácie projektu s cieľom uistiť sa o postupe prijímateľa v súlade so zmluvou alebo aplikovateľnými právnymi predpismi SR a EÚ. Finančná kontrola na mieste sa vykonáva s cieľom overiť skutočnosti, ktoré nie je možné overiť „od stola“. Vykonávateľ ju vykonáva napr. priamo v priestoroch prijímateľa alebo na mieste realizácie investície. Overuje sa napr. správnosť informácií o fyzickej a finančnej realizácii investície, plnenie míľnikov a cieľov, dodržiavanie pravidiel publicity a pod. Frekvencia a pokrytie overovania finančnými kontrolami na mieste závisia napr. od zložitosti operácie, výšky verejnej finančnej podpory, úrovne rizika a ďalších faktorov.

Pre účely informovania vykonávateľa o stave fyzickej a finančnej implementácie investície budú prijímateľa povinní v pravidelných intervaloch predkladať vykonávateľovi monitorovaciu správu. Formulár monitorovacej správy obsahuje aj údaje o stave plnenia merateľných ukazovateľov a cieľov. Vykonávateľ monitoruje aj stav implementácie reformy. Vykonávateľ údaje o stave naplňovania míľnikov a cieľov uvedené v monitorovacích správach validuje. Vykonávateľ môže prijímateľa vyzvať na predloženie dodatočných podkladov potrebných pre plnenie jeho úloh. Vykonávateľ overuje implementáciu investície a stav plnenia cieľov aj v rámci vykonávaných kontrol, a to s cieľom zabezpečiť, že údaje o merateľných ukazovateľoch a plnení cieľov sú správne vykazované a informácie o týchto skutočnostiach evidované v informačnom a monitorovacom systéme ISPO (bližšie informácie v časti 8 *Informačné systémy na národnej úrovni*) sú spoľahlivé.

Pokiaľ ústredný orgán štátnej správy plní úlohu vykonávateľa (prípadne sprostredkovateľa) a tento orgán je zároveň prijímateľom prostriedkov mechanizmu, bude zabezpečené riadne oddelenie funkcií medzi úlohou

²¹ § 7 ods. 1 a § 6 ods. 4 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

²² § 8 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

²³ § 9 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

prijímateľa a úlohou vykonávateľa (sprostredkovateľa), a to zabezpečením vykonávania týchto funkcií rôznymi organizačnými útvarmi v rámci organizačnej štruktúry vykonávateľa (sprostredkovateľa).

Pri výkone každej finančnej kontroly musí byť dodržané pravidlo kontroly „štyroch očí“, t. j. kontrolu vykonávajú vždy minimálne 2 osoby. Pri výkone kontroly musí byť dodržané, že osoby vykonávajúce kontrolu nemôžu byť predpojaté vo vzťahu k vykonávanej finančnej kontrole. Na vznik takejto situácie sa vzťahuje oznamovacia povinnosť a povinnosť uvedenú situáciu riešiť tak, aby nebol ohrozený nestranný výkon kontroly²⁴.

Vykonávatelia budú pred začatím implementácie alebo v prípade potreby aj v jej priebehu posudzovať možné riziká (najmä riziká vzniku závažných nezrovnalostí) aj pri vlastnej činnosti a vo vlastných organizačných útvaroch. Cieľom uvedeného bude eliminovať oblasti, v ktorých sa môžu vyskytnúť závažné nezrovnalosti a zabezpečiť ex-ante prijatie účinných a primeraných opatrení proti podvodom, konfliktu záujmov a korupcii. Okrem toho je vykonávateľ zo zákona o finančnej kontrole a auditu oprávnený vykonávať finančnú kontrolu na mieste aj vo vlastných organizačných útvaroch. Cieľom takejto kontroly môže byť preverenie vlastnej činnosti s cieľom spätne overiť a uistiť sa, či boli pri implementácii jemu zverenej časti plánu obnovy dodržané všetky postupy a pravidlá, a to aj s cieľom uistiť sa aj o dostatočnosti opatrení na zabránenie vzniku závažných nezrovnalostí.

Vykonávanie kontrol, ktoré pri implementácii plánu obnovy zabezpečuje vykonávateľ sám alebo prostredníctvom sprostredkovateľa, vrátane postupu a rozsahu overenia, bude usmernené zo strany NIKA v *Systéme implementácie mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti*. Usmerňovanie kontrol zabezpečuje NIKA. Finančnú kontrolu na úrovni vykonávateľov a sprostredkovateľov budú vykonávať čiastočne existujúce personálne kapacity, t. j. zamestnanci, ktorí vykonávajú obdobné kontroly pri hospodárení s prostriedkami štátneho rozpočtu alebo implementácii EŠIF, ktorí majú potrebné vedomosti o výkone kontroly. Tieto kapacity budú priebežne dopĺňané o ďalších zamestnancov tak, aby bol zabezpečený výkon potrebných kontrol v požadovanej kvalite. Bližšie informácie k administratívnym kapacitám sú uvedené v časti 4 *Implementácia*.

6.1.3. Zisťovanie závažných nedostatkov

Vykonávateľ v rámci kontrol pri implementácii plánu obnovy overuje splnenie podmienok pre poskytnutie prostriedkov mechanizmu prijímateľovi (v rámci toho aj dodržanie uplatniteľných pravidiel a prípadnú existenciu nezrovnalostí) a plnenie míľnikov alebo cieľov. Vzhľadom na to, že na poskytovanie prostriedkov mechanizmu zo strany EK môžu mať vplyv najmä závažné nezrovnalosti, ktorými sú podvody, konflikt záujmov, korupcia a dvojité financovanie, bude zabezpečené, aby vykonávateľ v rámci vykonávaných kontrol vyhodnocoval a zohľadňoval možné riziká a identifikované podozrenia z nezrovnalostí preveroval. Posudzovanie rizík sa vykonáva s cieľom vhodne stanoviť rozsah a oblasti overenia pri výkone kontroly tak, aby boli všetky významné nesprávnosti a závažné nezrovnalosti (najmä podvod, korupcia, konflikt záujmov a dvojité financovanie) identifikované.

NIKA a vykonávatelia sa pri nastavení vhodných mechanizmov pre eliminovanie rizika zneužitia prostriedkov mechanizmu poučia zo skúseností z EŠIF. NIKA prostredníctvom usmerňovania vykonávateľov zabezpečí, aby sa pri prijatí strategického prístupu k otázkam integrity, kontroly a riadenia rizika v implementácii mechanizmu primerane zohľadnili odporúčania pre SR v tejto oblasti, okrem toho aj odporúčania OECD k riadeniu rizík pri implementácii EŠIF²⁵.

Úrad vlády SR a vykonávateľ zverejnia na svojej webovej stránke informácie o nulovej tolerancii podvodov a o možnosti podať podnet na preverenie prípadného protiprávneho konania v súvislosti s implementáciou mechanizmu. Vykonávateľ bude mať povinnosť zaevidovať, preveriť a pravidelne v prehľadoch monitorovacích údajov reportovať NIKA všetky podnety alebo medializované kauzy²⁶, ako aj výsledky ich preverenia. Podnety budú riadne preskúmané, a to v prípade potreby aj vo forme vykonania kontroly.

Za účelom výkonu kontrol a preverovaní podnetov bude zabezpečené, aby osoby na strane vykonávateľa, vykonávajúce kontroly, mali dostatočné informácie o možných podvodoch, korupcii a konflikte záujmov, aby vedeli identifikovať tzv. „red flags“ (varovné signály). „Red flags“ budú zohľadnené aj v kontrolných otázkach, ktoré

²⁴ § 26 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

²⁵ <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/cko/odbor-metodiky-a-koordinacie-subjektov/projekty/projekt-s-oecd-k-riadeniu-rizik-pri-implementacii-esif/index.html>

²⁶ informácie o implementácii projektov financovaných z prostriedkov mechanizmu, ktoré poukazujú na nevhodné alebo protiprávne praktiky prijímateľa alebo iných subjektov zapojených do implementácie plánu obnovy

budú používať osoby vykonávajúce kontrolu na zdokumentovanie vykonaného overenia. Podporí sa zdravá miera profesionálneho skepticizmu. NIKA v rámci usmerňovania vykonávateľov vydá prehľad indikátorov, ktoré môžu naznačovať možný výskyt podvodu, čím sa zabezpečí budovanie povedomia o tom, čo by mohlo predstavovať potenciálne varovné signály podvodu. Pri výkone kontrol sa bude využívať informačný systém ARACHNE. Používaním ARACHNE sa zabezpečí vyššia efektívnosť pri identifikovaní podvodov. Vykonávateľ zabezpečí svojim zamestnancom požadované priebežné vzdelávanie na témy boja proti podvodom²⁷, napr. účasťou na vzdelávacích aktivitách zameraných na témy súvisiace s ochranou finančných záujmov EÚ organizovaných Úradom vlády SR (Národný úrad pre OLAF). NIKA bude oprávnená overiť postup vykonávateľa v súvislosti s vykonávaním kontroly a s preverovaním podnetov alebo medializovaných káuz.

Podozrenia z podvodov, konfliktu záujmov alebo korupcie zistené NIKA alebo vykonávateľom budú oznamované orgánom príslušným konať v danej veci, aby bolo zabezpečené riadne prešetrenie a v prípade potreby aj ďalšie konanie. Je cieľom, aby boli NIKA a vykonávateľ informovaní o všetkých oznámeniach vykonaných v súvislosti s identifikovanými podozreniami zo spáchania trestného činu, priestupku alebo iného správneho deliktu orgánom príslušným konať v danej veci a o vyšetrovaniach súvisiacich s vykonávaním mechanizmu, pokiaľ tomu nebude brániť osobitný predpis. NIKA a vykonávateľ budú sledovať stav konania aj pre účely informovania EK a prípravy a predkladania žiadosti o platbu finančnej podpory EK a v prípade potreby zabezpečia prijatie potrebných nápravných opatrení.

NIKA, vykonávateľa a ostatní poskytovatelia prostriedkov EÚ koordinujú svoje činnosti, pokiaľ ide o vymedzenie deliacich línií jednotlivých oblastí podpory a ich načasovanie tak, aby bolo eliminované riziko možného dvojitého financovania. Napriek tomu je overovanie na úrovni prijímateľa zamerané aj na prípadné dvojité financovanie výdavkov. Žiadateľ nemôže žiadať o poskytnutie prostriedkov mechanizmu na realizáciu aktivity, ktorá bola financovaná z iných prostriedkov EÚ. Splnenie uvedenej podmienky žiadateľ vyhlási v predloženej žiadosti o poskytnutie prostriedkov mechanizmu. V zmluve o poskytnutí prostriedkov mechanizmu uzavretej medzi vykonávateľom a prijímateľom, ktorej vzor vydá NIKA, bude ustanovenie o zákaze duplicitného financovania. V zmluve sa určí prijímateľovi aj povinnosť informovať vykonávateľa o prípadných ďalších projektoch financovaných z prostriedkov EÚ, ktoré budú realizované prijímateľom alebo do ktorých bude prijímateľ inak zapojený (partner prijímateľa, konečný užívateľ, dodávateľ a pod.). V rámci kontroly sa potom posudzuje najmä to, či ten istý prijímateľ nevykonáva viac ako jednu operáciu v rovnakom čase alebo či operácia alebo jej časť nie je financovaná viacerými formami podpory alebo z viacerých fondov EÚ. Za týmto účelom budú využívané existujúce informačné systémy verejnej správy a prípadne aj ďalšie verejne prístupné informácie o prijímateľoch príspevkov a podporovaných projektoch. V prípade potreby sa pri kontrole duplicitného financovania bude vyžadovať súčinnosť inej osoby²⁸, najmä poskytovateľa príspevku.

V rámci kontrol vykonávateľ overuje na úrovni prijímateľa aj dosahovanie stanovených míľnikov a cieľov a správnosť ich vykazovania a reportovania. Údaje o plnení čiastkových cieľov poskytnuté prijímateľmi budú zahrnuté do kumulatívnych údajov len po ich validácii zo strany vykonávateľa. Rovnakým oprávnením overiť tieto skutočnosti na úrovni prijímateľa, ale aj overiť kumulatívne údaje na úrovni vykonávateľa, disponuje aj NIKA. NIKA s cieľom zabezpečiť spoľahlivosť a správnosť reportovaných údajov v rámci dohľadu, okrem výkonu kontroly, sleduje stav implementácie aj prostredníctvom vykonávateľom pravidelne predkladaných monitorovacích správ a prehľadov. NIKA, vykonávateľ aj prijímateľ budú povinní archívovať všetky údaje (vrátane údajov podľa čl. 22 ods. 2 písm. d) nariadenia (EÚ) 2021/241) a všetku súvisiacu dokumentáciu týkajúcu sa vykonávania mechanizmu a realizácie investície a reformy tak, aby poskytovala dostatočný podklad pre vykonávanie úloh súvisiacich s implementáciou plánu obnovy ako aj dostatočný „audit trail“, a to aj pre účely výkonu kontroly alebo auditov. Archivácia údajov, informácií a dokumentov bude podporená aj informačným a monitorovacím systémom plánu obnovy (viď časť 8. *Informačné systémy na národnej úrovni*). NIKA, vykonávateľ a prijímateľ budú povinní evidovať relevantné údaje a informácie v informačnom a monitorovacom systéme plánu obnovy bezodkladne.

Plán obnovy sa implementuje prostredníctvom implementácie investícií a reforiem v rámci jednotlivých komponentov. Pokiaľ ide o investície, tie sú implementované rôznymi prijímateľmi. Prijímateľ môže byť určený na základe priameho vyzvania alebo je vybraný spomedzi viacerých žiadateľov, ktorí predložia žiadosť o poskytnutie

²⁷ Viac informácií o vzdelávaní administratívnych kapacít je v časti 6.4. *Odborné vzdelávania zamestnancov vykonávajúcich finančnú kontrolu a audit*

²⁸ § 20 ods. 2 písm. a) zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

prostriedkov mechanizmu vykonávateľovi na základe vyhlásenej výzvy. Vykonávateľ pri vyhodnocovaní žiadosti zisťuje splnenie podmienok poskytnutia prostriedkov mechanizmu. Vykonávateľ vyhodnocuje žiadosť spôsobom a podľa kritérií určených vo zverejnenej výzve. Vykonávateľ je povinný prijať primerané opatrenia tak, aby v procese výberu prijímateľov zabránil vzniku konfliktu záujmov. Osoby na strane vykonávateľa, ktoré zabezpečujú vyhodnotenie žiadostí, budú povinné podpísať vyhlásenie o neexistencii konfliktu záujmov, pričom vyhlásenie môže byť predmetom overenia zo strany vykonávateľa alebo aj NIKA, prípadne ďalších kontrolných alebo auditných orgánov a o tejto skutočnosti by mali byť osoby, ktoré vyhlásenie poskytujú, informované. Zákaz konfliktu záujmov sa vzťahuje aj na ďalšie fázy implementácie investície. Preto vykonávateľa zabezpečujú pridelovanie úloh svojim zamestnancom tak, aby sa vyhli konfliktu záujmov alebo na minimum eliminovali vznik situácií, v ktorých by mohol vzniknúť konflikt záujmov. Ak napriek tomu dôjde ku konfliktu záujmov, je vykonávateľ povinný prijať potrebné opatrenia tak, aby zabránili tomu, že táto situácia ovplyvní, naruší alebo ohrozí neustranný, transparentný, nediskriminačný, efektívny, hospodárny a objektívny výkon ich úloh pri vykonávaní mechanizmu. Bližšie informácie o zákaze konfliktu záujmov sú uvedené v časti 4.3.2. *Národná implementačná a koordinačná autorita (NIKA)*. Pri aktívnom preverovaní konfliktu záujmov využíva vykonávateľ a NIKA vhodne všetky dostupné možnosti overenia a údaje a informácie (napr. verejne dostupné registre, údaje v informačnom a monitorovacom systéme, informačný systém ARACHNE, sociálne siete a pod.)

6.1.4. Výsledky kontrol

Všetky kontroly vykonané NIKA a vykonávateľmi v rámci implementácie mechanizmu a ich závery budú riadne zaevidované. NIKA a vykonávateľ budú evidovať aj kontroly a výsledky kontrol iných subjektov (bližšie popísané v časti 6.5. *Činnosť subjektov mimo systému riadenia a kontroly a systému auditu*).

Nedostatky zistené v rámci implementácie mechanizmu²⁹ budú na príslušných úrovniach analyzované s cieľom identifikovať prípadné riziká v implementácii. Pre analýzu nedostatkov bude použitá aj typológia nedostatkov zavedená EK v oblasti implementácie fondov EÚ.

Nedostatky / nezrovnalosti (vrátane podozrení zo závažných nezrovnalostí) zistené v rámci implementácie mechanizmu a stav ich riešenia sú na príslušnej úrovni zaznamenané a reportované NIKA. NIKA následne oznamuje nedostatky / nezrovnalosti EK v rámci vyhlásenia riadiaceho subjektu, ktoré predkladá NIKA EK spolu so žiadosťou o platbu finančnej podpory. NIKA predkladá EK aj súhrn vykonaných auditov, ktorý spracuje MF SR ako orgán zabezpečujúci audit.

Vykonávateľ bude informovaný o nezrovnalostiach, ktoré súvisia s implementáciou jemu zverenej časti plánu obnovy, pokiaľ nehrozí zmarenie prípadného vyšetrovania. NIKA je informovaná o všetkých nezrovnalostiach zistených v súvislosti s implementáciou mechanizmu. Za riešenie nezrovnalosti je na národnej úrovni primárne zodpovedný vykonávateľ.

Prostriedky zodpovedajúce finančným opravám vykonaným zo strany EK sa budú od relevantných subjektov, ktorí svojim konaním nezrovnalosť spôsobili (najmä prijímateľov) vymáhať. Ostatné nedostatky budú na národnej úrovni riešené uplatnením rovnakého sankčného mechanizmu, ktorý je zavedený pre prostriedky štátneho rozpočtu (napr. odvod, pokuta, penále).

Prijímateľ bude povinný vrátiť prostriedky mechanizmu, ktoré boli použité v rozpore s podmienkami, ak tak stanovuje zmluva. Vrátenie neoprávnene použitých prostriedkov mechanizmu môže vykonať prijímateľ sám z vlastnej iniciatívy alebo ho na to vyzve vykonávateľ. Pokiaľ prijímateľ na základe výzvy vykonávateľa príslušné prostriedky mechanizmu nevráti, vykonávateľ postupuje podľa osobitných predpisov (napr. vymáhanie v správnom konaní podľa § 31 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov³⁰ alebo postupom podľa §123 Civilného sporového poriadku³¹). Pokiaľ sa prijímateľ dopustil porušenia osobitných predpisov, za ktoré hrozí uloženie pokuty alebo inej sankcie, je v danej veci oprávnený konať príslušný orgán dohľadu / správny orgán.

²⁹ Vráťane nedostatkov zistených inými subjektami (napr. inými kontrolnými a auditnými orgánmi) ako je NIKA, vykonávateľ a sprostredkovateľ. Nedostatky zistené v rámci výkonu auditu podľa časti 6.2. *Systém auditu* tohto dokumentu sú súčasťou súhrnu vykonaných auditov.

³⁰ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/523/20170201.html>

³¹ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/160/20181212>

Informácie o postupe v prípade identifikovaného podozrenia z trestného činu je bližšie popísaný v časti 6.3. *Činnosti súvisiace s ukončením kontrol a auditov* a v časti 7. *Zabezpečovanie nápravy v súvislosti s podvodmi, korupciou a iným poškodzovaním finančných záujmov EÚ vo väzbe na implementáciu plánu obnovy*. V týchto prípadoch konajú orgány činné v trestnom konaní a v prípade vznesenia obvinenia rozhoduje súd.

Evidencia vykonaných kontrol, nedostatkov a nezrovnalostí sa bude vykonávať v informačnom systéme plánu obnovy (viď časť 8. *Informačné systémy na národnej úrovni*).

6.2. Systém auditu

Audit mechanizmu sa bude vykonávať podľa zákona o finančnej kontrole a audite³² ako vládny audit (ďalej len „audit“). Oprávnenie vykonávať audit³³ má podľa zákona o finančnej kontrole a audite len:

- Ministerstvo financií SR; podľa platného organizačného poriadku audit vykonáva sekcia auditu a kontroly;
- Úrad vládneho auditu;
- iná právnická osoba, ktorá má odborné, personálne a materiálne predpoklady na výkon auditu a ktorá bola poverená na výkon auditu Ministerstvom financií SR (ďalej len „iná právnická osoba“).

Vzťah Ministerstvo financií SR a Úradu vládneho auditu

Úrad vládneho auditu je rozpočtovou organizáciou Ministerstva financií SR; je právnickou osobou zriadenou zákonom o finančnej kontrole a audite³⁴. Nosnou činnosťou Úradu vládneho auditu je výkon auditov, ktoré vykonáva vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, pričom s ohľadom na jeho vecnú pôsobnosť úzko spolupracuje so sekciou auditu a kontroly.

Sekcia auditu a kontroly Ministerstva financií SR na národnej úrovni koordinuje plánovanie a vykonávanie auditu, metodicky usmerňuje vykonávanie auditu, zabezpečuje odborné vzdelávanie tak svojich zamestnancov ako aj zamestnancov Úradu vládneho auditu, ktorí vykonávajú audit a v neposlednom rade má Ministerstvo financií SR oprávnenie hodnotiť kvalitu vykonávania auditu.³⁵

V podmienkach zabezpečovania auditu v rámci mechanizmu sa uvedená pôsobnosť Ministerstva financií SR (sekcia auditu a kontroly) ako aj jeho spolupráca s Úradom vládneho auditu uplatní tak, že sekcia auditu a kontroly:

- zabezpečí centrálné plánovanie auditov v rámci mechanizmu, t. j. vypracuje plán auditov (viac podrobností je popísaných v časti 6.2.2. *Procesné nastavenie auditu/Stratégia výkonu auditu*), ktorý bude záväzný pre Ministerstvo financií SR (sekciu auditu a kontroly) a Úrad vládneho auditu;
- bude koordinovať vykonávanie auditov v rámci mechanizmu, pričom bežnou praxou sú vzhľadom na doterajšiu spoluprácu tak ad hoc stretnutia relevantných zamestnancov sekcie auditu a kontroly so zamestnancami Úradu vládneho auditu ako aj plánované koordinačné porady. V rámci koordinácie sa budú zdieľať napr. príklady dobrej praxe, vytvorí sa priestor na diskusiu k problematickým či už vecným ale aj procesným skutočnostiam, zároveň sa v rámci koordinácie vzájomne informuje sekcia auditu a kontroly a Úrad vládneho auditu o stave a progrese výkonu auditov;
- ako útvar Ministerstva financií SR zodpovedný za vypracovanie zákona o finančnej kontrole a audite, vydáva metodiku k procesnej stránke výkonu auditu, t. j. podrobnejšie rozpracovanie jednotlivých procesných inštitútov upravených v zákone o finančnej kontrole a audite. Predmetná metodika, pod názvom *Postupy pre výkon vládneho auditu*, je zverejnená na webovom sídle Ministerstva financií SR³⁶ a je záväzná pre všetky subjekty vykonávajúce audit. Úrad vládneho auditu je povinný postupovať

³² zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov, <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/357/20190101>

³³Oprávnenie uvedených subjektov vykonávať audit mechanizmu vyplýva priamo zo zákona o finančnej kontrole a audite. Zákon o POO obsahuje prehľad všetkých úloh jednotlivých subjektov, a to aj tých úloh, ktorých plnenie vyplýva z iných predpisov.

³⁴ § 4 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

³⁵ § 3 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

³⁶ <https://www.mfsr.sk/sk/financie/audit-kontrola/audit/vladny-audit/>

pri výkone auditu podľa tejto metodiky. Sekcia auditu a kontroly taktiež poskytuje na základe vyžiadania individuálne konzultácie a usmernenia k nejasnostiam súvisiacim s procesnou stránkou výkonu auditu;

- v rámci zabezpečovania auditu mechanizmu vypracuje metodiku, ktorá bude konkrétne upravovať výkon auditu mechanizmu a bude sa vzťahovať nielen na procesnú, ale aj na vecnú stránku výkonu auditu mechanizmu a bude špecificky zohľadňovať požiadavky príslušnej legislatívy. Metodika pre výkon auditu mechanizmu bude pre zamestnancov Ministerstva financií SR (sekcie auditu a kontroly) a Úradu vládneho auditu záväzná. Účelom vypracovania takejto metodiky je zabezpečiť najmä jednotný prístup k overovaniu a rovnakú kvalitu auditov zabezpečovaných sekciou auditu a kontroly;
- zabezpečuje a organizuje pravidelné vzdelávanie pre zamestnancov vykonávajúcich audit, t. j. zamestnanci sekcie auditu a kontroly, ako aj Úradu vládneho auditu sú pravidelne preškolení v témach súvisiacich s auditom;
- je oprávnená na auditoch vykonávaných v rámci mechanizmu overovať kvalitu³⁷, a to tak počas vykonávania auditu ako aj po skončení auditu. Cieľom overenia kvality je overiť procesnú stránku výkonu auditu, t. j. najmä dodržanie pravidiel pre výkon auditu podľa zákona o finančnej kontrole a audite a príslušnej metodiky ako aj to, či je overenie v rámci auditu vykonávané v dostatočnom rozsahu, či skutočnosti zistené počas auditu boli správne vyhodnotené, alebo či je vykonané overenie vhodne a dostatočne popísané v dokumentácii a či boli splnené ciele auditu.

Vzťah Ministerstva financií SR a inej právnickej osoby

Ministerstvo financií SR má oprávnenie poveriť výkonom auditu inú právnickú osobu, ktorá má odborné, personálne a materiálne predpoklady na výkon auditu³⁸. Sekcia auditu a kontroly využíva predmetné oprávnenie najmä vtedy, ak nemá dostatočné vlastné personálne alebo odborné kapacity, resp. ak audit nie je možné zabezpečiť personálne a odborne kapacitami Úradu vládneho auditu. Inú právnickú osobu v prípade potreby externalizácie vyberie Ministerstvo financií SR v súlade s platnou legislatívou. Podmienky/kritériá výberu definuje sekcia auditu a kontroly na základe úloh, ktoré bude potrebné delegovať na inú právnickú osobu. Iná právnická osoba vykonáva audit vo svojom mene a na vlastnú zodpovednosť, pričom právne vzťahy vrátane zodpovednostného režimu a zabezpečovania kvality sú upravené zmluvou. Iná právnická osoba sa zaväzuje vykonávať audit najmä podľa zákona o finančnej kontrole a audite a v súlade s metodikou vydanou sekciou auditu a kontroly. Pôsobnosť sekcie auditu a kontroly v oblasti plánovania auditu, metodického usmerňovania vykonávania auditu, zabezpečovania odborného vzdelávania ako aj v oblasti hodnotenia kvality sa vzťahuje obdobne ako na sekciu auditu a kontroly a Úrad vládneho auditu aj na inú právnickú osobu.

6.2.1. Administratívne zabezpečenie auditov

Sekcia auditu a kontroly v súčasnosti disponuje administratívnymi kapacitami pre účely auditov v počte 68 osôb, z čoho budú vyčlenení 2 zamestnanci za účelom zabezpečenia metodického výkonu pre oblasť auditu v rámci mechanizmu a 1 zamestnanec za účelom zabezpečenia dohľadu a koordinácie výkonu auditov v rámci mechanizmu. Zamestnanci, ktorí budú vykonávať činnosti súvisiace s auditom mechanizmu na sekcii auditu a kontroly, sú zamestnancami, ktorí disponujú praktickými skúsenosťami v oblasti metodického usmerňovania a výkonu auditu v rámci EŠIF.

Úrad vládneho auditu v súčasnosti disponuje administratívnymi kapacitami v počte 151 osôb, z čoho bude vyčlenených 7 zamestnancov zabezpečujúcich výkon auditu v rámci mechanizmu. Zamestnanci Úradu vládneho auditu vyčlenení pre účely auditu v rámci mechanizmu sú zamestnanci, ktorí disponujú praktickými skúsenosťami v oblasti výkonu auditu v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov. Majú viac ako 5 ročnú prax v oblasti výkonu auditov a absolvovali kvalifikačnú skúšku (skúšku vládneho audítora).

S ohľadom na vývoj implementácie sa predpokladá, že v priebehu implementácie bude potrebné pre sekciu auditu a kontroly a Úrad vládneho auditu navýšenie administratívnych kapacít. Predpokladaný počet navýšenia administratívnych kapacít v priebehu nasledujúceho roka pre Ministerstvo financií SR je 5 zamestnancov a pre Úrad vládneho auditu 23 zamestnancov.

³⁷ § 10a zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

³⁸ § 19 ods. 5 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

V prípade, ak by ani tieto administratívne kapacity neboli dostatočné, Ministerstvo financií SR môže poveriť výkonom auditu inú právnickú osobu (viď text *Vzťah Ministerstva financií SR a inej právnickej osoby* uvedený vyššie).

Audit vykonávajú vždy minimálne dvaja zamestnanci sekcie auditu a kontroly, Úradu vládneho auditu alebo inej právnickej osoby. Audit je podľa zákona o finančnej kontrole a audite možné vykonávať len pod vedením vymenovaného vládneho audítora³⁹. Do funkcie vládneho audítora môže minister financií SR vymenovať len takého zamestnanca Ministerstva financií SR, Úradu vládneho auditu alebo inej právnickej osoby, ktorý spĺňa zákonom stanovené podmienky. Týmto podmienkami sú spôsobilosť na právne úkony, bezúhonnosť, vysokoškolské vzdelanie, odborná spôsobilosť a najmenej dvojročná odborná prax⁴⁰. Odborná spôsobilosť sa preukazuje absolvovaním kvalifikačnej skúšky, ktorá pozostáva z písomnej a ústnej časti. Konanie kvalifikačnej skúšky odborne zastrešuje sekcia auditu a kontroly.

Pri výkone auditu sú zamestnanci vykonávajúci audit povinní dodržiavať etický kódex, ktorý určuje všeobecne platné a uznávané pravidlá správania sa na základe uplatňovania morálnych pravidiel a hodnôt spoločenského styku (princíp nezávislosti, princíp čestnosti, princíp objektívnosti, princíp mlčanlivosti, princíp odbornosti a princíp etického vystupovania a korektných vzťahov).

Zamestnanci vykonávajúci audit sú pri výkone auditu nezávislí a závery formulujú na základe svojho profesionálneho audítorského úsudku. Zákon o finančnej kontrole a audite podrobne upravuje postup v prípade podozrenia z predpojatosti, o ktorom rozhoduje štatutárny orgán relevantného subjektu (v prípade Ministerstva financií SR rozhoduje minister financií SR, v prípade Úradu vládneho auditu rozhoduje riaditeľ, v prípade inej právnickej osoby jej štatutárny orgán).

Zamestnanci sekcie auditu a kontroly sú zamestnancami Ministerstva financií SR, ktorí vykonávajú výlučne činnosti súvisiace s auditom, pričom žiadnym spôsobom sa nepodieľajú na činnosti NIKA a ani vykonávateľov a sprostredkovateľov. Uvedené platí aj pre zamestnancov Úradu vládneho auditu a inej právnickej osoby.

Spôsob a rozsah odborného vzdelávania zamestnancov zabezpečujúcich a vykonávajúcich audit v rámci mechanizmu plánu obnovy a odolnosti je upravený v časti 6.4. *Odborné vzdelávanie zamestnancov vykonávajúcich finančnú kontrolu a audit tejto kapitoly*.

6.2.2. Procesné nastavenie auditu

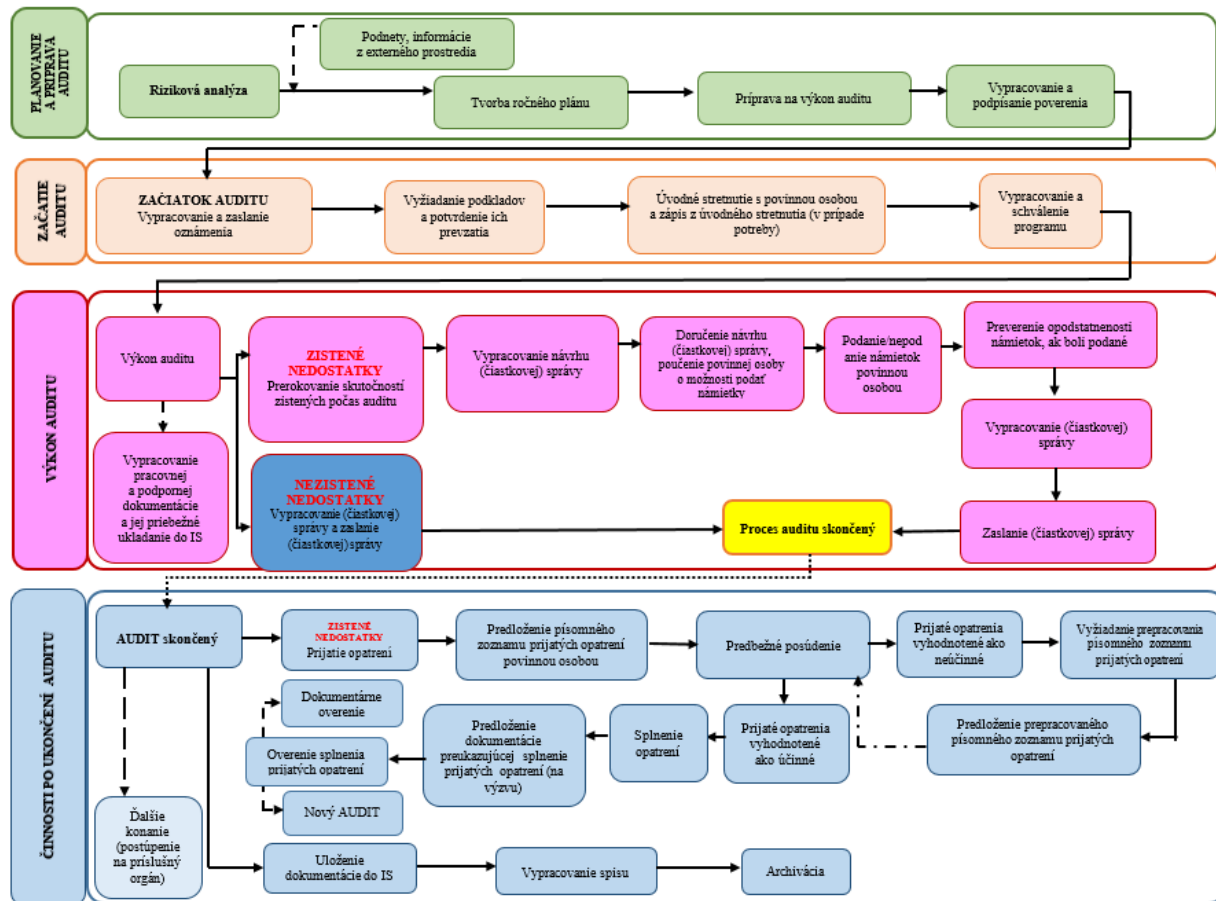
Procesné pravidlá vykonávania auditu sú upravené v § 20 – 27 zákona o finančnej kontrole a audite, pričom pri výkone auditu sa zároveň zohľadňujú aj medzinárodne uznávané audítorské štandardy najmä *Medzinárodného rámca profesnej praxe interného auditu* (IIA Štandardy) a vybrané medzinárodné audítorské štandardy ISA (napr. ISA 300, ISA 315 Rev, ISA 320, ISA 330, ISA 530), príp. ISSAI (INTOSAI Štandardy). Medzinárodne uznávané audítorské štandardy sú primerane premietnuté aj do jednotlivých ustanovení zákona o finančnej kontrole a audite.

Procesné pravidlá vykonávania auditu sú ďalej rozpracované v metodike, ktorú vydáva Ministerstvo financií SR, najmä v *Postupoch pre výkon vládneho auditu*, ktoré schvaľuje minister financií SR, a ďalších súvisiacich metodických usmerneniach, ktoré vydáva sekcia auditu a kontroly. Procesnú stránku výkonu auditu ilustruje schéma uvedená nižšie. *Procesná mapa výkonu auditu*, platí všeobecne pre všetky audity, ktoré sa vykonávajú podľa zákona o finančnej kontrole a audite.

³⁹ § 19 ods. 2 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

⁴⁰ § 12 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

Schéma 6.1. Procesná mapa výkonu auditu

Stratégia výkonu auditu založená na identifikácii a analýze rizík

Základné pravidlá, ciele a spôsob vykonávania auditu upravuje zákon o finančnej kontrole a audite. Systém auditu prispeje k predchádzaniu závažným nezrovnalostiam a zároveň k ich odhaľovaniu a náprave.

Sekcia auditu a kontroly, Úrad vládného auditu, prípadne iná právnická osoba budú vykonávať audity v rámci mechanizmu podľa vypracovaného ročného plánu, ktorý zostaví sekcia auditu a kontroly. Ročný plán bude záväzný pre všetky subjekty vykonávajúce audit, ktorými sú v podmienkach mechanizmu tak, ako bolo vyššie uvedené, sekcia auditu a kontroly, Úrad vládného auditu a iná právnická osoba. Uvedeným nebude dotknutá možnosť vykonať audity aj nad rámec ročného plánu, napr. na základe doručeného podnetu externým subjektom, medializovanej kauzy, prípadne na základe vyžiadania Európskej komisie alebo iného relevantného subjektu.

Audit bude zameraný najmä na hodnotenie a overovanie toho, či:

- sú nastavené postupy v rámci systému implementácie mechanizmu primerané, dostatočné a v súlade s príslušnými predpismi Slovenskej republiky a Európskej únie;
- sú nastavené postupy aj skutočne uplatňované;
- zavedený systém implementácie poskytuje dostatočné uistenie, že EK budú deklarované len míľniky a ciele, ktoré boli splnené v súlade s plánom obnovy a že boli splnené podmienky na poskytnutie prostriedkov mechanizmu;

a to s dôrazom najmä na predchádzanie podvodom, korupcii, konfliktu záujmov, ich odhaľovanie a nápravu, ako aj zabránenie dvojitého financovania z mechanizmu a z Fondov Európskej únie alebo z iných programov Európskej únie v súlade so zásadou správneho finančného riadenia.

Audit bude vykonaný vo forme systémového auditu, ktorý bude doplnený o testovanie riadiacich a kontrolných procesov, v kombinácii s testovaním so zameraním na plnenie mílnikov a cieľov na úrovni individuálnych projektov (substantívne testovanie).

Pre účely auditu sa subjekty vykonávajúce audit môžu spoliehať na overenie, ktoré vykonajú národné authority, ktorým toto overenie vyplýva z národnej legislatívy (napr. Úrad pre verejného obstarávanie), a to najmä s poukazom na medzinárodný štandard Štandard IIA 2050.

Audit bude v primeranom rozsahu vykonávaný na úrovni NIKA a na úrovni vykonávateľov. Vykonanie auditu na úrovni prijímateľa alebo sprostredkovateľa však týmto nie je vylúčené, čiže v prípade potreby môže byť audit vykonaný aj na úrovni prijímateľa, či sprostredkovateľa ako povinnej osoby. Počas výkonu auditu na úrovni NIKA a na úrovni vykonávateľov môže prijímateľ a/alebo/aj sprostredkovateľ vystupovať v pozícii tretej osoby⁴¹, t. j. osoby, ktorá disponuje informáciami, dokladmi alebo inými podkladmi, ktoré sú potrebné na výkon auditu.

Vyššie nastavený prístup vychádza zo skutočnosti, že vykonávateľ:

- je zodpovedný za implementáciu jemu zverenej časti plánu obnovy;
- poskytuje finančné prostriedky prijímateľovi a v tej súvislosti vykonáva kontroly na úrovni prijímateľa;
- disponuje všetkými potrebnými informáciami a dokumentmi z úrovne prijímateľa;

a zároveň tento spôsob výkonu auditu znižuje administratívnu záťaž prijímateľov.

a) Audit na úrovni Národnej implementačnej a koordinačnej authority

Po schválení plánu obnovy a odolnosti Európskou komisiou bude na úrovni NIKA vykonaný audit.

Cieľom prvého auditu na úrovni NIKA bude komplexne overiť a hodnotiť nastavenie a funkčnosť riadiacich a kontrolných procesov (predovšetkým koordinácie, dohľadu a kontroly), a to s dôrazom najmä na predchádzanie podvodom, korupcii, konfliktu záujmov ich odhaľovanie a nápravu, ako aj zabránenie dvojitého financovania z mechanizmu a z fondov Európskej únie alebo z iných programov Európskej únie v súlade so zásadou správneho finančného riadenia. Rozsah overenia, v súlade s cieľom prvého auditu na úrovni NIKA, bude zameraný najmä na overenie a hodnotenie koordinačných činností a činností dohľadu a kontroly, ktoré vykonáva NIKA vo vzťahu k vykonávateľom, sprostredkovateľom (ak relevantné), resp. prijímateľom, nastavenie postupov pri zostavovaní žiadosti o platbu finančnej podpory na Európsku komisiu, pri vypracovaní vyhlásenia riadiaceho subjektu a súhmu vykonaných auditov. Audit na úrovni NIKA bude doplnený aj o testovanie činností/postupov (riadiacich a kontrolných procesov).

Priebežne počas implementácie sa budú na úrovni NIKA monitorovať zmeny v nastavení riadiacich a kontrolných procesov a v rizikových oblastiach zadaných NIKA.

Rozsah a potreba následných auditov na úrovni NIKA bude stanovený najmä na základe výsledkov monitorovania zmien v nastavení riadiacich a kontrolných procesov a zmien v rizikových oblastiach zadaných NIKA, výsledkov predchádzajúcich auditov vykonaných na úrovni NIKA a na úrovni vykonávateľov, resp. prijímateľov (ak relevantné), resp. sprostredkovateľov (ak relevantné), podnetov tretích strán ako aj na základe nezávislého auditorského úsudku.

Vychádzajúc z rámca medzinárodných auditorských štandardov (ISA 330), bude audit na úrovni NIKA vykonaný aspoň raz počas 3 rokov.

Výsledky auditov na úrovni NIKA zohľadní sekcia auditu a kontroly v prípade relevancie aj v procese nastavenia rozsahu auditov na úrovni vykonávateľa.

b) Audit na úrovni vykonávateľov

⁴¹ § 20 ods. 2, písm. a) a § 23 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

Frekvencia auditov na úrovni vykonávateľa bude nastavená so zohľadnením schváleného a záväzného harmonogramu splnenia mílnikov a cieľov. Konkrétny audit sa bude vykonávať vždy vo vzťahu k tým vykonávateľom, ktorých mílniky a ciele, resp. ich splnenie, budú deklarované v príslušnej žiadosti o platbu finančnej podpory na Európsku komisiu.

Pred vyhotovením prvej a každej ďalšej žiadosti o platbu finančnej podpory na Európsku komisiu bude vykonaný audit na úrovni tých vykonávateľov, ktorých splnenie mílnikov a cieľov sa plánuje zaradiť do prvej, resp. ďalšej žiadosti o platbu finančnej podpory na Európsku komisiu.

Cieľom prvého auditu vykonávaného na úrovni konkrétneho vykonávateľa bude overiť a hodnotiť nastavenie a funkčnosť riadiacich a kontrolných procesov, najmä či:

- nastavené riadiace a kontrolné procesy sú primerané, dostatočné a v súlade s príslušnými predpismi Slovenskej republiky a Európskej únie;
- sú nastavené riadiace a kontrolné procesy aj skutočne uplatňované;
- nastavené riadiace a kontrolné procesy poskytujú dostatočné uistenie, že boli splnené podmienky na poskytnutie prostriedkov mechanizmu prijímateľom a že v žiadosti o platbu finančnej podpory na Európsku komisiu budú deklarované len mílniky a ciele, ktoré boli splnené v súlade s plánom obnovy a odolnosti;

a to s dôrazom najmä na predchádzanie podvodom, korupcii, konfliktu záujmov ich odhaľovanie a nápravu, ako aj zabránenie dvojitého financovania z mechanizmu a z Fondov Európskej únie alebo z iných programov Európskej únie v súlade so zásadou správneho finančného riadenia. Uvedené sa v prípade potreby primerane použije aj na výkon auditu na úrovni sprostredkovateľov.

Súčasťou auditu na úrovni vykonávateľa bude aj overenie a hodnotenie stavu implementácie reforiem a investičných projektov a/alebo plnenie cieľov a mílnikov.

Audit bude na úrovni vykonávateľov doplnený o testovanie. Predmetom bude najmä testovanie:

- vykonaného overenia zo strany vykonávateľov vo vzťahu k splneným mílnikom a cieľom, ktoré budú deklarované na EK v predkladanej/overovanej žiadosti o platbu finančnej podpory na EK;
- splnenia mílnikov a cieľov, ktoré budú deklarované na EK v predkladanej/overovanej žiadosti o platbu finančnej podpory na EK;
- splnenia podmienok poskytnutia príspevku prijímateľovi (ak relevantné);
- iné skutočnosti na základe nezávislého auditorského úsudku.

V nasledujúcich auditoch vykonávaných na úrovni vykonávateľov, ktoré budú vykonávané v nadväznosti na splnenie mílnikov a cieľov deklarovaných v ďalšej žiadosti o platbu finančnej podpory na Európsku komisiu, bude rozsah overovania postupov na úrovni vykonávateľov závisieť najmä od analýzy rizík v nadväznosti na:

- výsledky predchádzajúcich auditov vykonaných na úrovni NIKA a na úrovni vykonávateľov, sprostredkovateľov (ak relevantné), resp. prijímateľov (ak relevantné);
- zhodnotenie zmien v nastavených riadiacich a kontrolných procesoch na úrovni vykonávateľa, resp. sprostredkovateľa;
- výsledky misií EK, Európskeho dvoru audítorov (EDA), Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) a Úradu európskeho prokurátora (EPPO) a iných relevantných subjektov;
- medializované kauzy, resp. podnety tretích strán;
- profesionálny auditorský úsudok.

Vyššie uvedené skutočnosti môžu byť počas implementácie priebežne doplňané a zohľadňované.

Vykonané zmeny v nastavených riadiacich a kontrolných procesoch na úrovni vykonávateľa budú priebežne počas implementácie monitorované s cieľom ich zohľadnenia pre ďalšie auditu na úrovni vykonávateľa, resp. sprostredkovateľov (ak relevantné). Zároveň sa pri výkone ďalších auditov na vykonávateľoch bude vyhodnocovať potreba overovania udržateľnosti mílnikov a cieľov, ktoré boli deklarované v predchádzajúcich žiadostiach o platbu finančnej podpory na Európsku komisiu.

V prípade zásadných zmien v súvislosti s plánovanými auditmi v nadväznosti na žiadosti o platbu finančnej podpory na Európsku komisiu sa vykoná aktualizácia ročného plánu auditov.

Výsledky auditov, ktoré bude zabezpečovať Ministerstvo financií SR (sekcia auditu a kontroly, Úrad vládneho auditu, resp. iná právnická osoba) budú evidované v informačnom systéme spravovanom sekciou auditu a kontroly. V rámci tohto informačného systému bude evidovaná kompletná auditorská dokumentácia vrátane identifikovaných zistení, navrhnutých odporúčaní a taktiež bude do tohto systému zaznamenaný stav plnenia prijatých opatrení na nápravu zistených nedostatkov. Informačný systém pre evidenciu auditov bude poskytovať export údajov potrebných na vypracovanie súhrnu vykonaných auditov za audity, ktoré bude zabezpečovať Ministerstvo financií SR (sekcia auditu a kontroly, Úrad vládneho auditu, resp. iná právnická osoba). Tento export údajov bude zasielaný NIKA pre účely predloženia žiadosti o platbu finančnej podpory na Európsku komisiu. Nakoľko informačný systém je spravovaný sekciou auditu a kontroly bude možné na základe vyžiadania poskytnúť prístup k všetkým informáciám týkajúcich sa mechanizmu zástupcom EK, Európskeho dvoru audítorov (EDA), Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) a Úradu európskeho prokurátora (EPPO) alebo nimi oprávneným osobám.

c) Audit na úrovni prijímateľa

Ako už bolo vyššie uvedené, audity sú vykonávané primárne na úrovni NIKA, vykonávateľa, resp. sprostredkovateľa (ak relevantné). V prípade potreby je možné vykonať audit aj na úrovni prijímateľa. Audit na úrovni prijímateľa bude vykonávaný najmä v prípade, ak nebudú k dispozícii dostatočné informácie potrebné pre overenie naplnenia mílnikov a cieľov z úrovne NIKA, vykonávateľa, resp. sprostredkovateľa.

6.2.3. Nezávislosť a oddeliteľnosť funkcií

Povinnosť zabezpečiť nezávislosť auditu od iných organizačných útvarov vyplýva priamo zo zákona o finančnej kontrole a audite, zo zákona o POO ako aj z uplatňovaných auditorských štandardov.

Potreba zabezpečenia nezávislosti subjektov vykonávajúcich audit bola premietnutá do legislatívy SR týkajúcej sa mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, v ktorej je ustanovené, aby osoby vykonávajúce audit boli nezávislé od subjektov vykonávajúcich mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, najmä od NIKA, vykonávateľa, sprostredkovateľa a prijímateľa.

Nezávislosť auditu je ukotvená v zákone o finančnej kontrole a audite, podľa ktorého musí byť organizačný útvar vykonávajúci audit funkčne a organizačne oddelený a nezávislý od iných organizačných útvarov, finančnej kontroly a vnútorného auditu⁴². Na základe tohto ustanovenia je v rámci organizačnej štruktúry Ministerstva financií SR sekcia auditu a kontroly oddelená od ostatných útvarov a sekcií v rámci Ministerstva financií SR, ktoré sa akýmkoľvek spôsobom podieľajú na implementácii a koordinácii mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Všetky sekcie a útvary Ministerstva financií SR riadia samostatní generálni riaditelia sekcií, ktorí sú od seba nezávislí a vzájomne neovplyvňujú svoje rozhodovacie právomoci. V rámci organizačného poriadku Ministerstva financií SR sú detailne uvedené zodpovednosti príslušných organizačných útvarov, pričom žiadny organizačný útvar okrem sekcie auditu a kontroly nemá právomoc akýmkoľvek spôsobom zasahovať do výkonu auditu mechanizmu, ani do hodnotenia kvality. Sekcia auditu a kontroly Ministerstva financií SR a Úrad vládneho auditu nemajú oprávnenie riadiť a implementovať projekty financované z mechanizmu, pretože nemajú postavenie subjektu, ktorý by koordinoval vykonávanie mechanizmu, nemá postavenie NIKA, vykonávateľa, sprostredkovateľa ani prijímateľa. Pokiaľ bude výkonom auditu mechanizmu poverená iná právnická osoba, Ministerstvo financií SR zabezpečí, aby bola táto osoba funkčne a organizačne oddelená od NIKA, vykonávateľa, sprostredkovateľa a prijímateľa, a to tak, že uvedené určí ako podmienku pri výbere tejto osoby.

Funkčnú a organizačnú nezávislosť Úradu vládneho auditu deklaruje jeho štatutárny orgán formou podpísania a zaslania vyhlásenia o nezávislosti. Úrad vládneho auditu vyhlásenie o nezávislosti zasiela sekcií auditu a kontroly spolu s oznámením disponibilného počtu zamestnancov, ktorí budú vykonávať audit v rámci mechanizmu. Úrad vládneho auditu nie je subjektom zapojeným do implementácie mechanizmu.

Funkčnú nezávislosť inej právnickej osoby deklaruje jej štatutárny orgán formou predloženia vyhlásenia sekcie auditu a kontroly podľa podmienok dohodnutých v zmluve uzatvorenej medzi Ministerstvom financií SR a inou právnickou osobou, najneskôr však pred začatím auditu v rámci mechanizmu.

Zamestnanci sekcie auditu a kontroly, Úradu vládneho auditu a inej právnickej osoby sú pri výkone auditu a súvisiacich činnostiach povinní zdržať sa konania, ktoré vedie alebo by mohlo viesť k ich predpojatosti a sú

⁴² § 20 ods. 2, písm. a) a § 23 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

povinní postupovať nestranne a nezaujato, byť objektívni a zachovávať postoj profesionálneho skepticizmu. Taktiež musia dodržiavať etický kódex pre výkon vládneho auditu a dbať na to, aby sa ich osobné záujmy a ambície nestali prekážkou pre objektívne a nestranné posúdenie skutočností overovaných pri výkone vládneho auditu. Vedúci auditorskej skupiny a členovia auditorskej skupiny potvrdia vyhlásením v správe z auditu, že v súvislosti s výkonom auditu nevznikli skutočnosti, ktoré by ovplyvnili ich nezávislosť, nestrannosť a objektívnosť, a zároveň nevznikli skutočnosti, ktoré by zakladali pochybnosti nasvedčujúce ich predpojatosti alebo konflikt záujmov vo vzťahu k vykonávanému auditu, k povinnej osobe alebo k tretej osobe (osoba, ktorá má informácie, doklady alebo iné podklady, ktoré sú potrebné na výkon auditu).

6.3. Činnosti súvisiace s ukončením kontrol a auditov

Kontrola, ktorú vykonáva NIKA a vykonávateľ ako administratívnu finančnú kontrolu alebo finančnú kontrolu na mieste (viď časť 6.1. *Systém kontroly*), ako aj audit, ktorého vykonanie zabezpečuje sekcia auditu a kontroly Ministerstva financií SR (viď časť 6.2. *Systém auditu*), sa vykonávajú podľa rovnakého právneho predpisu, ktorým je zákon o finančnej kontrole a audite. Uvedený zákon upravuje postup týchto orgánov v nadväznosti na zistené nedostatky rovnako⁴³.

Ak sú finančnou kontrolou alebo auditom zistené nedostatky, tieto sú uvedené v návrhu správy. K jednotlivým nedostatkom sú v návrhu správy formulované odporúčania na ich nápravu. Kontrolovaný alebo auditovaný subjekt má oprávnenie predložiť námietky, s ktorými sa kontrolný alebo auditný orgán vysporiada pred ukončením finančnej kontroly alebo auditu. Finančná kontrola alebo audit sú skončené zaslaním správy kontrolovanému alebo auditovanému subjektu.

Zákon o finančnej kontrole a audite zároveň upravuje povinnosti kontrolovaného alebo auditovaného subjektu ako aj postup kontrolného alebo auditného orgánu, ktoré je potrebné vykonať aj po skončení finančnej kontroly alebo auditu. Kontrolovaný alebo auditovaný subjekt je povinný prijať v nadväznosti na odporúčania uvedené v správe nápravne opatrenia, pričom kontrolný alebo auditný orgán má oprávnenie overiť, či tieto opatrenia boli prijaté a splnené. Vzhľadom na uvedené, NIKA a vykonávateľ v súvislosti s výkonom finančnej kontroly ako aj orgány vykonávajúce audit majú oprávnenie dohliadať na odstraňovanie zistených nedostatkov.

Zo zákona o finančnej kontrole a audite vyplýva povinnosť subjektov vykonávajúcich finančnú kontrolu a audit oznámiť identifikované podozrenia zo spáchania trestného činu, priestupku alebo iného správneho deliktu orgánom príslušným konať v danej veci⁴⁴. Tieto podozrenia sa neuvádzajú v návrhu správy ani v správe, a to najmä v prípadoch, ak by tým hrozilo zmarenie prípadného ďalšieho konania, vrátane prípadného vyšetrovania.

Na národnej úrovni o takýchto podozreniach zistených počas kontrol a auditov sú príslušné konať orgány činné v trestnom konaní (napr. Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru, policajné orgány) alebo správne orgány (napr. Úrad pre verejné obstarávanie, Protimonopolný úrad SR, Úrad vládneho auditu). Tieto orgány postupujú pri plnení svojich úloh v zmysle legislatívy SR.

Prvú informáciu, ktorá môže viesť k podozreniu z nezrovnalosti však možno získať z viacerých zdrojov, najčastejšie ide o prebiehajúci výkon kontroly, overovania, auditu alebo na základe medializovaných informácií, dobrovoľného oznámenia prijímateľa alebo iného oznámenia.

Oznámenia orgánom činným v trestnom konaní sa podávajú v prípade podozrení zo spáchania trestných činov. Okrem NIKA, vykonávateľa, sprostredkovateľa a orgánov vykonávajúcich vládny audit sú vo všeobecnosti povinné vykonať oznámenie aj štátne orgány, vyššie územné celky, obce a iné právnické osoby, ak zistili skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin. Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru zriadila emailovú schránku na účely oznamovania podozrení z podvodu pre prípady, ak nebolo podané trestné oznámenie. Prostredníctvom tohto môžu vykonať oznámenie aj NIKA, vykonávateľ, sprostredkovateľ alebo orgány vykonávajúce audit.

Úradu pre verejné obstarávanie sa zasiela podnet na vykonanie kontroly v prípade zistenia porušenia pravidiel verejného obstarávania a vrátane prípadného konfliktu záujmov vo verejnom obstarávaní. Protimonopolnému úradu SR sa zasiela podnet na prešetrenie v prípadoch zistenia porušenia pravidiel ochrany hospodárskej súťaže a Úrad vládneho auditu alebo Ministerstvo financií SR rozhoduje v relevantných prípadoch vo veciach porušenia

⁴³ najmä § 20 až 22 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

⁴⁴ § 20 ods. 4 písm. e) zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite

finančnej disciplíny. V prípade potreby je do riešenia zistení možné zapojiť ďalšie správne orgány alebo súd, podľa platnej legislatívy.

6.4. Odborné vzdelávania zamestnancov vykonávajúcich finančnú kontrolu a audit

Odborné vzdelávanie zamestnancov, ktorí sa budú podieľať na príprave, implementácii, kontrole a audite mechanizmu, bude zabezpečené najmä uplatnením na národnej úrovni zavedených spôsobov vzdelávania, ktoré sú popísané nižšie. Zameranie týchto vzdelávacích aktivít bude doplnené aj o témy súvisiace s mechanizmom, pričom uvedené zabezpečí NIKA v spolupráci s príslušným organizátormi školení.

NIKA je v zmysle pripravovaného návrhu zákona o POO oprávnená overovať a hodnotiť predpoklady vykonávateľa na plnenie jeho úloh pri implementácii mechanizmu. V rámci toho bude NIKA overovať a hodnotiť aj dostatočnosť personálnych kapacít, pokiaľ ide o dostatočný počet zamestnancov s požadovanou kvalifikáciou a zabezpečovanie ich vzdelávania. NIKA bude zároveň analyzovať nedostatky v činnosti orgánov zabezpečujúcich implementáciu mechanizmu zistené rôznymi kontrolnými a auditnými orgánmi. Závery týchto činností bude NIKA využívať aj pre účely zabezpečovania potrebného vzdelávania zamestnancov.

NIKA v spolupráci so služobnými úradmi vykonávateľov a s MF SR zabezpečí, aby rozsah a témy dostupných vzdelávacích aktivít boli prispôsobené potrebám zamestnancov podieľajúcich sa na príprave, implementácii, kontrole a audite mechanizmu.

V prípade potreby NIKA zväží ďalšie možnosti zabezpečenia vzdelávania, napr. formou organizovania podujatí s účasťou partnerov z iných členských štátov za účelom výmeny skúseností alebo prizvaním zahraničných expertov na zabezpečenie vzdelávacích aktivít pre relevantných zamestnancov. Pritom bude NIKA zvažovať rôzne možnosti získania technickej asistencie, okrem iných aj tie, ktoré poskytuje EK.

NIKA zároveň v prípade možnosti zabezpečí účasť zamestnancov na vzdelávacích podujatiach organizovaných EK a zabezpečí zdieľanie informácií na národnej úrovni.

6.4.1. Odborné vzdelávanie finančných kontrolórov a audítorov zabezpečované MF SR

Odborné vzdelávanie zamestnancov vykonávajúcich finančnú kontrolu a audit v súlade so zákonom o finančnej kontrole a audite zabezpečuje sekcia auditu a kontroly MF SR. Základný rámec pre plnenie tejto úlohy je daný *Systémom vzdelávania v oblasti finančnej kontroly a auditu*⁴⁵, ktorý je určený pre zamestnancov, ktorí sa podieľajú na finančnej kontrole alebo audite vykonávaných podľa zákona o finančnej kontrole a audite.

V rámci zabezpečovania odborného vzdelávania sekcia auditu a kontroly MF SR realizuje základný kurz pre finančnú kontrolu a audit, ktorý je určený predovšetkým pre novoprijatých zamestnancov orgánov verejnej správy vykonávajúcich finančnú kontrolu a audit (kurz trvá cca 2 týždne a cieľom je oboznámiť účastníkov s právnymi predpismi, ktorých porozumenie je nevyhnutné pre riadny výkon finančnej kontroly a auditu).

Ďalej sekcia auditu a kontroly MF SR realizuje povinné⁴⁶ odborné vzdelávanie audítorov podľa zákona o finančnej kontrole a audite, ktoré je určené predovšetkým pre vymenovaných vládnych audítorov a vnútorných audítorov, ako aj pre zamestnancov vykonávajúcich audit (tematicky je vzdelávanie zamerané na aktuálne témy tak vecného ako aj procesného zamerania výkonu auditu).

Zároveň sa pre zamestnancov orgánov verejnej správy, ktorých práca súvisí so zabezpečením verejnej vnútornej kontroly vrátane finančnej kontroly, realizuje špecializované vzdelávanie (zamerané tak na vecnú ako aj procesnú stránku výkonu finančnej kontroly). Sekcia auditu a kontroly MF SR pri zabezpečovaní vzdelávacích aktivít pre zamestnancov vykonávajúcich finančnú kontrolu a audit spolupracuje s relevantnými inštitúciami, napríklad s Najvyšším kontrolným úradom SR, Úradom pre verejné obstarávanie, Úradom vlády SR (sekcia kontroly, odbor Národný úrad pre OLAF) s Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (sekcia centrálny koordinačný orgán).

45 <https://www.mfsr.sk/sk/financie/audit-kontrola/odborne-vzdelavanie/>

46 § 14 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite upravuje povinnosť vymenovaných vnútorných audítorov absolvovať aspoň 20 hodín odborného vzdelávania ročne.

Zamestnanci vykonávajúci finančnú kontrolu a audit v rámci mechanizmu majú možnosť absolvovať vyššie uvedené vzdelávacie aktivity. V spolupráci s NIKA sa prispôbi zameranie relevantných vzdelávacích aktivít aj vo vzťahu k implementácii mechanizmu.

6.4.2. Odborné vzdelávanie zabezpečované služobným úradom

Odborné vzdelávanie zamestnancov NIKA, vykonávateľov a orgánov vykonávajúcich audit, ktorí sú zamestnancami v štátnej službe, je zabezpečované aj príslušným služobným úradom v súlade so zákonom č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe. Podľa tohto zákona, služobný úrad zamestnanca poskytuje alebo zabezpečuje zamestnancovi zodpovedajúce vzdelávanie na dosiahnutie takej úrovne odborných kompetencií, ktorá mu umožní kvalitný výkon štátnej služby.

Vzdelávať štátneho zamestnanca je povinnosťou služobného úradu vyplývajúcou zo zákona o štátnej službe⁴⁷. Služobný úrad vytvára podmienky na vzdelávanie štátnych zamestnancov:

- kontinuálnym vzdelávaním (adaptačné vzdelávanie a kompetenčné vzdelávanie);
- zvyšovaním kvalifikácie.

Kontinuálne vzdelávanie je systematický proces poskytovania a získavania vedomostí a poznatkov, udržiavania, zdokonaľovania a dopĺňania zručností, schopností, návykov a skúseností, ktoré štátny zamestnanec potrebuje na výkon štátnej služby. Obsahové zameranie kontinuálneho vzdelávania vyplýva z požiadaviek na odborné kompetencie štátneho zamestnanca uvedené v opise štátnozamestnaneckého miesta. Služobný úrad zabezpečí štátnemu zamestnancovi kontinuálne vzdelávanie v súlade s identifikovanými vzdelávacími potrebami.

Zvyšovanie kvalifikácie je získanie vyššieho stupňa vzdelania štátnym zamestnancom v súlade so špecifickými požiadavkami a potrebami služobného úradu.

6.4.3. Odborné vzdelávanie zabezpečované Úradom vlády SR – Národným úradom pre OLAF

Zamestnanci NIKA, vykonávateľov a orgánov vykonávajúcich audit majú možnosť absolvovať odborné vzdelávanie, ktoré je zabezpečené ÚV SR – Národným úradom pre OLAF⁴⁸. Ten pravidelne každoročne realizuje školenia zamerané na oblasť ochrany finančných záujmov EÚ.

Cieľom týchto školení je zlepšenie systému ochrany finančných záujmov EÚ a posilnenie administratívnych kapacít SR v tejto oblasti prostredníctvom zabezpečenia školiacich aktivít podľa požiadaviek orgánov zainteresovaných do ochrany finančných záujmov EÚ v SR.

NIKA bude aktívne spolupracovať s Národným úradom pre OLAF pri prispôbení zamerania vzdelávacích aktivít aj na oblasti, na ktoré je potrebné zamerať sa pri implementácii mechanizmu.

6.4.4. Odborné vzdelávanie pre administratívne kapacity EŠIF

Zamestnanci vykonávajúci audit, resp. zamestnanci vykonávajúci finančnú kontrolu, ak sú zaradení aj ako administratívne kapacity EŠIF, majú možnosť využiť aj odborné vzdelávanie realizované v rámci *Centrálneho plánu vzdelávania administratívnych kapacít EŠIF*⁴⁹, ktoré zabezpečuje Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR.

6.5. Činnosť subjektov mimo systému riadenia a kontroly a systému auditu

Okrem finančnej kontroly vykonávanej NIKA a vykonávateľom (prípadne aj sprostredkovateľom) pri implementácii plánu obnovy (súčasť systému riadenia a kontroly mechanizmu) a vládny auditom vykonávaným Ministerstvom financií SR (systém auditu mechanizmu) môže byť vykonávanie mechanizmu alebo jeho častí overované aj ďalšími subjektmi, ktoré nie sú priamo zapojené do systému riadenia a kontroly a systému auditu mechanizmu. Tieto subjekty vykonávajú kontrolu / audit / overovanie na základe mandátu v zmysle národnej legislatívy a NIKA

⁴⁷ § 161 a nasl. zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe; <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2017/55/>

⁴⁸ <https://www.olaf.vlada.gov.sk/planovane-skoliace-aktivity-v-roku-2021/>

⁴⁹ <https://partnerskadohoda.gov.sk/vzdelavanie-ak-esif/>

a vykonávateľ nemôže činnosť týchto subjektov pri plnení ich úloh ovplyvniť. Ide o kontrolu / audit / overovanie vykonávané napr.:

- Úradom vlády SR (kontrola podľa zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe⁵⁰);
- Najvyšším kontrolným úradom SR (kontrola podľa zákona č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade SR⁵¹);
- vnútorným audítorom (vnútorný audit podľa zákona o finančnej kontrole a audite);
- Úradom pre verejné obstarávanie SR (dohľad podľa zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov⁵²);
- Protimonopolným úradom SR (vyšetrovanie podľa zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov⁵³) a pod.

Úrad vlády SR okrem toho, že vykonáva okrem iného aj kontrolu na účely ochrany finančných záujmov EÚ, vrátane kontroly procesu poskytovania a využívania finančných prostriedkov EÚ⁵⁴, plní ďalšie úlohy súvisiace s ochranou finančných záujmov EÚ a spolupracuje s OLAF⁵⁵. Pri plnení týchto úloh spolupracuje s orgánmi štátnej správy, ako aj s osobami, ktorým boli poskytnuté verejné prostriedky vrátane prostriedkov EÚ. Tieto subjekty sú Úradu vlády SR povinné poskytovať súčinnosť. Pri spolupráci s OLAF je Úrad vlády SR oprávnený vyžiadať si od Policajného zboru, orgánov činných v trestnom konaní a súdov informácie z trestného konania a tie použiť na tento účel. Orgány činné v trestnom konaní a súdy sú oprávnené neposkytnúť tie informácie, ktorých poskytnutím by mohol byť zmarený účel trestného konania.

7. Zabezpečovanie nápravy v súvislosti s podvodmi, korupciou a iným poškodzovaním finančných záujmov EÚ vo väzbe na implementáciu plánu obnovy

Slovenský Trestný zákon⁵⁶ (zákon č. 300/2005 Z. z.) transponoval príslušné časti smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2017/1371 o boji proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom trestného práva. Trestný zákon obsahuje súbor trestných činov s názvom *Poškodzovanie finančných záujmov Európskej Únie*⁵⁷, ktoré sú základom pre trestné stíhanie za trestné činy súvisiace s financovaním EÚ.

Od roku 2003 má SR zriadené špecializované orgány na odhaľovanie, vyšetrovanie a trestné stíhanie korupcie a organizovaného zločinu – vytvoril sa Úrad špeciálnej prokuratúry ako osobitná súčasť Generálnej prokuratúry SR a špecializované útvary Policajného zboru, ako aj Špecializovaný trestný súd, ktorý má v daných veciach právomoc súdne konať.

Úrad špeciálnej prokuratúry je zameraný na najzávažnejšiu násilnú trestnú činnosť, korupciu a podvody veľkého rozsahu, ako aj na trestné činy poškodzovania finančných záujmov Európskej únie, medzi ktoré môžu patriť trestné činy súvisiace s implementáciou mechanizmu. Právomoci Špecializovaného trestného súdu podliehajú najvyšší verejní funkcionári a ústavní činitelia, ako poslanci, členovia vlády, štátni tajomníci a ďalšie osoby. Úrad špeciálnej prokuratúry tiež hostí poverených prokurátorov v rámci Európskej prokuratúry.

Úrad špeciálnej prokuratúry má silnú ochranu svojej nezávislosti. Vede ho špeciálny prokurátor, prostredníctvom ktorého generálny prokurátor riadi činnosť Úradu špeciálnej prokuratúry. Avšak generálny prokurátor v zásade nie je oprávnený zasahovať do činnosti špeciálneho prokurátora (nemôže mu uložiť pokyn, aby sa nezačalo trestné stíhanie, nevznieslo obvinenie, nepodal návrh na vzatie do väzby a ďalšie, nemôže vykonať úkony za

⁵⁰ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1996/10/>

⁵¹ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1993/39/20160101.html>

⁵² <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/343/20210119>

⁵³ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/136/20161227>

⁵⁴ Kontroly vykonáva nezávisle od subjektov systému riadenia a kontroly a systému auditu mechanizmu.

⁵⁵ § 2 zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe

⁵⁶ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon

⁵⁷ § 261 – 264 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon

špeciálneho prokurátora). Osoby vo funkcii v Úrade špeciálnej prokuratúry musia prejsť osobitnými bezpečnostnými previerkami a majú nárok na fyzickú ochranu.

K ďalším takýmto opatreniam patrí zriadenie Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru v roku 2012, ktorý je zameraný na boj proti korupcii a boj proti organizovanej kriminalite.

Pokiaľ ide o výmenu informácií medzi orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánmi zabezpečujúcimi implementáciu plánu obnovy, podľa národnej legislatívy⁵⁸ sú takmer všetky rozhodnutia vo všetkých fázach procesu presadzovania práva zverejňované bez alebo s krátkym oneskorením. Týka sa to nielen rozsudkov súdu, ale aj rozhodnutí polície a rozhodnutí prokurátorov zastaviť konanie alebo trestné stíhanie (zvyčajne do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia). Preto neexistuje žiadna prekážka pre orgány činné v trestnom konaní, ktoré poskytujú NIKA alebo iným orgánom zapojeným do vykonávania mechanizmu informácie o výsledkoch vyšetrovania, či už vyústili do vznesenia obvinenia alebo nie.

V národnej legislatíve je zakotvená aj ochrana oznamovateľov protispoločenskej činnosti⁵⁹. Kľúčovou črtou zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti je rozsiahla ochrana informátorov vrátane vytvorenia Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti. Zákon výslovne definoval informovanie o trestných činoch týkajúcich sa finančných záujmov EÚ ako konanie hodné ochrany. Preto bude v prípade potreby informátorom poskytnutá silná právna ochrana. Zákon definuje právo informátora na ochranu pri oznamovaní závažných trestných činov a podobných aktivít. Ochrana zahŕňa ochranu v rámci trestného konania, bez ďalších regulačných opatrení, ako aj vo vzťahu k zamestnávateľovi a pracovnoprávnemu alebo štátnozamestnaneckému pomeru.

8. Informačné systémy na národnej úrovni

Národná implementačná a koordinačná autorita pripravuje informačné systémy, ktoré budú podporovať procesy implementácie plánu obnovy na národnej úrovni, a to informačný a monitorovací systém plánu obnovy (ďalej len "ISPO") a ekonomický informačný systém (ďalej len "EIS").

ISPO bude zahŕňať štandardizované procesy programového a projektového riadenia. Bude obsahovať údaje, ktoré sú potrebné na transparentné a efektívne riadenie, finančné riadenie a kontrolu poskytovania prostriedkov a plnenia míľnikov a cieľov. ISPO bude podporovať napr. procesy výberu prijímateľov (predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu, výsledky posúdenia týchto žiadostí, zmluvy s prijímateľmi), žiadosti o platby, kontroly a ich výsledky, monitorovanie stavu fyzickej a finančnej implementácie, napĺňania míľnikov a cieľov, reporting a archiváciu. V ISPO budú zaznamenávané a uchovávané všetky relevantné údaje súvisiace s implementáciou plánu obnovy, vrátane údajov podľa čl. 22 ods. 2 písm. d) nariadenia (EÚ) 2021/241. ISPO bude poskytovať platformu pre elektronickú komunikáciu jednotlivých aktérov (najmä NIKA, vykonávateľ, sprostredkovateľ, prijímateľ a žiadateľ) a výmenu údajov s inými informačnými systémami, vrátane EIS, v prípade potreby aj s informačnými systémami EK.

ISPO poskytuje podporu okrem iného aj pri monitorovaní implementácie investícií a reforiem a sledovaní plnenia míľnikov a cieľov. Pri vývoji ISPO sa využijú skúsenosti a poučenia z implementácie EŠIF. Vzhľadom na skutočnosť, že pri implementácii mechanizmu sa kladie dôraz najmä na úplné, presné a spoľahlivé údaje o plnení míľnikov a cieľov, bude tejto oblasti venovaná osobitná pozornosť. Míľniky a ciele budú jasne zadefinované. Prijímatelia a vykonávatelia budú mať povinnosť využívať ISPO a evidovať v ňom všetky relevantné údaje, vrátane údajov o plnení míľnikov a cieľov. Modul ISPO zameraný na monitorovanie plnenia míľnikov a cieľov bude prispôsobený na potreby implementácie mechanizmu, bude správne nastavený a riadne otestovaný. Vstupné údaje do IT systému budú validované. Zámerom NIKA je zabezpečiť, aby všetky údaje o indikátoroch, míľnikoch a cieľoch boli bez akéhokoľvek manuálneho zásahu priamo generované z ISPO.

EIS bude predstavovať samostatný účtovný informačný systém pre účely finančného riadenia, najmä pre účely účtovania operácií ako aj pre prijímanie a vykonávanie platieb.

Prostredníctvom vyššie uvedených informačných systémov bude mať NIKA k dispozícii priamy a neobmedzený prístup k všetkým relevantným údajom o implementácii mechanizmu. Tieto informácie alebo prístup k informáciám poskytuje NIKA v prípade potreby EK, EDA, OLAF alebo EPPO.

⁵⁸ Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁵⁹ Zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

V rámci výkonu vládneho auditu sa bude využívať informačný systém, ktorý slúži na evidenciu auditných plánov, monitorovanie a reporting výsledkov z vládneho auditu.

NIKA, vykonávateľ (príp. aj sprostredkovateľ, ak bude stanovený) a orgány vykonávajúce vládny audit budú pre účely vykonávania kontrol používať nástroje na získavanie dát a nástroje na vyhodnocovanie rizík, akým je napríklad nástroj ARACHNE.

9. Komunikácia

Základným cieľom národnej komunikačnej stratégie Plánu obnovy a odolnosti SR je zabezpečiť zreteľnú viditeľnosť financovania jednotlivých reformných a investičných priorít zo strany Európskej únie a nastaviť efektívny spôsob komunikácie pri informovaní, realizácii a propagácii komunikačných aktivít. Komunikačná stratégia si kladie za cieľ zviditeľňovať nezastupiteľnú úlohu Európskej únie v obnove európskeho hospodárstva, zlepšovať jej celkový obraz, akcentovať digitálnu a zelenú transformáciu ako základné piliere európskej obnovy, zvyšovať povedomie a informovať o jednotlivých projektoch a opatreniach, ich výsledkoch a celkovom prínose. Komunikačná stratégia si zároveň stanovuje za cieľ vytvoriť užívateľsky jednoduchý a prístupný zdroj všetkých potrebných informácií o pláne obnovy a jeho implementácii a zabezpečiť, aby sa informácie o cieľoch plánu a jeho možnostiach financovania rozšírili medzi potenciálnych prijímateľov a všetky zainteresované strany. Tento cieľ je možné dosiahnuť iba prostredníctvom koherentných a primerane cieleňých informácií širokej verejnosti, zainteresovaných strán, potenciálnym príjemcom a médiám. Ambíciou komunikačnej stratégie je realizovať svoje ciele predovšetkým digitálnou formou a v maximálnej možnej miere tak eliminovať aktivity a nástroje, ktoré by mohli podporovať akúkoľvek záťaž na životné prostredie.

9.1. Prehľad komunikačných aktivít v prípravnej fáze

Ministerstvo financií SR spustilo sériu komunikačných aktivít už v prípravnej fáze plánu obnovy s cieľom zvýšiť povedomie a pozitívne vnímanie plánu obnovy ako spoločnej reakcie krajín EÚ na silný pokles ekonomiky v dôsledku pandémie a aktívne informovalo verejnosť o základných prioritách plánu, či jednotlivých plánovaných reformách a investíciách. Ministerstvo financií SR aktívne komunikovalo o pláne obnovy na sociálnych sieťach, na webovej stránke www.mfsr.sk a www.planobnovy.sk. Zástupcovia Ministerstva financií SR zodpovední za prípravu plánu obnovy (technická aj najvyššia politická úroveň) absolvovali desiatky mediálnych výstupov v najväčších audiovizuálnych či printových médiách a zúčastňovali sa na online odborných diskusiách venovaných plánu obnovy. Dňa 15. decembra 2020, Ministerstvo financií SR so záštitou Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku, zorganizovalo celodennú verejnú online diskusiu k plánu obnovy (prioritné témy: zelená ekonomika; zdravotníctvo; školstvo; veda, výskum a inovácie; verejná správa; podnikateľské prostredie a digitalizácia), na ktorej sa zúčastnili aj odborníci z kľúčových ministerstiev či zástupcovia odbornej verejnosti. Verejná diskusia sa zakončila politickou debatou za účasti predsedu vlády SR a podpredsedu vlády a ministra financií SR. Celkový súčet pozretí presiahol viac ako 100 000 so súčtom interakcií 4400. Dňa 18. februára 2021 sa uskutočnila aj verejná diskusia o pláne obnovy, ktorú zorganizovala Slovenská asociácia finančníkov v spolupráci s Ministerstvom financií SR za účasti podpredsedu vlády a ministra financií SR, generálnej riaditeľky sekcie plánu obnovy a ďalších zástupcov odbornej verejnosti. V spolupráci s tlačovým oddelením a sekciou plánu obnovy boli do médií zaslané desiatky tlačových správ venujúce sa plánu obnovy. Pred začiatkom medzirezortného pripomienkového konania sekcia plánu obnovy zorganizovala off-the-record mediálny brífing, na ktorom koordinátori plánu obnovy novinárom priblížili jednotlivé špecifiká, proces ako aj obsah slovenského plánu obnovy. V priebehu marca sa zároveň uskutočnila séria diskusií na sociálnej sieti Clubhouse za prítomnosti ministra financií ako aj jednotlivých zástupcov Ministerstva financií SR.

Séria tematických diskusií s ministrami a ministerkami vlády Slovenskej republiky o pláne obnovy

V záujme intenzívnej komunikácie smerom k širokej verejnosti a s cieľom zviditeľniť ambície Slovenska pretavené do plánovaných reforiem a investícií, sekcia plánu obnovy zorganizovala sériu piatich inovatívnych verejných diskusií za účasti ministrov a ministeriek vlády SR, ktorí jednoduchým a zrozumiteľným spôsobom predstavili

občanom komponenty Plánu obnovy a odolnosti SR. Jednotlivé diskusie boli naživo vysielané na sociálnych sieťach a organizované v tematických priestoroch, ktoré vystihovali základné priority plánu obnovy.

Dátum diskusie	Názov diskusie	Zúčastnení ministri a ministerky vlády Slovenskej republiky	Miesto konania živého prenosu diskusie
9.3.2021	Diskusia ministrov: vzdelávanie	podpredseda vlády a minister financií SR; minister školstva, vedy, výskumu a športu SR;	trieda strednej školy, gymnázium Grösslingova
16.3.2021	Diskusia ministrov: efektívna verejná správa	podpredseda vlády a minister financií SR; ministerka spravodlivosti SR; minister vnútra SR;	súdna sieň Špecializovaného trestného súdu v Pezinku
23.3.2021	Diskusia ministrov: zelená ekonomika	podpredseda vlády a minister financií SR; Minister dopravy a výstavby SR; Minister životného prostredia SR; štátny tajomník Ministerstva hospodárstva SR;	vozeň vlaku najmodernejšej generácie
30.3.2021	Diskusia ministrov: digitalizácia	podpredseda vlády a minister financií SR; podpredsedníčka vlády a ministerka investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR;	Slovenská technická univerzita
13.4.2021	Diskusia ministrov: zdravie	predseda vlády SR; minister zdravotníctva SR, štátna tajomníčka Ministerstva zdravotníctva SR;	Biomedicínske laboratórium Pavilónu lekárskeho vied, Slovenská akadémia vied

9.2. Zabezpečenie vizibility EÚ

V záujme zabezpečenia dostatočnej vizibility Európskej únie, podľa čl. 34 (2) nariadenia (EÚ) 2021/241, NIKA zabezpečí, aby pri propagácii reforiem, investícií a ich výsledkov bol riadne priznaný pôvod a zviditeľnenie finančných prostriedkov Únie (na úrovni vykonávateľov, sprostredkovateľov a príjemcov), a to poskytovaním koherentných, účinných a primerane cielených informácií rôznym cieľovým skupinám vrátane médií a verejnosti a zobrazením emblému Únie a uvedením náležitého vyhlásenia o financovaní, ktoré znie „financované Európskou úniou – NextGenerationEU“. NIKA vytvorí jednotnú komunikačnú metodiku pre príjemcov, sprostredkovateľov a vykonávateľov reforiem a investícií a zabezpečí systematické zhromažďovanie potrebných komunikačných materiálov a informácií.

9.3. Kľúčové etapy komunikačnej stratégie

Základné piliere a ciele komunikácie budú rozpracované vo väčšej granularite v pravidelných ročných národných komunikačných plánoch, ktoré budú reagovať na aktuálny stav implementácie a z neho vychádzajúce komunikačné potreby. Ročné komunikačné plány budú reflektovať priority stanovené v národnej komunikačnej stratégii a budú obsahovať konkrétne informácie o plánovaných informačných a propagačných aktivitách vrátane kvantifikácie príslušných monitorovacích indikátorov v danom roku, predpokladaných nákladov a termínov realizácie v kvartálnom členení. Ročné komunikačné plány budú zároveň reflektovať synergie s plánovanými komunikačnými aktivitami v rámci EŠIF. Ich príprava bude prebiehať v konzultácii s príslušnými ministerstvami zodpovednými za jednotlivé opatrenia plánu obnovy, Zastúpením Európskej komisie na Slovensku ako aj s odborom informovanosti a publicity na Úrade vlády SR a s pracovnou skupinou pre informovanie a komunikáciu Európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Komunikáciu plánu obnovy je možné zhrnúť do troch základných štádií:

- 1) Iniciačná kampaň: intenzívna úvodná kampaň realizovaná po schválení plánu obnovy s cieľom priblížiť plán širokému spektru verejnosti a vyzdvihnúť jeho najkľúčovejšie priority.
- 2) Komunikačné aktivity v implementačnej fáze, ktoré reagujú na aktualizované momenty: na iniciačnú kampaň budú nadväzovať konkrétne komunikačné aktivity v súlade so žiadosťami o platby, ktoré sa plánujú uskutočňovať dvakrát ročne do polovice roka 2026. V priebehu rokov 2021-2026 sa budú realizovať menšie špecializované kampane naviazané na realizáciu/ukončenie kľúčových reforiem a investícií.

- 3) Záverečná kampaň: v roku 2026 sa zrealizuje záverečná sumarizujúca kampaň s cieľom komunikovať o implementovaných reformách a investíciách, výsledkoch a prínosoch plánu obnovy.

9.4. Ciele komunikačných aktivít⁶⁰

Národná komunikačná stratégia a aktivity súvisiace s Plánom obnovy a odolnosti SR majú niekoľko základných cieľov:

- zvýšiť všeobecné povedomie o prioritách plánu obnovy, o jeho celkovom prínose a dosiahnuť jeho pozitívne vnímanie;
- akcentovať potrebu zelenej a digitálnej transformácie;
- zabezpečiť zreteľnú viditeľnosť financovania jednotlivých reformných a investičných priorit zo strany Európskej únie;
- formovať pozitívne vnímanie verejnosti o nevyhnutnej potrebe reforiem;
- informovať o konkrétnych reformách a investíciách, ako aj o ich vplyve a výsledkoch;
- zlepšovať celkový obraz Európskej únie.

9.4.1. Cieľové skupiny, komunikačné nástroje a aktivity

Identifikácia cieľových skupín je založená na zámere poskytovať koherentné, efektívne a proporčné množstvo informácií rôznorodému publiku. Ich rozdelenie zodpovedá typu, forme a aj hĺbke komunikovaných informácií o pláne obnovy. Na jednotlivé ciele s ohľadom na špecifické cieľové skupiny sú naviazané konkrétne komunikačné nástroje a aktivity, ktoré je potrebné diverzifikovať. Pri komunikácii budú aplikované primárne dve základné stratégie: 1) komunikovať o prínosoch plánu a poskytovať základné informácie o pláne obnovy; 2) komunikovať o konkrétnych reformných a investičných témach plánu, ako napr. životné prostredie, digitalizácia, vzdelávanie, zdravotníctvo, verejná správa, atď.

Cieľová skupina	Komunikačné nástroje	Komunikačné aktivity
Široká verejnosť	Komunikácia prostredníctvom médií, či už printových, audiovizuálnych alebo sociálnych, online prostredia vrátane hlavnej webovej stránky www.planobnovy.sk .	Využívanie online bannerovej reklamy v médiách ako aj cez vyhľadávacie nástroje, ako napr. Google Ads. Informovanie prostredníctvom článkov, infografík či rozhovorov v celoslovenských, regionálnych a aj špecificky zameraných médiách. Využitie printových, online a audiovizuálnych médií. Využitie platenej inzercie v rôznych typoch médií vrátane televíznych spotov. Aktívne prispievanie na sociálne siete vrátane využitia platenej reklamy. Cíelenie cez outdoorové a zároveň elektronické možnosti reklamy ako napr. citylights alebo iné alternatívy. Zasielanie informačných newsletterov záujemcom prihláseným na odber cez webovú stránku. Vytváranie digitálnych informačných publikácií.

⁶⁰ Výsledky každého z týchto cieľov budú monitorované a vyhodnocované na základe procesu určeného v časti 9.9. Vyhodnotenie a monitoring.

Zainteresované strany a potenciálni príjemcovia (Národná rada SR, Kancelária prezidenta SR, samosprávy, združenia, asociácie a iné záujmové skupiny, think-tanky, akademický sektor, aktuálni a potenciálni príjemcovia prostriedkov z fondu obnovy a iní.)	Priama komunikácia cez databázový alebo direct mailing, využitie kontaktnej webovej stránky.	Organizácia konferencií, webinárov/seminárov, školení, brífingov rôzneho charakteru, konzultačných stretnutí a inej informačnej činnosti. Vytváranie online informačných publikácií, zasielanie newsletterov. Do komunikačných aktivít budú v implementačnej fáze zapájaní aj členovia Rady vlády pre Plán obnovy a odolnosti SR.
Médiá (tradičné médiá) a vplyvné osobnosti (influenceri)	Priama komunikácia, využitie kontaktnej webovej stránky a sociálnych sietí influencerov na rôzne kampane.	Zasielanie tlačových správ, organizácia tlačových konferencií, background brífingov, diskusií, školení, zasielanie newsletterov, organizácia mediálnych výjazdov do terénu, zabezpečenie fotenia jednotlivých realizovaných investícií. V prípade influencerov využitie ich hlavných komunikačných kanálov.

Sociálne siete

Verejnosť bude o pláne obnovy, novinkách a stave prebiehajúcich reforiem a investíciách informovaná využitím širokej palety sociálnych sietí ako napr. Facebook, YouTube, LinkedIn, Instagram, Clubhouse a iné. Publicita bude zabezpečená nielen na sociálnych sieťach Úradu vlády SR, ale aj na účtoch príslušných ministerstiev, pod ktoré daná reforma či investícia spadá, či ďalších profiloch, ktoré budú vytvorené špecificky pre potrebu informovania o pláne obnovy. Pre väčšiu atraktivitu budú vytvárané rôzne formy obsahu vrátane videí, infografík, súťaží, či iné. Zo sociálnych sietí je v súčasnosti na Slovensku najviac využívaný Facebook (v januári 2021 ho využívalo vyše 3,2⁶¹ milióna obyvateľov), po ňom nasleduje YouTube (využíva ho celkovo 63% obyvateľstva). Na Slovensku je taktiež využívaný pracovno-komunikačný portál LinkedIn (563 500⁶² používateľov LinkedIn na Slovensku). Aplikácia Clubhouse (nový typ „social audio“) je síce v súčasnosti dostupná len pre operačné systémy iOS, no vzhľadom na jej zvyšujúcu sa popularitu sa dá očakávať rozšírenie jej užívateľov (Slovensko je spolu s Japonskom a Nemeckom jedna z troch krajín, kde je aplikácia Clubhouse najšľahovanejšia⁶³).

Médiá

Verejnosť bude informovaná prostredníctvom audiovizuálnych a printových médií formou informačných článkov, rozhovorov, účasťou kľúčových zástupcov ministerstiev v televíznych, online a podcastových reláciách, a ďalších formách. V prípade cielenia širokej verejnosti bude zohľadnené aj to, akým spôsobom najčastejšie prijíma informácie. Podľa výskumu⁶⁴ Inštitútu Reuters pre štúdium žurnalistiky za rok 2020, Slováci najčastejšie hľadajú správy v online priestore (79%), za ním nasleduje televízia (76%), sociálne médiá (54%) a print (22%). Rovnaký prieskum tiež ukázal nárast popularity podcastov, ktoré v priemere počúva veková skupina 18-24 rokov. Asi 600-tisíc Slovákov počúvalo podcasty každý týždeň v roku 2019, ukazuje neverejný monitoring⁶⁵ agentúry 2muse. Nepravideľne ich počúvalo takmer 35% slovenskej online populácie, čo je viac ako milión ľudí. Pomocou kombinácie týchto médií plánujeme zvýšiť vizibilitu reforiem najmä u širšej a odbornej verejnosti, ktorá sleduje dianie danej témy.

Newsletter

Na pravidelnej báze bude všetkým záujemcom prihláseným na odber zasielaný newsletter s najnovšími informáciami o pláne obnovy.

Webová stránka

⁶¹ <https://www.statista.com/statistics/1029968/facebook-users-slovakia/>

⁶² <https://napoleoncat.com/stats/linkedin-users-in-slovakia/2019/09>

⁶³ <https://backlinko.com/clubhouse-users>

⁶⁴ https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-06/DNR_2020_FINAL.pdf

⁶⁵ <https://slovenskepodcasty.sk/1/najpopularejsie-slovenske-podcasty/>

Cieľom webovej stránky www.planobnovy.sk, ktorá bola spustená koncom roka 2020, je zabezpečiť prístup potenciálnych prijímateľov, širokej aj odbornej verejnosti k relevantným a najaktuálnejším informáciám o pláne obnovy. Počas implementačnej fázy bude web slúžiť ako hlavný informačný hub o reformách a investíciách, zobrazených formou zoznamu a interaktívnej mapy. Tieto informácie budú aktualizované na pravidelnej báze najmä vďaka synchronizácii s dátovým systémom plánu obnovy. Zoznam určený pre verejnosť bude obsahovať nielen informáciu o samotnom projekte, ale aj o jeho štádiu (napr. plánovaný/v procese implementácie/dokončený), prípadne ďalšie detaily. Pre zvýšenie návštevnosti webu bude kladený dôraz na správnu SEO optimalizáciu, odkazy na web zo sociálnych sietí a z reklám prostredníctvom online bannerov s využitím služieb ako napríklad Google Ads. Webová stránka bude disponovať možnosťou prihlásiť sa aj na odber pravidelného newslettera.

9.5. Stratégia rozpočtu

V rámci zabezpečenia implementácie a realizácie komunikácie sa v roku 2021 počíta s Nástrojom technickej podpory („Technical Support Instrument“).

Počas ďalšieho obdobia bude na roky 2022-2026 vyčlenená čiastka 5 miliónov eur, detailnejšie definovaná v rámci investície 4 *Posilnenie administratívnych kapacít na rôznych úrovniach verejnej správy* v komponente 16 *Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva*. Tieto náklady budú jasne a špecificky prepojené s kľúčovými reformami a investíciami:

- zdravie (komponenty 11 *Moderná a dostupná ústavná a akútna starostlivosť*, 12 *Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie*, 13 *Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť*),
- vzdelávanie (komponenty 6 *Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania*, 7 *Vzdelávanie pre 21. storočie*, 8 *Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl*)
- zelená ekonomika (komponenty 1 *Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra*, 2 *Obnova budov*, 3 *Udržiateľná doprava*, 4 *Dekarbonizácia priemyslu*, 5 *Adaptácia na zmenu klímy*)
- efektívna verejná správa a digitalizácia (komponenty 14 *Zlepšenie podnikateľského prostredia*, 15 *Reforma justície*, 16 *Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana*, 17 *Štát v mobile, kybernetická bezpečnosť, rýchly internet pre každého a komponent*, 18 *Zdravé verejné financie*)

Predbežný rozpočet je uvedený v prílohe 3.3. *Predbežný rozpočet na komunikáciu Plánu obnovy a odolnosti SR*.

9.6. Výber kľúčových priorít a projektov

Reformy a investície strategického významu zásadným spôsobom prispievajú k dosiahnutiu celkových cieľov plánu obnovy, preto bude ich komunikácia kľúčová vo vnímaní plánu obnovy ako celku. S cieľom dosiahnuť maximálny multiplikačný komunikačný efekt bude prebiehať úzka spolupráca s ministerstvami, zodpovednými za jednotlivé opatrenia plánu. Komunikácia kľúčových tém plánu obnovy bude koordinovaná s Európskou komisiou a jej zastúpením na Slovensku. Najreprezentatívnejšie reformy a investície budú prehodnocované na pravidelnej báze v ročných komunikačných stratégiách. Komunikačné aktivity sa budú sústreďovať predovšetkým na kľúčové priority a opatrenia, ktoré najviac prispievajú k zelenej a digitálnej transformácii a na hlavné národné priority plánu obnovy, t.j. zdravie, vzdelávanie a efektívna verejná správa.

Počas komunikácie budú vyzdvihnuté najmä vlajkové reformné a investičné priority⁶⁶, medzi ktoré patria napr.:

- a) zelená transformácia:
 - obnovené budovy;
 - adaptácia na zmenu klímy;
- b) digitálna transformácia:
 - štát v mobile;

⁶⁶ Prioritizácia projektov pre komunikačné účely sa môže meniť a bude na pravidelnej báze prehodnocovaná.

- c) kvalitné a inkluzívne školstvo:
 - dostupné škôlky, opravené školy, moderné učebnice a učebne vybavené modernými pomôckami;
 - konkurencieschopné univerzity;
- d) špičková veda, výskum a inovácie:
 - efektívnejšia podpora vedy, výskumu a inovácií;
- e) kvalitné a moderné zdravotníctvo:
 - nové a moderné nemocnice;
 - dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť;
- f) udržateľná a spoľahlivá doprava:
 - moderné železnice.

9.7. Spoločná koordinácia s Európskou komisiou

V nadväznosti na úspešnú spoluprácu pri realizácii verejnej diskusie k plánu obnovy v decembri 2020, Ministerstvo financií SR pokračovalo v aktívnej komunikácii s Európskou komisiou a jej zastúpením na Slovensku (ZEK) v súvislosti s identifikáciou spoločných komunikačných aktivít. Zámerom komunikačných aktivít je predovšetkým akcentovať základné piliere zelenej a digitálnej transformácie ako aj zabezpečiť zrozumiteľnú komunikáciu financovania reformných a investičných priorít zo strany Európskej únie. Splnenie tohto cieľa plánujeme dosahovať aj v implementačnej fáze plánu obnovy, a to prostredníctvom komunikačných kanálov Úradu vlády SR⁶⁷, v súčinnosti so ZEK, a to formou spolupráce na komunikačných kampaniach, organizácii spoločných diskusií, seminárov, brífingov a s využitím diverzifikovaných komunikačných nástrojov. Vzájomná spolupráca sa týkala obdobia príprav plánu obnovy (do konca apríla 2021), t.j. fázy konzultačného procesu vo forme organizácie spoločného brífingu o technických parametroch plánu obnovy pre odbornú verejnosť. ZEK sa zúčastnil i na tematických okrúhlych stoloch pre odbornú verejnosť v priebehu marca 2021. Intenzívna spolupráca bude pokračovať na komunikačných aktivitách aj po schválení plánu obnovy, ktoré zrealizujeme pri aktualizáčnych momentoch plánu obnovy a v implementačnej fáze (konkrétne komunikačné aktivity sa môžu v priebehu implementácie meniť a prispôbovať na základe vzájomnej dohody). Zastúpenie EK na Slovensku v tejto súvislosti pripravuje viaceré komunikačné aktivity v druhej polovici roka 2021, do ktorých sa NIKA aktívne zapojí. NIKA je pripravená spolupracovať aj s informačnou kanceláriou Európskeho parlamentu na Slovensku, informačnými centrami Europe Direct a v záujme čo najväčšieho efektu komunikačných aktivít a maximálneho využitia existujúcich nástrojov, skúseností a príkladov dobrej praxe, bude hľadať synergie s inými fondmi EÚ a úzko spolupracovať s odborom informovanosti a publicity na Úrade vlády SR a s pracovnou skupinou pre informovanie a komunikáciu Európskych štrukturálnych a investičných fondov.

9.8. Organizačná komunikačná štruktúra

Na zabezpečenie efektívnej koordinácie komunikačných aktivít je nevyhnutné vytvoriť komunikačnú sieť plánu obnovy, ktorá bude pozostávať z komunikačných koordinátorov na jednotlivých ministerstvách rozdelených podľa jednotlivých komponentov plánu obnovy. Sieť komunikačných koordinátorov bude koordinovať NIKA, ktorá zabezpečí horizontálnu koordináciu komunikačných aktivít, uniformnú komunikáciu jednotlivých priorít, prenos informácií, skúseností a príkladov dobrej praxe. NIKA dohliada na to, aby sa informačné a komunikačné opatrenia vykonávali v súlade s komunikačnou stratégiou a so zámerom čo najširšieho mediálneho pokrytia, a to s použitím rôznych foriem a metód komunikácie. Komunikační rezortní koordinátori budú zhromažďovať informácie a komunikačný materiál o jednotlivých projektoch, prograse jednotlivých reforiem a investíciách a na pravidelnej báze budú informovať NIKA.

9.9. Hodnotenie a monitoring⁶⁸

⁶⁷ sekcia plánu obnovy, ktorá vykonáva úlohu Národnej implementačnej a koordinačnej autority (NIKA) pre mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, vznikla na Ministerstve financií SR, no v implementačnej fáze bude presunutá na Úrad vlády SR.

⁶⁸ Metriky a spôsob vyhodnocovania a monitoringu komunikačných aktivít sa môžu v priebehu implementácie plánu obnovy meniť.

Hodnotenie a monitoring komunikačnej stratégie je jedným z kľúčových nástrojov pre získanie dát a prispôbenie komunikácie a rozpočtu počas implementačného obdobia. Priebežné vyhodnocovanie komunikačnej stratégie bude prebiehať každý rok vo štvrtom kvartáli (Q4) formou kvantitatívnej a kvalitatívnej analýzy. Kvalitatívna analýza prieskumu trhu môže byť vypracovaná v podobe práce s tzv. focus groups (hĺbkový skupinový prieskum). Cieľom aj tohto prieskumu bude zistiť rozsah povedomia o pláne obnovy u širokej verejnosti so zameraním na výstup v podobe kvalitatívnych dát. Na základe získaných dát sa prispôbí komunikačná stratégia, obsahová stránka aktivít ako i ročný rozpočet komunikácie. O plánovaných komunikačných stratégiách založených na každoročných vyhodnoteniach bude NIKA informovať aj kľúčových partnerov spomenutých v bode 9.7.

Komunikačný kanál	Metrika/Indikátor	Poznámka
Sociálne siete a SEO (Facebook, LinkedIn, YouTube, Google Ads (Display), SEO analýza, Clubhouse)	<ol style="list-style-type: none"> Počet zasiahnutých užívateľov reklamou Organický zásah užívateľov CTR (click through rate) - počet preklikov na webovú stránku plánu obnovy Počet zorganizovaných diskusií 	Dáta a analýzy sú získané cez analytické nástroje, ktorými disponuje Facebook / LinkedIn / YouTube / Google a sú dostupné pre inzerentov.
Webová stránka https://www.planobnovy.sk/	<ol style="list-style-type: none"> Počet unikátnych návštevníkov za mesiac/kvartál/rok Analýza mesačného trendu návštev Demografická analýza návštevníkov 	Obsah webovej stránky vieme na základe dát a analýz v neskoršom období prispôbiť.
Newsletter	<ol style="list-style-type: none"> Počet prihlásených užívateľov (verejnosť) Počet prihlásených užívateľov (médiá) Počet odhlásených užívateľov (verejnosť) Počet odhlásených užívateľov (médiá) Open rate (% užívateľov, ktorí otvárajú newsletter) 	V neskoršej fáze by sa mal obsah newslettera personalizovať a prispôbiť na základe osobných preferencií každého registrovaného užívateľa.
AV/Printové médiá	<ol style="list-style-type: none"> Počet zasiahnutých divákov na báze "per aktivita" Počet zasiahnutých poslucháčov na báze "per aktivita" Počet zasiahnutých čitateľov na báze "per aktivita" 	Na základe analýzy vie komunikačný tím vyhodnotiť obsahovú kvalitu aktivít a prispôbiť daný obsah pre jednotlivé cieľové skupiny.
Verejné diskusie/semináre	<ol style="list-style-type: none"> Počet aktívnych účastníkov Počet otázok/interakcií od účastníkov 	